

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 80 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din. Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SCLOVENEK

Cek. rač. Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.349 za inserate. Uprava: Kopitarjeva ulica 6. Tel. 40-01 do 40-05. Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlja

Izhaja vsak dan s'jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Izhod Bolgarije na Egejsko morje

Od zadnje svetovne vojne dalje pa do danes težnja Bolgarov do svobodnega izhoda na Egejsko morje nikdar ni utihnila. Danes pa je stopila popolnoma v ospredje in je zelo verjetno, da ne bo zbrisana z dnevnega reda, dokler se ne izpolni.

V naslednjem bočemo navesti samo nekaj zgodovinskih podatkov, ki imajo nepristranski značaj, in ki naj to vprašanje, ki postaja sedaj, kot se je izrazil govornik sofijskega radia, »med najbolj perečimi vprašanji«, razsvetlijo in pojasnijo. Podatki so vzeti iz strokovnega članka v »Pester Lloyd« z dne 15. februarja 1941.

Odkar je bila ustanovljena prva bolgarska država — to je bilo leta 679. — so Bolgari neprestano hrepeli po odprtju, to je po Egejskem morju. Nikdar, tudi v časih narodnega suženjstva, v bolgarski duši to hrepenenje ni ugasnilo, kar izpričuje neizbrisna zakladnica bolgarske narodne pesni skozi vsa stoletja do današnjih časov. Podlaga za to hrepenenje in za to neprestano prizadevanje, priti v posest egejske morske obale, pa je bila narodnostna poselitve tega ozemlja.

V mednarodnopravni zgodovini pa se to življenjsko stremiljenje prikaže prvič šele, ko so Bolgari po stoletja trajajočem robstvu v San Stefanem miru dne 3. marca 1878 ponovno ustanovili svojo lastno neodvisno državo. Ta mirovna pogodba namreč jim je priznala posest zelo važnega dela egejske obale s pristaniščem Kavala ter tako imenovani Orfanski zaliv. Vendar pa pri tem ni ostalo in že Berlinski kongres, ki se je sestel dne 13. julija istega leta 1878, je sanstefanske določbe prevrnil. Takrat se je Anglija zoperstavila bolgarskemu prihod na Egejsko morje, ker je v Bolgariji videla samo neko predstražo Rusije, a ni hotela privoliti, da bi se ruski vpliv čez Bolgarijo razširil neposredno do Egejskega morja. Berlinski kongres je na protest Anglije spremenil določbe sanstefanskega miru in Bolgarom spet odrekel egejsko obalo. Pri tem je spet ostalo do balkanske vojne leta 1912/13. Dne 29. februarja 1912 sta Bolgarija in Srbija podpisali zavezniško pogodbo, ki je imela tajen pripis ali protokol, v katerega 2 členu »Srbija pravico Bolgarije do ozemlja vzhodno od Rodopov in Strumice priznava«.

Dne 30. majnika je bil v Londonu podpisan mir, s katerim je bila zaključena prva balkanska vojna. V tej pogodbi je morala Turčija Bolgarom odstopiti vso egejsko obalo do znane črte Enos—Midia.

Takoj naslednji dan, dne 1. junija 1913, je bila podpisana grško-srbska zavezniška pogodba, katere prvotni namen je bil razmah Bolgarije nekoliko zavreči. Toda tudi ta pogodba priznava Bolgariji pravico do vse Trakije in do okrožja Kavale z egejsko obalo vred.

Nato je izbruhnila druga balkanska vojna, ki se je za Bolgarijo porazno končala. Dne 11. avgusta 1913 je bil v Bukarešti podpisan mir, ki so ga narekovali izraziti nasprotniki Bolgarije. Toda celo ta pogodba je Bolgariji priznala nemoteno posest Trakije med rekama Moste in Marica. Bukareški mir je pristanišče Kavalo priznal sicer Grčiji, toda avstro-ogrski in carska ruska vlada sta izrecno poudarili, da si tudi glede te določbe pridržata pravico do revizije.

Grški državnik Venizelos je bil stvaren politik. Dne 13. marca 1913, torej dolgo pred bukreškim mirom, je dejal: »Meje, ki bi nam Grkom tvorile nevarnosti, ne bi hotel sprejeti, kajti na ta način ob obali raztegnjena Grčija, ki pa bi bila brez hrbišča, bi bila mnogo bolj slaba. Se leta 1915 je Venizelos zastopal isto stališče. Še takrat je poskušal kralja Konstantina prepovoriti, naj vzhodno Makedonija s pristaniščem Kavalo vrede vrne Bolgarom prostovoljno.

Mirovna pogodba, podpisana dne 27. novembra 1919 v Neuillyju in s katero je Bolgarija po svetovni vojni dobila nove meje, določa v členih 27 in 48, da naj ostane zahodna Trakija med rekama Moste in Marica v bolgarski posesti. Samo začasno naj ga upravlja medzavezniška komisija. Toda dne 24. julija 1923 med Turčijo in zavezniki podpisana mirovna pogodba, ki naj bi Grke za poraze, ki so jih doživeli v Turčiji, odškodovala, je določila Neuillyške mirovne pogodbe spremeni in odredila odstop zahodne Trakije Grčiji. Veljavna je ostala samo še določba iz Neuillyške mirovne pogodbe, ki pravi, da imajo Bolgari pravico do svobodne uporabe egejskih pristanišč. Vendar pa dejansko izkoriščanje te teoretične »pravice« nikoli ni stopilo v veljavo. Bolgarija je morala sprejeti trpko usodo, da je bila od morske obale odrezana po ozkem, med 25 in 80 km širokem pasu, ki se je raztegal ob vsej obali tja do turške meje.

Kakšne mo narodnostne razmere v tem ozemlju, ki ga enkrat imenujejo vzhodna Makedonija, enkrat spet vzhodna Trakija in ki ni nič drugega, kakor ozemlje, ki Bolgarijo loči od Egejskega morja? Medzavezniška komisija je sama v marcu 1920 izvedla ljudsko štetje in prišla do zaključka, da živi na tem prostoru:

Bolgarov 81.000, Turkov 73.000, Grkov 52.000. Treba je pripomniti, da je medzavezniška komisija to štetje izvedla šele potem, ko se je velika množina bolgarskega prebivalstva istočasno kot pa bolgarska armada izselila iz tega ozemlja.

Mirovna pogodba v Neuillyju pa je Bolgarom naložila še eno dolžnost. Predpisala je namreč, da mora Bolgarija z Grčijo skleniti pogodbo o izmenjavi prebivalstva. Ta pogodba je bila podpisana in je postala najmočnejše sredstvo za prisilno izseljevanje Bolgarov iz tega ozemlja. Bolgarska izseljenska reka, ki je takrat prišla iz bolgarske Trakije v notranjost Bolgarije, se še do danes ni ustavila in še do danes teh beguncev ni bilo mogoče spraviti k rednemu pridobitnemu in zdravemu življenju.

Iz zgoraj navedenih razlogov Bolgarija tudi nikdar tega nje vsiljenega položaja ni priznala in vztraja še danes neomajno na stališču Berlinskega kongresa. To stališče se glasi:

1. Trakija od Vardarja do Marice spada v zemljepisno in gospodarsko skupnost z Bolgarijo, s katero tvori eno samo enoto.
2. Pristanišča Trakije so pristanišča Bolgarije, so izhodišča bolgarskega gospodarstva na morje.
3. Z narodnostnega vidika je pripadal večji krščanski del prebivalstva v Trakiji Bolgarom.

Zakaj je Bolgarija šla v tabor Nemčije

Iz ave kralja Borisa in predsednika bolgarske vlade Filova - Zanimiva tolimačenja v Turčiji - Napovedi nemškega tiska o nadaljnem razvoju

Vdanostni brzojavki Borisa in Filova Hitlerju

Berlin, 3. marca. DNB. Bolgarski kralj Boris je poslal voditelju Nemčije tole brzojavko:

»Zahvaljujem se Vasi Ekscelenci za prisrčne pozdrave, ki ste mi jih poslali v zvezi s pristopom Bolgarije k trojni zvezi, s pristopom, ki je dokaz novih prijateljskih stikov med našima dvema narodoma. Prosim Vaso Ekscelenco, da pri tej priložnosti sprejme izraze mojih najlepših želja, ki so naslovljene na Vas osebno in veljajo tudi srčni srčci vsega nemškega naroda. (AA)

Predsednik bolgarske vlade Filov je poslal voditelju Nemčije tole brzojavko:

»V trenutku, ko zapuščam gostoljubna tla Velike Nemčije, pošiljam Vasi Ekscelenci svoje prisrčne zahvale za toplej sprejem, ki ste mi ga priredili. Prepričan sem, da bo pristop Bolgarije k trojni zvezi okrepil prijateljske stike, ki so vedno obstajali med Nemčijo in Bolgarijo ter na ta način prispeval k skupni blaginji naših dveh narodov.« (AA)

Zgodovinski govor preds. Filova o razlogih usodne odločitve

Sofija, 3. marca. Včeraj ob 18.15 se je sešlo narodno sobranje. Sejo je odprl predsednik narodnega sobranja Nikola Logofetov. V ministrski klopet je bil ministrski predsednik in vsi člani vlade, razen zunanjega ministra Ivana Popova, ki je bolan. Galerije za javnost in časnikarske lože so bile natrpane. Med narodnimi poslanci je bila do odprta seja velika živahnost. Preden je predsednik narodnega sobranja Nikola Logofetov dal besedo predsedniku vlade Bogdanu Filovu, je izjavil, da je današnja seja narodnega sobranja sklicana na lastno spodbudo in s soglasjem z vlado. Sklicujoč se na pravilnik o delu narodnega sobranja je narodne poslance prosil, da naj to zasedanje smatrajo kot 61. redno zasedanje, kar je vladna večina tudi sprejela. Potem je Logofetov v svojem govoru poudaril zgodovinski pomen pristopa Bolgarije k trozvezi in poleg drugega poudaril, da je Bolgarija s tem tudi formalno in pravno stopila v zvezo z Nemčijo in Italijo. Takoj nato je dal besedo predsedniku vlade Filovu, ki je imel naslednji govor:

Gospodje narodni poslanci! Pod silo dogodkov, ki so se razvili v Evropi in okoli nas, je nastal nov položaj, na katerega smo se morali mi ozirati in skleniti odgovarjajoče sklepe, da bi ohranili življenjske interese Bolgarskega naroda. Zavedajoč se velike odgovornosti, ki jo nosi v tem usodnem trenutku, je vlada vsestransko razmotrivala o položaju in sklepa zlasti glede na življenjske interese Bolgarske, ne oddajajoč se od temeljne smeri naše zunanje politike, ki smo jo do sedaj izvajali in ki jo navdihuje miroljubnost našega naroda in njegova želja, da ostane zvest pogodbam, ki smo jih sklenili s svojimi sosedi. Ti vladni sklepi se nanašajo na pristop Bolgarije k trozvezi in na vprašanje, ki je s tem v zvezi: In dovolitev vkorakanja nemške vojske v Bolgarijo. Svečan opravke o pristopu Bolgarije k trozvezi je bil opravljen, kakor vam je znano, 1. marca t. l. na Dunaju. Predsednik vlade Filov je nato prebral zapisnik, ki je bil podpisan na Dunaju, in nadaljeval:

Gospodje narodni poslanci! Da bi se pojasnilo gledanje bolgarske vlade, sem na slavnostnem zasedanju na Dunaju takoj po podpisu zapisnika prebral deklaracijo. Gospodje narodni poslanci! Sprejem in pozornost, ki so jo izkazali predsedniku bolgarske vlade na Dunaju, je dokaz o ugodnem položaju, ki si ga je pridobil naš narod pod modrim vodstvom Nj. Vel. kralja in želim, da tu pred narodnimi predstavniki izrazim svojo najiskrenejšo vdanost veliki Nemčiji in njenemu vodji Adolfu Hitlerju za prisrčen sprejem in veliko pozornost, ki so jo izkazali na Dunaju predstavniku bolgarske vlade.

Gospodje narodni poslanci! Se med pogajanjimi o pristopu Bolgarije k trozvezi je nemška vlada od bolgarske vlade zahtevala vkorakanje nemške vojske v Bolgarijo izjavljajoč, da je njena naloga začasna in da je njen cilj ohranitev miru in zadovoljnosti na Balkanu. Nemška vlada ni od Bolgarije zahtevala nič takega, kar bi bilo v nasprotju z njeno miroljubno politiko in njenimi pogodbenimi obveznostmi s sosedi. Nasprotno, Nemčija se ozira na pogodbe, ki jih imamo s svojimi sosedi, na prijateljstva in na deklaracije, ki je bila podpisana zadnje dni med nami in našo turško sosedo. Ta deklaracija zopet poudarja miroljubno politiko bolgarske vlade.

V takem položaju, potem ko je prečnila vse okoliščine glede na prijateljstvo, ki je med Bolgarijo in Nemčijo, je bolgarska vlada sklenila, da sprejme predlog nemške vlade potem, ko je dobila zagotovilo, da se bodo spoštovali zakoni in red v državi in da bodo bolgarski interesi nedotaknjeni. Po drugi strani pa je bilo bolgar-

ski vladi do tega, da zopet poudari, da navzočnost nemške vojske pri nas ni spremenila miroljubne politike Bolgarije, ki ostane zvesta pogodbam in obvezam, ki jih je bila prevzela. Trdno je odločena, da se ne bo oddaljevala od svoje temeljne smeri in da se bo vzdržala vsakega napada in vsega, kar bi moglo privedi v nevarnost interese kogar koli.

Ko se je bolgarska vlada za te sklepe odločila, misli, da v današnjem položaju najbolje služi Bolgariji, njeni bodočnosti in miru na Balkanu. Bolgarija upa, da bo njeno zadržanje dobro ocenjeno od vseh, ki objektivno gledajo na stvari in ne skozi prizmo nasprotnih interesov in želja. Bolgarija je prepričana, da bo sklep njene vlade koristil Bolgariji in Bolgarom in da mu bo bolgarski narod pritrtil.

Po tej izjavi predsednika vlade je predsednik sobranja Logofetov prosil poslance, naj glasujejo za ali proti. Večina prisotnih poslancev je glasovala za. Prihodnja seja sobranja bo danes, v ponedeljek. (AA)

Uradno poročilo

Sofija, 3. marca. V časopisu je izšlo naslednje uradno poročilo o včerajšnji seji vladne večine v sobranju:

Včeraj ob 16 je bila v narodnem sobranju seja parlamentarne večine. Navzoči so bili vsi narodni poslanci večine kakor tudi ministri, razen zunanjega ministra Popova, ki je bolan. Ko so ministri stopili v dvorano, se jih navzoči burno in dolgo pozdravljali z vzkliki »Hurale« ter s ploskanjem. Poročilo, ki ga je dal ministrski predsednik Filov o svojem potovanju na Dunaj, so navzoči čisto prekinjali z dolgotrajnim odobravanjem. Vsi poslanci so bili s poročilom predsednika Filova zadovoljni in so ministrskemu predsedniku čestitali, da je srečno opravil svoje poslanstvo. (AA)

Opozicija ni dobila besede

Sofija, 3. marca. b. Ob priložnosti včerajšnje diskusije o deklaraciji dr. Filova v sobranju je vstalo nekaj poslancev, ki so zahtevali debato. Logofetov pa je rekel: »Čeprav skupščina želi diskusijo v zvezi z izjavo predsednika vlade in o drugih važnih dogodkih, ki so se dogodili te dni, ugotavljam, da je večina proti tej debati in zato rej prehajam na dnevni red.« Po prečitjanju dnevnega reda je bila seja zaključena, vladna večina pa je burno pozdravila predsednika vlade.

Priznanje car a Ferdinanda

Stockholm, 3. marca. »Afton Bladet« poroča iz Berlina, da je bivši bolgarski car Ferdinand, ki je sedaj star 80 let in živi v pregnanstvu v Koburgu, ko je slišal o pristopu Bolgarije k trojni zvezi z Nemčijo in Italijo, izjavil, da je »nemško-bolgarski sporazum sedaj slovesno opravičil in potrdil njegovo politično l. 1914 ter da vetop Bolgarije v zvezo z Nemčijo in Italijo z vsem srcem odobrava.«

Angleški poslanik pri Borisu

Sofija, 3. marca. b. Angleški poslanik v Sofiji Rendell je bil v nedeljo v avdienci pri kralju Borisu. Ob tej priložnosti mu je kralj Boris zagotavljal, da Bolgarija nima nobenega namena stopiti v vojno z Anglijo. Takoj nato je kralj Boris sprejel nemškega in italijanskega poslanika.

Sofija, 3. marca. m. Prihod nemških čet v Bolgarijo je še zmeraj predmet razgovorov v vseh političnih krogih. Listi posvečajo veliko pozornost tudi angleškemu poslaniku v Sofiji, Rendellu, ki je bil včeraj sprejet v dvorno avdienco pri kralju Borisu. Govorice, da bo angleški poslanik zapustil Sofijo, so neresnične. Tudi ni opaziti v angleškem poslanstvu nobenih priprav za odhod. Iz vsega tega v Sofiji sklepajo, da je angleški poslanik vzel enostavno na znanje vkorakanje nemških čet v Bolgarijo in da tega ne bo smatral za povod prekinitve diplomatskih stikov.

London, 3. marca. Reuter. Velika Britanija še ni prekinila diplomatskih odnosov z Bolgarijo. Angleškemu poslaniku v Sofiji, Rendellu je prepuščeno, naj sam odloči o tem vprašanju, in bodo odnosi med obema državama pretrgani, ko bo on to smatral za potrebno. (AA)

V Turčiji so presenečeni Dardanelske ožine so zaprte z minami

Istanbul, 3. marca. United Press: Bilo bi otroče trditi, da pristop Bolgarije v naročje Nemčije in Italije v Turčiji ni vzbudil nobene pozornosti, ali trditi, da so v Turčiji to pričakovali. Resnica je nasprotna. Že včeraj je časopisje razodevalo neko razočaranje nad bolgarskim dejanjem in listi zahtevajo, da mora Turčija položaj hitro razčistiti, da se ne bo pustila vnovič uspravati, kar bi znalo zanjo postati nevarno.

»Vahit« poroča, da sta sinoči odpeljala dva dolga vlaka iz Plovidva nemške vojske proti turški meji. List se sprašuje, če je prisotnost nemške vojske na Bolgarskem v skladu z nedavno podpisanim bolgarsko-turškim nenapadnim paktom. »Ullusmen«, da je Bolgarija do včeraj dokazovala svojo iskreno privrženost balkanskemu miru, nato pa vprašuje, če to sedaj tudi še velja. List pravi, da v Turčiji poznajo cilje, ki jih ima nemška oborožena sila na Balkanu, da pa jim še ni znano, kakšne cilje ima Bolgarija.

Bolgarski poslanik v Ankaru Kir ov je danes obiskal turškega zunanjega ministra Sar a d ž o g -

Nemški tisk o posledicah bolgarske odločitve

Berlin, 3. marca DNB »Essener National Zeitung« piše o vkorakanju nemških čet v Bolgarijo in pravi, da se je s temi dogodki končala mednarodna razprava o smislu, cilju in posledicah pristopa Bolgarije k trojni zvezi. List piše, da je bila »vsa akcija naravnost sijajen primer odličnega sodelovanja med diplomacijo in vojsko«. Od trenutka ko je bolgarski ministrski predsednik podpisal zapisnik o priključitvi Bolgarije k trojni zvezi — piše omenjeni list — je Bolgarija z najslabše vojsko na svetu zavarovala pred vsako nevarnostjo ki bi utegnila zapreti njeno mirnemu obstoju. Poleg tega se s pristopom Bolgarije k trojni zvezi odpirajo možnosti za prenos te politike miru tudi na druga področja. (AA)

»Frankfurter Zeitung« piše o pristopu Bolgarije k trojni zvezi ter med drugim pravi: »Državi osi prihajata v vodstvo v novi Evropi. Te svoje pravice ne mi-lita izvojevati izključno z orožjem, in drugi evropski narodi vsak dan pravilneje opažajo zgodovinski preobrat, ki zdaj nastaja. List pravi, da je za jugovzhodno Evropo ta dogodek pomemben zaradi tega, ker je bila spet odstranjena nova možnost, da se proti Nemčiji v sedanji vojni izzove vznemirjenje in za-bloda.«

Bolgarski poslanik v Londonu odstopil

London, 3. marca. Reuter. Bolgarski poslanik v Angliji Momčilov je odstopil in to sporočil tudi vladi v Sofiji. Bolgarska vlada je njegov odstop sprejela. Momčilov je odstopil, ker se ne strinja s politiko svoje vlade.

Angleži bombardirali romunske pretrolejske vrelce

Washington, 3. marca. b. »Newyork Times« poroča, da so napadli danes ponoči angleški bombniki Ploesti.

Istanbul, 3. marca. UP. Dasi dotedaj še vedno ni službenega potrdila, da bi bili angleški bombniki bombardirali romunsko pretrolejsko ozemlje okrog Ploestija, se govornice o tem bombardiranju nočejo pomiriti. Protiletalsko topanštvo je streljalo na neke neznanne skupine letal, ki da so priletele v zgodnjih jutranjih urah. Poročevalci trdijo, da so se slišale eksplozije.

Stal še Sovietov

Stockholm, 3. marca. V tukajšnjih političnih krogih, v katerih se od nekaj zelo zanimajo za sovjetsko politiko, zlasti ker še vedno ni minula bojazen, da ima Sovjetska zveza še vedno kakšne namere na severu, komentirajo vest, da je na 18. konferenci komunistične stranke Sovjetske zveze bil bivši ljudski komisar za zunanjo politiko Litvinov izključen iz strankinega vodstva. Utemeljitev se glasi, da ni izpolnjeval svojih dolžnosti kot član osrednjega odbora. Ker tega prav za prav tudi ni mogel, ker je bil 3. maja 1939 kot zunanji minister Sovjetije odstavljen, pomeni njegovo sedanje izključenje iz centralnega odbora le nekako logično posledico, da ničesar več v sovjetski politiki ne pomeni. Značilno pa je, da je postal njegov naslednik novi sovjetski poslanik v Berlinu Dekanazov, ki je bil na to svoje mesto imenovan novembra meseca 1940, takoj za znanim obiskom Molotova v nemški prestolnici. To pomeni, da je postal član centralnega odbora stranke, ki ima važen položaj v sovjetski politiki kot »politbiro«. Dekanazov, ki spada med intimne prijatelje Stalina in ga smatrajo za strokovnjaka v vprašanjih Balkana, bo imel nalogo, da »politbiro« neposredno poučuje o položaju in mu daje nasvete. Zanimivo je tudi, da bo Dekanazov ostal na svojem mestu v Berlinu.

O dogodkih, ki so se zgodili, oziroma se gode na Balkanu samem, ima švedsko časopisje informacije, da je angleški poslanik Cripps, ki je prišel iz Moskve v Ankaru, nalogo, da Edenu sporoči, da je edini in glavni interes Sovjetske zveze pri morebitnih akcijah

(Nadaljevanje na 2. strani)

la in mu dal pomirljive izjave, češ da vstop Bolgarije v zvezo z Nemčijo in Italijo v ničemer ni spremenil miroljubnega stališča bolgarske vlade do Turčije, in da prihod nemške vojske v Bolgarijo ne pomeni, da bo nemška armada v kratkem korakala skozi Bolgarijo — drugam.

Turške oblasti so takoj po objavi pristopa Bolgarije v nemško-italijansko zvezo odredile obsežne vojaške ukrepe ob Bosporju in na Dardanelah. Vhod v Dardanelske ožine je prepovedan za vsako ladjo, ki nima turškega pilota in posebnega dovoljenja turških oblasti. Vhod je miniran z morskimi minami. Isto velja za vhod v Bospor s črnomoške strani. Turško vojni ministrstvo je nadalje vpoklicalo 3 nove letnike pod orožje. Objavljeno je sicer, da so trije letniki, ki so bili na orožnih vajah, odpušteni, toda ni verjetno, da bi se to zgodilo že v prihodnjih dneh.

Politični zapiski

Zbiranje o pravem času

Glavno glasilo JRZ »Samouprava« ima lep uvodnik z naslovom »Zbiranje v pravem času«. Kakor list poudarja, ne gre pri tem zgolj za politično strankarsko zbiranje, temveč predvsem za socialno skupnost. Iz članka naj pomanevamo tele vrstice: »Politična realnost nas je pravočasno poučila modro motriti svetovne dogodke in stališče naše države do njih, v kolikor se ti dogodki sploh nas tičejo... Tudi v notranjem političnem življenju smo bili realisti, ki nam je to narekovala lastna zavest in zgodovinska nujnost za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. To so brez dvoma velike poteze našega zunanjega in notranjega političnega realizma, odresilega tudi za višje državne cilje. Toda, kar nas še nadalje vse zbira, je socialna realnost. Danes se pod bremenom časa rojevajo mnoge socialne zahteve, ene zahajajo, druge prihajajo. Ostati brezbržen do teh socialnih pojavov, bi pomenilo razjedati lastno sredino, družbo in državo. Biti torej združen zaradi neizbežnih socialnih reform, pomeni tudi izpolnjevati velike dolžnosti do sebe in do skupnosti. — Parola »na okup« torej ni jalovo strankarsko mamilo kake dnevnice politike, marveč klic po socialnih reformah, ki so potrebne za bodoče družabno ravnotežje pri nas in v svetu.»

Nikdar sužnji

List »Srpska riječ«, ki izhaja v Zagrebu, je objavil v uvodniku »Mlada Bosna in današnja mladina« nekaj misli iz časov, ko se je »Mlada Bosna« borila za osvoboditev in pravi med drugimi tudi to: »Prava srbska mladina ne bo nikdar izdala velikih idealov, za katere so se oni (srbski borci) borili in za katere je mala Srbija toliko let krvavela. Nikdar ne bo srbska mladina dovolila, da bi bodisi Srb, bodisi Hrvat, bodisi Slovenec postal suženj tuju. Prava srbska mladina bo vedno na strani svoje domovine in svojega naroda, na strani tistih idealov, za katere so živeli in umirali tudi člani »Mlade Bosne«; če pa bo zgodovina zahtevala, bo šla po stopinjah predvojnih srbskih omladincev prav gotovo vsa srbska in prepričani smo, da tudi vsa jugoslovska mladina.«

Proti korupciji

»Primorje« (Sušak) piše: »Korupcija je narodno zlo, veliko, strašno zlo, ki ga je treba trebiti ter uničevati pri vsakem koraku in ki mu je treba izrjaviti korenine že v zametku; vsak primer korupcije objaviti v listih, da se čisti, kjerkoli je čiščenje potrebno. Pravičnega upravnega uradnika je zaščiti, korupcijsone in pokvarjenca pa poslati ne v Dolnji Lapac, marveč na prisilno delo, da bodo občutili kazen za svoje grehe.«

Skopljski župan o Moravi in Vardarju

Belgrajski tednik »Napred« objavlja govor skopljskega župana Mihajlovića, ki ga je imel pri odprtju skopljske radijske postaje. Iz tega govora posnemamo: »Čeprav so naši južni kraji na obodu države, so po osvoboditvi in zedinjenju po svojem zemljepisnem položaju posebno važni v državi in na Balkanu. zato je njihova vloga v državnih skupnostih mnogo večja, kakor bi se na prvi pogled mislilo. Kajti nam vsem je znano dejstvo, da sta dolina Morave in Vardarja povezani druga z drugo v celino in da sta v nekem pogledu hrbenica zedinjene Jugoslavije.«

Rusini so v Jugoslaviji svobodni

Belgrajska »Ravnopravnost« poroča o glavni skupščini Rusinskega narodnega prosvetnega društva v Krsturu, kjer je glavni poročevalec M. Kovač med drugim poudaril tudi sledeče: »Naš narod, ki je prišel v te kraje iskajoč dela, je vzgojen pod tuji vplivi, ki so bili nasprotni slovanstvu. V brateki državi je prost tujega vpliva; v Jugoslaviji je začel svobodno dihati in se razvijati.«

Muslimani hočejo biti zahodnjaki

List hrvatskih muslimanov »Muslimanska svijest« je objavila zanimiv članek o stremiljenjih muslimanov: »Ne vzhod, kot neko imaginarno središče panislavstva, do katerega bomo se v bodoče prijateljeli, ne Balkan, za katerega trdi, da žive na njem ljudje svojstveno balkanskih posebnosti, nas ne privlačuje več in nas ne more z ničemer navdušiti. V vsaki posameznosti našega življenja hočemo biti Evropejci v polnem pomenu te besede, hočemo biti na čistem z našim narodnostnim vprašanjem, želimo sodelovati v naši narodni skupnosti enakovredno in po načelih sodobne evropske družbe, hočemo v okviru naše narodne skupnosti najti svoje mesto v sklopu modernih evropskih narodov, hočemo živeti življenje evropskega človeka ter z evropskimi merili meriti naše razmere in odnose.«

»Narodni list« za solidarnost opozicije

»Narodni list«, glasilo splitske JNS rotir opozicijske stranke, naj ne čakajo nepripravljene na šesti september. Ta kratek čas naj izkoristijo ter naj na trdni podlagi zgrade svojo solidarnost, da bodo lahko v odločilnem trenutku — bodisi v vladi ali v opoziciji — dale državi novega poleta in novih sil, kroni pa novo, močnejšo oporo.

»Zemlja« zahteva pokojninsko zavarovanje za kmeta

V Bolgariji je bil sprejet zakon o obveznem kmetem pokojninskem zavarovanju. Vsak kmet, ki mu je glavni poklic poljedelstvo in je član kmetijske zadruge, dobi z dopolnitvijo 60 letom starosti pravico do letne pokojnine v znesku 3600 levov. »Zemlja« prvi, da ima ta rešitev velik pomen za Bolgarijo, kakor ga bo imela tudi za vse druge agrarne države, ki jim mora Bolgarija služiti za zgled.

Spomenica zemljoradniške stranke

Za dvajsetletnico je izdalo vodstvo arbeke Zemljoradniške stranke večjo spomenico, v kateri opisuje zgodovino te stranke, njen program in njene borbe. Članke za spomenico so prispevali razni strankini prvaki, med njimi tudi dr. Milan Gavrilović ter minister dr. Branko Čubrilović. V spomenici je opaziti tudi članek dr. Džordža Tasića.

»Dalmatinska Hrvatska«

Prihodnji teden bo začel izhajati nov hrvatski tednik »Dalmatinska Hrvatska«, ki bo kot polslužbeno glasilo HSS obravnaval politična, kulturna in gospodarska vprašanja Hrvatske, s posebnim oziranjem na Dalmacijo.

Ljutomerski govor dr. Kulovca

Vlada sporazuma hoče dostojanstveno ohraniti naš mir

»Vlada narodnega sporazuma je najboljša koncentracija«

Ljutomer, 2. marca. Danes ob 9 je bila v Ljutomeru širša seja okrajnega odbora JRZ, ki ji je prisostvoval g. predsednik minister dr. Franc Kulovec. Na seji so bili predstavniki vseh krajevnih organizacij in vsi odborniki in župani iz ljutomerskega okraja in drugi odličniki. Seja je bila v prostorih Katoliškega doma, na katerem sta vihrali državna in slovenska zastava. Prostor je bil lepo okrašen s slikami Nj. Vel. kralja Petra II., dr. Jan. Evang. Kreka in pokojnega voditelja dr. A. Korošca. Sejo je vodil in prisostvoval bivši minister Snoj, ki je tudi predsednik okrajne JRZ za okraj Ljutomerski. G. Snoj je pozdravil predsednika dr. Kulovca, vse prisotne odbornike in župane ter se v toplih besedah spominal rajnega voditelja dr. Korošca, kateremu so vsi prisotni vzklizili: »Sla-va!« Po pozdravnih besedah je burno pozdravljen povzel besedo predsednik dr. Kulovec, ki je prisotnim predložil nase notranjo in zunanjo politično situacijo.

Govor g. predsednika dr. Kulovca je trajal več kot eno uro. Zanimiv in stvaren govor je bil večkrat ustavljen z viharnim odobravanjem prisotnih, posebno ko je g. predsednik podčrtal zahtevo slovenskega naroda po širši samoupravi — slovensko banovino — in ko je govoril o naši zunanji politiki, ki se uspešno in varno vodi po modrih navodilih Njeg. kr. Vis. kneza namestnika Pavla.

Ko je govoril o naši notranji politiki, je dr. Kulovec posebno poudarjal važnost sporazuma, ki je našo državo utrdil na notranji in na zunanji. Pred sklenitvijo sporazuma so nasprotniki naše države govorili — je pripomnil dr. Kulovec —, kako je naša država oslabilna zaradi strankarskih sporov, pa so se zelo prevarili, ker nas niso poznali, ker niso vedeli, da nam je bila — Srbom, Hrvatom in Slovincem — zmerom pri sreju sloga in skupnost kraljevine Jugoslavije. (Tako je!) Že se oglašajo teljice raznih političnih skupin, ki bi rade prišle do oblasti in ki zato zdaj govore o neki koncentraciji. Vlada narodnega sporazuma je najboljša koncentracija, ker predstavlja ogromno večino našega ljudstva.

Potem je dr. Kulovec govoril o zadnji preosnovi vlade in obrazložil nekaj podrobnosti iz naše notranje politike. Prisotne je pozval, naj kakor doslej, tudi poslej slede in zaupajo svojemu političnemu vodstvu, ki je zmeraj bilo in delalo z narodom in za narod ter za dobrobit kralja in države (Živel kralji! Živel voditelj!) in da ob vsaki priliki podpirajo vlado narodnega sporazuma.

Izvoznikom jabolk v Nemčijo

Belgrad, 3. marca. AA. V zvezi z okrožnico št. 42 od 9. decembra 1940, kakor tudi v zvezi s prejšnjimi okrožnicami sproča Privilegirana izvozna družba vsem zainteresiranim izvoznikom, da je odobren izvoz nadaljnjih 100 vagonov svežih jabolk v Nemčijo, oziroma češkomoravski protektorat po na novo dogovorjenih cenah s povzvišanjem 1,5 nemške marke za pošiljke franco nemško-madžarska meja. Ta cena velja za nepakirana jabolka, za pakirana pa bodo izvozniki zaračunavali po 0,50 RM na ime naknade za vsak uporabljeni zaboj. Opozarjajo se izvozniki, da se pri prodaji jabolk v češkomoravski protektorat pogode za ceno na podlagi tečajja 15,80 za nemško marko. Prodaje izpod cene so prepovedane. Po gornjih cenah se smejo prodajati jabolka, ki po kakovosti odgovarjajo nazivnim jabolkom, debelini najmanj 5 cm. Za gornjih 100 vagonov, kakor tudi za vse pošiljke, uvožene v nemško carinsko področje, kot je to uvožnikom znano, Privilegirana izvozna družba ne odobruje nobenih izvoznih premij.

Pozivajo se zainteresirani izvozniki, naj pripravijo količine, ki jih nameravajo izvoziti, da bi se na podlagi dobljenih prijav ter v odnosu do odobrenih kontingentov mogla izvesti pravična podelitev izvoznikovih dovoljenj. Ta okrožnica se razpošilja izvoznikom v dveh izvodih in je vsak izvoznik dolžan vrniti Privilegirani izvozni družbi en izvod s podpisano izjavo, da je okrožnico prejel in da jo smatra kot takšno, ki je zanj obvezna. (Privilegirana izvozna družba.)

Plačevanje starih obveznosti po starem tečaju marke

Belgrad, 3. marca. AA. V zvezi s prijavami za posluževanje starega tečajja nemške marke za zadostitev obveznostim, sklenjenim pred 25. septembrom 1940, je Narodna banka prejela mnogo prošnje od jugoslovskih tvrdk, v katerih te tvrde prosijo, naj se jim dovoli plačevanje po starem tečaju 14,80 za 1 RM tudi po 31. marcu 1941. Opozarjajo se zainteresirani, da bo plačevanje po starem tečaju dovoljeno samo do 31. marca 1941, v kolikor je jugoslovski dolžnik svoje obveznosti pravčasno prijavil Narodni banki, oziroma zaprosil za dovoljenje, da bi se smel posluževati starega tečajja in je takšno dovoljenje tudi dobil. To velja samo za obveznosti, katerih plačilni rok je 31. marec 1941. Za tiste obveznosti, ki se poravnava po 31. marcu t. l., pa bo naknadno izdano dovoljenje za plačevanje po starem tečaju, v kolikor bodo nemške oblasti na to pristale. Toda tudi ta plačila bodo morala biti izvedena pred 31. marcem 1941, v kolikor se bo jugoslovski dolžnik hotel poslužiti starega tečajja. Na to se zlasti opozarjajo interesi, kajti po 31. marcu 1940 bo dovoljeno plačevanje samo po novem tečaju 17,80 za 1 RM brez ozira na to, kdaj je bila kupčija sklenjena in brez ozira na plačilni rok (iz deviznega ravnanjstva Narodne banke kr. Jugoslavije, 1. marca 1941.)

Belgrajske novice

Belgrad, 3. marca. m. V prosvetnem ministertvu je imela prvo sejo komisija, kateri je prosvetni minister zaupal nalogo za izdajo novega zakona o gledališču. Na konferenci sodeluje tudi ravnatelj Narodnega gledališča v Ljubljani Vilko Ukmar.

Belgrad, 3. marca. m. V Belgrad se je vrnil minister za PTT dr. Torbar, ki je včeraj v Osijeku izročil v promet novo avtomatsko telefonsko centralo.

Belgrad, 3. marca. m. V okviru pomladanskega in jesenskega velesejma v Belgradu pripravila turistična uprava v zvezi s Putnikom veliko turistično razstavo. Imela bo 5 oddelkov: 1. gospodarski pomen turizma; 2. turistična možnost v Jugoslaviji; 3. turistično-gospodarski razvoj; 4. pravi razvoj turizma; 5. razvoj turizma v državi.

V drugem delu je dr. Kulovec opozoril prisotne, naj ne nasedajo mamljivim besedam in obljubam ljudskih frontašev in plačancev boljševiške Kominterne, ki so največji sovražniki ne samo našega naroda, temveč slovenstva sploh. (Dol komunisti!) Mi ne želimo medsebojnega ubijanja in uničevanja, želimo biti in ostati pravi patrioti, dobri Slovenci, dobri Srbi in dobri Hrvati, verni in zvesti svojemu kralju. (Tako je! Živio kralji!)

Nato je dr. Kulovec govoril o našem zunanje-političnem položaju. Delo vlade narodnega sporazuma je v tem, da v dostojanstvu ohrani naš državni mir. Temu cilju je služil tudi zadnji obisk predsednika vlade Cvetkovića in zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića v Nemčiji in prav tako dr. Cincar-Markovića na Madžarskem. To svojo politiko bo vlada nadaljevala pod vodstvom našega kneza-namestnika Pavla (Živio knez Pavle!) in naših odgovornih državnih činiteljev, kakor tudi vse vlade narodnega sporazuma. Prebrdili bomo vse težave. Največja korist je zdaj korist države, ki ji moramo vsi služiti in zato podpreti vodstvo države.

Vi vsi, ki ste tukaj navzoči, je nadaljeval dr. Kulovec, ste tudi člani naše narodne vojske. Vi veste, da je naša vojska (Živela vojska!) naše največje orožje miru pa tudi obramba miru. Zato bomo radi žrtvovali za našo vojsko in ji zvesto služili.

Ob koncu govora so navzoči burno aplavdirali in vzklizali: »Živio kralji!«, »Živio knez namestnik!«, »Živela vojska!«, »Živela kraljevina Jugoslavija!«, »Živel dr. Kulovec!«, »Živelo naše politično vodstvo!«

Za dr. Kulovcem je govoril predsednik »Prevoja« Snoj o organizaciji stranke in o vprašanju prehrane v Sloveniji, naker je bila seja zaključena s pesmijo »Hej Slovenci!« Po seji je dr. Kulovec sprejel deputacijo ljutomerskega okraja in deputacijo iz Murke Sobote, ki jo je vodil bivši poslanec dr. Bajlec in soboški župan Hartner.

Popoldne se je dr. Kulovec v spremstvu bivšega ministra g. Snoja odpeljal v Ptuj, kjer so ga nad vse priširo sprejeli zastopniki JRZ z g. tajnikom Markom Kranjcem in drugimi odličniki. Tudi v Ptuj je imel dr. Kulovec delo zunanje in notranje politično poročilo, za njim pa je govoril še predsednik Prevoja g. Franc Snoj o prehrani Slovenije, župnik g. Grobler o zadružništvu, banski svetnik g. Prelog o potrebah ptujkega okraja in ravnatelj ormoške Vinarske zadruge g. Munda.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 3. marca. b. Odposlanec Nj. Vel. kralja in Nj. Vis. kneza namestnika polkovnik Orlović, ki je bil na otvoritvi razstave društva Zagrebčanov, je poročal dvoru o vrednosti razstavljenih umetnin. Dvorna pisarna je zaprosila za popis najboljših slik naših slikarjev v svrhu odkupa.

Zagreb, 3. marca. b. Predstavniki osrednjega in finančnega odbora za proslavo hrvatskega jubilejnega leta so obiskali predsednika dr. Mačka v zvezi z organizacijo te proslave. Dr. Maček je v velikim zanimanjem poslušal njihovo poročilo o dosedanjih pripravah za to veliko proslavo, pri kateri bo sodeloval ves hrvatski narod in je izrazil upanje, da bo Previdnost omogočila proslavo. Dr. Maček je obljubil odobru vsi svojo pomoč. Predstavniki so se zahvalili dr. Mačku za ljubeznivi sprejem in za obljubljeni pomoč.

Zagreb, 3. marca. b. V nedeljo se je osnovala v Zagrebu »Zveza srbskih društev v Zagrebu«, v katero je pristopilo 16 društev. Dolžnosti in pravice vsakega člana zveze so točno določene. Ko so bila sprejeta pravila, je bil izvoljen odbor s predsednikom Dimitrijem Vitkovičem, pravoslavnim protom iz Zagreba.

Zagreb, 3. marca. b. Davi ob devetih je zagrebški župan Starčević, predsednik prišel sejo upravnega odbora zveze mest banovine Hrvatske. Posvetovanje je trajalo ves dan.

Zagreb, 3. marca. Clani saške državne opere iz Dresdena, ki so prišli v petek zvečer v Zagreb, so prisostvovali v gledališču izvedbi Respighijeve opere »Plamen«, ki so jo predvajali v čast gostom. Z izvedbo so bili navdušeni ter so izjavili, da žele, naj pride hrvatska opera na gostovanje v Dresden, ker bo to prvorzredni umetniški dogodek. Pričakujejo, da se bo hrvatska opera temu vabilu odzvala.

Split, 3. marca. b. Davi je odptoval iz Splita na novo dolžnost dosedanjega poveljnika pomorske obalne komande v Splitu kontraadmiral Emil Demanjko. Spremili so ga prijatelji in splitski župan Brkić. Za novega poveljnika pomorske obalne komande je imenovan kontreadmiral Tomo Ijanić.

Osebne novice

Belgrad, 3. marca. m. Upokojene so te-le učiteljice in učitelji v Sloveniji: Franja Sturm, Slinvica pri Mariboru; Marija Brolih, D. M. v Polju; Bibijana Jakše, Vranksko; Hermina Pelan, Ljubljana; Martin Stante, Celje.

Nemški poslanik v Zagrebu

Zagreb, 3. marca. b. Davi ob 6.36 je dopotoval iz Belgrada v Zagreb nemški poslanik na našem dvoru g. von Heeren s svojo gospo in spremstvom. Na postaji ga je pričakal nemški konzul g. Dopfel z uradniki generalnega konzulata. Navzoč je bil tudi šef policije Viktor. Von Heeren se je napotil v hotel »Esplanade«, kjer so rezervirani za njega posebni prostori. Ob 10 dopoldne je obiskal generalni konzul Freundt von Heerena, naker sta se oba odpeljala v prostore nemškega generalnega konzulata v Deželjevi ulici. Ob 11 pa sta se odpeljala v banske dvore, kjer jih je sprejel šef banovega kabineta Šipuš. Obisk von Heerena pri banu dr. Šubašiču je trajal okrog 20 minut.

Po končanem obisku v banskem dvoru je pa obiskal zagrebškega nadškofa dr. Stepinca. Ob 12 je vrnil ban obisk von Heerenu v hotelu, takoj za njim pa nadškof dr. Stepinac. Ob 13. je priredil ban dr. Šubašič kosilo na čast von Heerenu in njegovi gospe, kateremu so razen bana in banice prisostvovali dr. Maček z gospo, podpredsednik HSS inž. Košutić z gospo, glavni tajnik dr. Krnjević, podban dr. Ivković z gospo, nadškof dr. Stepinac, armadni poveljnik general Petar Nedeljković z gospo, zagrebški župan Starčević z gospo, evangelijski škof dr. Filip Popp z gospo, načelnik oddelka Izidor Škorjač z gospo, konzul dr. Dopfel z gospo, glavni

Stališče Sovjetov

(Nadaljevanje s 1. strani)

vojskujočih se strank na Balkanu, da bi se ne zgodilo ničesar, kar bi bilo kvarno obstoječemu položaju Sovjet. zveze na Črnem morju in v Dardanelah. Sovjetska zveza ne želi, da bi zavezništvo med Turčijo in Anglijo šlo tako daleč, da bi Anglija sodočevala v vprašanju odpiranja ali zapiranja Dardanel. Švedski listi trdijo, da je Eden Crippsu naročil, naj v tem oziru moskovsko vlado pomiri.

Značilno pa je, da sovjetski tisk in radio o vohodu nemških čet v Bolgarijo ne poročata več kakor golo dejstvo.

Istanbul, 3. marca. UP. Tukajšnji listi naglašajo, da je čudno, da Sovjetska zveza ni dala objaviti svojega stališča. »Tanc« pravi, da je treba sedaj pričakovati zanikanja službene agencije Tass, češ da Sovjeti niso dali Nemčiji dovoljenja, da naj pošlje svoje čete v Bolgarijo in da imajo pri tem čiste roke.

Ankara, 3. marca. Reuter. Angleški veleposlanik v sovjetski zvezi sir Stafford Cripps je sročil pred svojim odhodom iz Ankare obiskal zunanjega ministra Saradzogluja in imel z njim enourni razgovor v zunanjem ministertvu. Potem je imel sestanek s sovjetskim veleposlanikom Vinogradovom. (AA)

Moskva, 3. marca. b. »Krasnaja zvezda« prinaša članek, v katerem piše o razvoju mednarodnega položaja po priključitvi Bolgarije k trojni zvezi ter pravi: Zaradi nastopa lepšega vremena in zaradi pojačanja italijanske vojske v Albaniji bo Anglija najbrž prisiljena precej povečati svojo pomoč Grčiji, če ne želi doživeti poraza. — Drugače pa sovjetski tisk tudi sedaj ne komentira pristopa Bolgarije k trojnemu paktu, temveč prinaša samo uradna poročila v zvezi s kronološkim redom. — »Pravda« in »Izvestja« ne prinašajo nobenega komentarja o tem, v kateri smeri se bo razvijal mednarodni položaj in tudi ne pišejo, če sovjetska vlada odobrava ali ne korak Bolgarije.

Madžarske domneve

Zürich, 3. marca. b. Kakor poroča dopisnik »Neuer Züricher Zeitung« iz Budimpešte, so si v Budimpešti popolnoma na jasem, da ne gre v okviru dogodkov na Balkanu toliko za položaj Bolgarije, temveč da hoče Nemčija v glavnem zavarovati romunske petrolejske vrelce, končati grško-italijanski spor, držati v šahu številna angleška letalska oporišča na Kreti ter popolnoma izpodrinuti Anglijo od Balkana. Splošno računajo sedaj z močnim pritiskom na Grčijo, ki bo avtomatsko sledil, dočim računajo, da se bo Turčija omejila samo na zavarovanje svojih lastnih meja. Splošno prevladuje v Budimpešti prepričanje, da bo grško-italijanska vojna kmalu končana.

Vt's v Ameriki

Washington, 3. marca. Bela hiša je vzemirjena ne samo zaradi priključitve Bolgarije državam osi, ampak tudi zaradi vloge, ki jo igra Japonska v Siamu, zaradi čudnih besed, s katerimi se je predstavil v Berlinu japonski poslanik in zaradi obnašanja Sovjetske zveze, ki se drži nasproti Združenim državam rezervirano in zviskova. Upajo pa, da se bo Japonska v zadnjem trenutku premislila. Niti v Washingtonu, niti v Londonu ne žele vojne z Japonsko, ker bi to je okrepilo nemško politiko. V Beli hiši se tudi bojijo, da ne bi pristopile k trojnemu paktu tudi nekatere druge države. Nemško državno tajništvo je finančnemu ministertvu poslalo nasvet, naj bolgarske vloge v Združenih državah Severne Amerike postavi pod nadzorstvo in ne dovoljuje več svobodnega razpolaganja z njimi.

Pogreb kralja Alfonza

Rim, 3. marca. Stefani. Ob 11. dopoldne je bila v cerkvi Santa Maria degli Angeli velika sv. maša za pokojnim španskim kraljem Alfonzom XIII. Udeležili so se je med drugim tudi kralj in cesar Viktor Emanuel, kraljica in cesarica, princezinja Piemontska in drugi knezi savojske vladarske hiše. Poseben prostor na desni strani je bil rezerviran za bivšo špansko kraljico in člani njene družine. Svete maše so se udeležili tudi državni podtajnik v italijanskem predsedništvu vlade Russo, ki je zastopal Mussolinija, knez Chigi, španski veleposlanik pri sveti stolici kot zastopnik generala Franca in drugi člani diplomatske zborni pri Kvirinalu in Vatikanu. Tik pred oltarjem so bili zastopniki bolgarskega, švedskega in danskega kralja ter jugoslovskega kneza namestnika Pavla. Sredi cerkve so bile zbrane številne italijanske in tuje ugledne osebnosti. Cerkev je bila vsa v črnem, nad oltarjem pa se je bleščalo zlato razpelo.

Pri stranskih oltarjih so darovali sv. mašo italijanski in španski duhovniki, dokler se niso v cerkvi zbrale najodličnejše osebnosti. Po končani sveti maši se je cerkev polagoma izpraznila, krsto pa so položili na krasen pogrebni voz, ki je na čelu spreveda počasi odpeljal proti cerkvi Montserrat. Za vozom s krsto se je pomikal spredov avtomobilov, v katerih so se peljali člani kraljevske rodbine in druge ugledne osebnosti. (AA)

glasbeni ravnatelj dr. Böhm iz Dresdena z gospo ter industrijalec Empting z gospo. Pri obedu je ban dr. Šubašič pozdravil von Heerena z govorom, v katerem je pozdravil odlično skupino predstavnikov nemškega in hrvatskega javnega življenja in jim od srca zaželel prijetno bivanje v prestolnici Hrvatske: »Potem, ko ste te dni otvorili nemški znanstveni inštitut, ste prišli, ekscelencija, v Zagreb, da s svojo prisotnostjo povečate gledališko umetniško gostovanje saške državne opere iz Dresdena.

Razen pokazanega spoštovanja napram mestu Zagrebu, ste s svojim obiskom pokazali, kot predstavnik nemške države, da visoko cenite kulturne vrednosti znanosti in umetnosti.« Dvignil je čašo v čast, slavo in napredek nemškega naroda in njegovega vodje, podrazil von Heerena z gospo in zaželel srčno dobrodoščilo.

Nemški poslanik je dal ob priliki obiska Zagreba in banovine Hrvatske častnikarjem kratko izjavo, v kateri pravi, da on ni prvi v Zagrebu in da pozna naše kraje, ker je tukaj često potoval. V zadnjem času pa zaradi splošnega položaja ni mogel veliko potovati po Jugoslaviji in je zato žele prikrit, odkar je osnovana banovina Hrvatska, obiskal Zagreb, kateri mu zelo ugaja. Jutri bo von Heeren obiskal predsednika dr. Mačka v Kupincu.

Po bojiščih še vedno tišina

Na zahodu manjši letalski dvoboji - V Albaniji praske med predstražami - V Afriki Francozi zavzeli oaze Kufre

Afrika

Nemška poročila

Berlin, 3. marca DNB. Nemška vojna letala so v severni Afriki uspešno napadla pristanišča na prave v Tobruku, zbirališče čet, vrste motoriziranih vozil in vojska taborišča pri Acedaali. (AA).

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 3. marca. Stefani. Poročilo glavnega stana italijanske oborožene sile se glasi:

V severni Afriki so nemška letala uspešno napadla pristanišča na prave v Tobruku, zbirališče čet, vrste mehaniziranih sredstev in taborišča pri Adzenabiji. Sovražnikove blindirane avtomobile, ki so se skušali približati Džarabubu, so naše čete pogonale v beg. Naša mala posadka v Kufri, obkoljena od sovražnika, ki je kljubovala skoraj mesec dni neprestanim napadom močnejših vojskih sil, se je sovražniku vdala. Delu čete se je posrečilo prebiti obrambni obroč in prispeti do naših postojank.

Za časa operacij, ki so se končale s ponovnim zavzetjem malega otoka Castellorosso, je prišlo do srditega ognja med našimi torpedovkami in sovražnikovimi pomorskimi enotami. En naš torpedni čoln in neka kontratorpedovka sta kljub hudemu sovražnikovu odporu napadla in zadela s torpedi dve sovražnikovi ladji. Neko drugo sovražnikovo ladjo so zadela naša letala z bombo srednjega kalibra, ko se je sovražnik izkrcaval na otoku. Vse naše ladje so se vrnilo nepoškodovane v svoja oporišča. Med posadko je nekaj ranjenih.

Vzhodni Afriki udeleževanje patrol in artilerije.

Na Sredozemskem morju so naše torpedovke zanesljivo potopile dve sovražnikovi podmornici.

Na Atlantskem oceanu je naša podmornica pod poveljstvom kapetana korvete, Adalberta Giovannija, potopila tri sovražnikove parnike s skupno 20.000 tonami.

Angleška poročila

Kairo, 3. marca. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo poroča:

Somalija: Pri preganjanju nasprotnika v italijanski Somaliji so naše čete prišle 160 km globlje v notranost ter so zasedle znano moderno naselje Villaggio Duca degli Abruzzi.

V Libiji, Eritreji in Abesiniji se položaj ni spremenil.

Letaleko poveljstvo vzhodne armade pa poroča: Naši bombniki so v nedeljo napadli sovražne postojanke v območju Kerena v Eritreji, južnoafriška letala pa so preganjala sovražnika v Somaliji in Abesiniji. V Burje v Abesiniji so bombe povzročile požare in eksplozije. Eno letalo se ni vrnilo.

Francozi zasedli Kufro

London, 3. marca Reuter. Glavni stan francoskih svobodnih čet generala de Gaullea javlja:

Francoške svobodne čete so po obleganju, ki je trajalo tri tedne, zavzele vse oaze (zelenice), ki ležijo v območju Kufre. Napad so izvedle francoške čete, ki so prišle 1000 km daleč skozi puščavo iz pokrajine Čadskega jezera v francoski ekvatorialni Afriki. Italijani so se oaz Kufra (ki leži v 50 km dolgi in do 10 km široki dolini sredi peščene puščave) posluževali kot vmesne postaje za letalsko službo med Italijo in Abesinijo. V Kufri so imeli Italijani 1000 moč zposadke, ki je bila ujeta.

Angleške navedbe o izgubah v zraku

London, 3. marca Reuter. Letalsko ministertvo objavlja naslednje številke o letalskih izgubah na nemškem in italijanskem bojišču v mesecu februarju: Sredozemsko bojišče: Italijanske izgube znašajo za mesec februar 370 letal, angleške izgube 26 letal. Od sovražnih letal je bilo 120 sestreljenih v zraku ostala pa so bila uničena kar na tleh ali uplenjena nepoškodovana.

Zahodno bojišče: Nad Anglijo je bilo sestreljenih v februarju 36 letal, tako, da znašajo skupne nemške izgube od začetka vojne dalje 3123 letal. Angleži so nad Anglijo izgubili 5 letal in znašajo izgube od začetka vojne naprej 853 letal. V bojih nad Nemčijo so Angleži v februarju izgubili 49 letal, tako da znašajo skupne njihove dosedanje izgube v vojni nad nemškim ozemljem 445 letal. Nemške izgube nad lastnim ozemljem so v februarju znašale 5 letal.

Albanija

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 3. marca. AA. Stefani. Na grškem bojišču so naša letala napadla sovražnikova oporišča, obrambne naprave in zbirališča čet. Letala nemškega letalskega zbora so sestrelila eno letalo vrste »Hurricane«, in sicer pri spopadu nad Malto.

Grška poročila

Atene, 3. marca. Atenska agencija: Poročilo grškega generalnega štaba (št. 127) se glasi:

Krajevne operacije med predstražami. Naše topništvo je na mnogih krajih prisililo nasprotnika, da je nehal streljati. Naši topovi so zadeli in razstrelili neko sovražno skladišče municije.

V soboto so sovražna letala bombardirala Lariso, ki jo je prej razdejal potres. Več tisoč žena in otrok zato med bombardiranjem ni moglo najti zavetišča. Med bombardiranjem so morali reševalci, ki so pod razvalinami, ki jih je nagromadil potres, iskali človeške žrtve, svoje delo prekiniti. Sovražnik je bombardiral tudi Preveso in Florino, kjer je večje število žrtev med italijanskimi vojnimi ujetniki.

Snoči je vladni tolmač izjavil časnikařem, da so grške čete na srednjem bojišču odbile hud italijanski napad. Nato jim je prebral izjavo, ki jo

je z ozirom na dogodke na Bolgarskem dal predsednik vlade Koricis. Izjava se glasi:

Grčije tudi najhujši dogodki, ki bi se mogli odigrati na Balkanu, ne bodo uklonili tako, da bi prenehala z borbo. Kadar bo dosežena skupna končna zmaga, bo z namu vred ves ostali svet slavil praznik osvoboditve. Tedaj bo tudi grški narod slavil zmago zdravega razuma, zmago svojega svobodnega duha in duha požrtvovalnosti za svobodo in neodvisnost domovine.

Angleško letalsko poveljstvo poroča, da so skupine angleških bombnikov večeraj bombardirale sovražne postojanke pri Berat. Povzročile so požare, ki so jih videli še na razdaljo 80 km. Vsa letala so se vrnila.

Beli in zdravi zobje

SARGOV KALODONT

proti zobnemu kamnu

Na zahodu

Nemška poročila

Berlin, 3. marca. AA. DNB. Zaradi neugodnega vremena so nemška letala v noči od 2. na 3. marca izvedla le posamične napade na posamezne ločke Velike Britanije. Pri teh napadih so bile vržene bombe na pristanišče naprave v dveh obmorskih mestih v južni Angliji. V zadnjih 24 urah so Angleži izgubili 4 letala. Temu je treba dodati še britanski bombnik, o katerem je bilo sporočeno, da je bil sestreljen ob obali Rokavskega preliva. Drugi bombnik je sestrelila nemška protiletalska artilerija tudi ob Rokavskem prelivu. Poleg tega sta bili pri spopadih v zraku sestreljeni dve britanski lovski letali, eno vrste »Hurricane«, nad Malto. Zvedelo se je tudi, da je dopolne prišlo do hude letalske bitke med skupino sovražnikovih lovskih letal, vrste »Hurricane« in nemškimi »Messerschmidte«. Nemška letala so napadla »Hurricane« nad letališčem Halfaron na poznati višini. Pri tem spopadu je bil sestreljen en »Hurricane«, drugi pa je bil tako težko zadet, da se upravičeno lahko računa s tem, da ni mogel prispeti na svoje oporišče. Tudi ostali »Hurricane« so poškodovani.

Angleška poročila

London, 3. marca. Reuter. Letalsko ministertvo poroča:

Eden in Dill nekaj dni v Grčiji

Atene, 3. marca. Atenska agencija: Pogovori med angleškim zunanjim ministrom Edenom in generalom Dillom na eni strani ter grškimi politikami in vojskovodji na drugi strani so se pričeli v nedeljo zvečer pri kralju Juriju in so trajali daleč čez polnoč. Danes dopoldne so se razgovorj nadaljevali. Opoldne sta bila Eden in Dill na kosilu pri predsedniku vlade, kjer so se razgovorj nadaljevali.

Eden je davi eprejel ameriškega in turškega poslanika. Opoldne sta z generalom Dillom in letalskim maršalom Elmhearetom bila gosta predsednika vlade Koricisa. Ker je današnji ponedeljek po izročilih grške pravoslavne cerkve kot prvi dan velikonocnega posta praznik, so bile atenske ulice polne ljudi in sta angleška državnika, ko sta se peljala v predsedniško vlado, odnošna sta od tamkaj prihajala, bila predmet viharnih pozdravov. Ljudstvo je zapelo znani angleški marš »Tipperary«.

Spremembo Edena in Dilla je izjavilo, da ostane angleška državnik v Atenah več dni. Ni izključeno, da ne bi general Dill obiskal tudi albanske fronte. Jutri bosta Eden in Dill spet gosta kralja Jurija.

Turški kabinet je razpravljal o rezultatih pogajanj z Edenom in Dillom. V zvezi s tem je kabinet razpravjal o ukrepih opreznosti, katere mora Turčija izvršiti z ozirom na prihod nemških čet v Bolgarijo. V dobro poučenih krogi pravijo, da bo šla Turčija

Napadi na Nemčijo

Berlin, 3. marca. DNB. Britanska letala so poskušala napasti skupino nemških trgovskih ladij, ki so plule po Severnem morju. Ladje spremljevalke so takoj začele srđito streljati in prislile britanska letala k umiku. Eno angleško letalo je sestreljeno, del njegove posadke pa ujet. (AA)

London, 3. marca. Reuter. Letalsko ministertvo poroča:

Večraj podnevi so skupine naših bombnikov napadle razne cilje ob nemški in nizozemski obali. Bombardirano je bilo tudi letališče Hamstede na Nizozemskem in so bile zadete lope in letališče zgradbe. Tudi letališče na Borkumu je bilo bombardirano, kjer so bombniki najprej s strojnimi napadi protiletalske baterije, potem pa vrgle bombe. Večji napad je bil na pristanišče Hardingen na Nizozemskem, kjer so bili zadeti važni cilji v pristanišču. Vsa letala so se vrnila.

Sovražni letalski napad sinoči je trajal le kratek čas. Glavni napad je bil na neko mesto v jugovzhodni Angliji, kjer je bila povzročena znatna škoda na zasebnih hišah in je bilo tudi več človeških žrtev. Redke bombe, ki so padle na vzhodno Anglijo, so povzročile le neznatno škodo.

»Ameriška pomoč prihaja prepočasí...«

London, 3. marca. Reuter. Novi ameriški veleposlanik v Londonu, Winant, je dejal, da je ameriška pomoč Veliki Britaniji iz dneva v dan večja. Glede na trditve tuje propagande, da ameriška pomoč prihaja prepočasí, so časnikařil Winanta vprašali, ali bodo to trditve zanikala dejanja sama. Winant je odgovoril, da se bo po njegovem mnenju to zgodilo, potem pa je pripomnil, da so države latinske Amerike naklonjene stališču Združenih ameriških držav glede podpiranja Anglije. Svojo izjavo pa je končal z besedami: Verujem, da sta obe Ameriki zdaj složni, kakor še nista bili nikdar. (AA)

Nemške čete v velikih množicah prihajajo v Belgijo

Bern, 3. marca. Švicarski radio poroča, da prihajajo zadnje dni izredno številne nemške čete v Belgijo in da se glavne sile zbirajo v okolici Bruslja. Poznavalec razmer pravijo, da so to neposredne priprave za najavljeni veliki napad na angleške otoke.

Čudno pojmovanje katoliškega zakona

Nedeljsko »Jutro« od 2. marca, ki je pisano po okusu tistega širokega občinstva, ki rado sliši in bere, kar ugaja njegovim čutom in čustvom, ne da bi se vprašalo, ali je prav ali ne, je priobčilo dolgo »razpravo« o zakoncih, ločencih in koruznikih. Na široko pojasnjuje, kakšna je pri nas postava glede zakona, na koncu pa pokaže, čemu se je »Jutro« sotrudnik tako široko razpisal. Tare ga namreč osnovna zahteva, oziroma postava katoliške cerkve, da je zakon med katoličani nerazvezljiv, da se torej katoličan ne more veljavno vdrgiti poročiti, dokler je njegov zakonski drug še živ. »Zakonskega jarma reši človeka samo smrt,« če je človek katoliške vere, tako toži »Jutro« članek in nato razmišlja, ali se ne da katoliška postava na kakšen način obiti. Seveda se da, namreč, če dva zakonca ali eden od njiju prestopi v pravoslavno ali v starokatoliško cerkev, v kateri se zakon ne smatra za nerazvezljiv in se zato lahko razveže, potem pa se eden ali oba zopet v tej cerkvi poročita z drugo osebo pravoslavne ali starokatoliške vere. Toda gorje! Postava, veljavna za Slovenijo in bivšo Dalmacijo, tega ne dovoljuje. Kaj narediti?

Sotrudnik »Jutra« je za to, da bi se ta določba radikalno odpravila. Za vso Jugoslavijo je treba uveljaviti enotno zakonsko pravo, in sicer tako, da bi smeli katoliški zakonci po zgoraj omenjenem enostavnem receptu razvezati svoj zakon v pravoslavni ali starokatoliški cerkvi, potem ko bi enostavno zatajili in zavrgli svojo vero in se oglasili pri pravoslavni ali starokatoliškem svečniku ter se dali vpisati v drugo vero. Po mnenju »Jutrovega« strokovnjaka namreč pravoslavna in starokatoliška vera obstajata v prvi vrsti zato, da bi se mogli katoliški zakonci, ki so se svojega zakonskega druga naveličali in so poželeli drugega, vnovič poročiti z drugim predmetom svojega poženja. Kaj pa katoliška Cerkev? Te sploh ni treba vprašati. Če gre za tako važno stvar, kakor je možnost rešiti se zakonskega jarma in skleniti novo (enako razvezljivo) zvezo z drugo osebo, ki nam je bolj všeč, potem ni katoliška vera in Cerkev nič. »Jutro« članek se nam odkrije kot absoluten pristaš države vsemočnosti, to je, da država sme vse. On je državen totalitar, kakor temu danes pravimo. »Država je suverena organizacija, ki ne trpi in ne sme trpeti nobene oblasti ali sile nad seboj,« tako pravi. Torej država tudi ne sme trpeti, da bi katoliška Cerkev urejala katoliške zakone, predvsem pa ne, da bi obvezovala tiste, ki se v njej prostovoljno poročijo, da bi živeli v svojem zakonu katoliško in ga smatrali za zakrament, v katerem je po jasni in odločni besedi in volji Jezusa Kristusa veljavno sklenjen zakon nerazvezljiv do smrti enega zakonca. Država naj enostavno dovoli katoliškim zakoncem, da svoj zakon razvežejo, oziroma razvezati pustijo: država sama po svoji volji razvezuje! Kaj božja zapoved, kaj svetost zakramenta, kaj Cerkev! Najvišje je absolutna volja države, samovoljnost zakonca, potreba, ki jo čuti zakonec, da se reši zakonske obveze do svojega drugega in se zveže z drugim, s katerim se bo lahko razdružil — samo v tujo vero je treba prestopiti. Vidite, ljudje božji, kako je to lahko!

Zelo značilno je za »Jutro«, da je takemu članku dalo prostora čez celo stran in z največjim in mastnim naslovom, kakor da gre za stvar največjega državnega, moralnega in kulturnega pomena. In vendar je »Jutro« opetovano izjavljalo, da ni proti katoliški veri in Cerkvi, ampak, da jo celo »globoko« spoštuje. Kakšno globoko spoštovanje je — vprašamo — če se na tak način, ki ne dokazuje prave npravnstvene resnobne, obravnava vprašanje temeljnega pomena za katoličana in za katoliško versko občestvo? Mar misli »Jutro«, da je npravnstveno utemeljilo sodobno razpuščenost, moralno brezpotje in lažisvobodoljubje mnogih, ako njega članek navaja gotove tekoče zakonskega življenja, ki naj bi se tako enostavno rešile z razvezo zakona? Mar ne gre v ogromni večini primerov za stvari, ki se dajo rešiti z zavestjo nujne zakonske povezanosti, ki nalaga dolžnosti, katere stojijo nad osebnim čutnim ugodjem ali »srečo«, kakor jo razumejo posamezniki? Cerkev sama daje zakoncem na razpolago sredstva krščanskega npravnstvenega pojmovanja in milosti, da se tako minljive težkoče premagajo. Zakon ni samo zasebna stvar čutnega razpoloženja, ampak je važna zadeva občestvenega pomena, če naj se družba obvarje razpada po samovoljni nagonov — to je celo sovjetska država uvidela — »Jutro« članek pa zagovarja olajšanje razvez po enostavnem prestopanju iz ene vere v drugo, kakor da gre za navaden čarodejski trik na odru. Kakšne pojme ima ta strokovnjak o dostojanstvu vere in cerkva! »Jutro« pa naj neha s približanjem stvari, ki očito na najbrezobzirnejši način žalijo krščansko npravnstveno čustvovanje in katoliško Cerkev pa tudi pravoslavno, ali pa naj odkrito izpove, da je usmerjeno svobodnjasko in protikatoliško.

»Jutro« članek je tem bolj vreden graje, »Jutro« pa upravičenega očitka, ker članek svojo pravo namero skriva za razlogi, ki naj bi ga opravičevali pred ljudmi, ki stvar pojmujejo resneje kakor on. V tem primeru namreč, pravi, če bi se namreč sprejelo njegovo stališče, da naj država sama dovoli razvezo katoliškega zakona, ne bi bilo treba izstopanja iz ene vere v drugo. Da ta razlog nič ne opravičuje člankarjevega stališča, je razvidno samo po sebi. Prav tako je nič njegov razlog, da so katoliška, pravoslavna in starokatoliška vera »ena in ista vera,« tako da bi država ne smela dovoljevati katoliški Cerkvi »predpravice«, da štiti nerazvezljivost katoliškega zakona. Resnica pa je ta, da mora sodobna država, če pravi razume enakopravnost veri, vsaki pustiti njeno osobitost in njeno osobito pravo, kar danes velja v vseh državah, ki se ponašajo s tem, da so v njej vse vere enakopravne in avtonomne. Tudi to ni prav, da »Jutro« članek navaja javno oblast, ki lahko izpodbija nelegalne zveze, da naj bi v tem »oziru postopala« suvidno, širokogrudno in opreznost, to se pravi, naj bi pustila v nemar javni interes in se poklonila zasebnemu ugodju in hotenju. Ne — tako se ne rešujejo vprašanja eminentno socialne varnosti in tako se tudi — kar velja »Jutro« — ne pokaže pravo pojmovanje stališča katoliške vere in Cerkve.

Berlin, 3. marca b. Predstavniki zunanjega ministertva so izjavili danes tujim časnikařem:

»Nemčija je s pristopom Bolgarije k trojnemu paktu pridobila nove postojanke v boju za novo Evropo. Mislimo, da je Nemčija izvojevala veliko zmago in da bodo v junski in v bodočnosti možni Bolgariji nastopili novi dnevi, ki bodo angleško politiko na Balkanu popolnoma pokopali.

Zastopnik zunanjega ministertva je nadalje omenil, da je bil odhod Bagrijanova iz vlade dr. Filova napravljen za pomirjenje bolgarske opozicije in preprečitev neželenih notranjih motenj. Sedaj pa, ko je dr. Filov na tako miren in uspešen način privedel bolgarsko državno ladjo v osiščni konvoj, je jasno, da je položaj zrel za nekatere spremembe v vladi, vsaj v smeri vodstva bolgarske politike. Prav zaradi tega, ker je dr. Filov opravil svojo misijo napram kralju Borisu in Hitlerju, je dobil v Berlinu največje priznanje kot stari izkušeni pristaš nemško-bolgarskega oboroženega bratstva. V Berlinu ugotavljajo, da je isti rod, ki je moral v svetovni vojni doživeti neuspeh, sedaj v svoji politiki veliko doprinesel k ponovnemu poživljenju Bolgarije na Balkanu.

Vprašanja in odgovori v Berlinu

Po tukajšnjem mišljenju bo Bolgarija hotela urediti svoje težnje po obnovi Simeonovega cesarstva s čim manj žrtvami.

Danes se že vidijo prvi uspehi s prihodom nemških čet v Bolgarijo. Večraj se je že razširila novica da je Grčija dobila ultimatum, vendar v Berlinu o tem ničesar ne vedo. Z druge strani pa Berlin ne zanika dejstva, da je Nemčija v normalnih diplomatskih odnosih z Atenami in zaradi tega mislijo, da bo pristop Bolgarije k trojnemu paktu deloval posebej tudi na odnošaje Grčije do članov osiščnih držav.

Na vprašanje tujih časnikařev, če bo imel prihod nemških čet vpliv na nemško-grške odnošaje je predstavnik zunanjega ministertva izjavil, da ima lahko vpliv samo na Grčijo, nikakor pa ne na Nemčijo. V kolikor bo mala Grčija sposobna protivite se novemu stanju in odvisno samo od nje, temveč tudi od njenih zaveznikov in prijateljev.

pi izvršitvi vseh varnostnih ukrepov tako daleč, da bo najbrž dovolila Angliji, da zasede nekatera oporišča na turškem ozemlju. Jutraji »Ullus« piše: »Sicer želimo mir, toda, če vojna pride do nas, nas ne našla niti slabih, niti nepriljubljenih.«

Nemška posredovanja za mir

Stockholm, 3. marca. »Afton Bladet« poroča iz Berlina, da Nemčija upa, da se ji bo kmalu posrečilo izposredovati mir med Grčijo in Italijo. To da bo zanjo največja moralna in politična zmaga. List navaja tudi nekatere pogoje, o katerih da govore po Berlinu, ki pa nimajo nobene uradnega potrdila. Tako pravijo, da bi Nemčija predlagala Grčiji, da naj bi Grčija ohranila del albanskih pridobitev, v zameno za to pa da bi Nemčiji odstopila za dobo vojne nekatera oporišča na sredozemskem področju.

Sofija, 3. marca. b. UP. Neki verodostojni opazovalec je davi izjavil: napočil je odločilni trenutek za Grčijo. Grki točno vedo, da jim je sedaj ponujana poslednja prilika za zaključitev mira. Če te prilike ne izkoristijo, bo sledila ultimativna zahteva Nemčije. Ugledni grški diplomat je izjavil, da Grčija ne namerava skleniti premirja, niti kapitulirati, temveč bo z vsemi silami nadaljevala borbo. Medtem pa računajo, da je za pošiljanje angleške pomoči že prepozno.

Vojna na Kitajskem

Tokio, 3. marca. DNB. Agencija Domei objavlja poročilo štaba vrhovnega poveljstva japonske vojske na Kitajskem, v katerem podaja pregled operacij v januarju in februarju t. l. Iz tega pregleda se vidi, da sta v omenjenih dveh mesecih dve armadi maršala Čangkaiča, ki jima poveljujeta generala Talenpo in Sullienčung, pretrpeli celo vrsto porazov v pokrajinah Honan in Hopei. Poročilo pravi, da so kitajske čete pri teh bojih pustile na bojišču 25.925 mrtvih, od tega v bojih v pokrajini Honan 16.301. Poleg tega so Japonci vjeli 2.197 Kitajcev in zaplenili 152 strojníc, 45 poljskih topov in okoli 950 pušk. (AA)

Plebisciti v Romuniji

Bukarešta, 3. marca. Stefani. Po prvih poročilih je bil večerajšnji plebiscitu general Antonescu dobil od romunjskega ljudstva potrdilo za svoje dosedanje delovanje. Za Antonescovo politiko je glasovalo 1.162.065 oseb, proti pa je bilo oddanih 1515 glasov. (AA)

Gospodarstvo

Po gozdarski anketi Kmetijske zbornice

Poročali smo že, da je Kmetijska zbornica v Ljubljani priredila v dneih 27. in 28. febr. ter 1. marca t. l. veliko javno gozdarsko anketo. Ta anketa je bila zamišljena kot dopolnitev velike kmetijske ankete, ki je bila l. 1937 in na kateri so bili gozdarski problemi kmetijstva stisnjeni v en sam referat.

Z anketo je zbornica hotela, kakor je to ob otvoritvi ankete omenil tudi predsednik zbornice, dobiti širši vpogled v stanje gozdnega in lesnega gospodarstva v Sloveniji, v probleme, pred katere je postavljena naša gozdarska politika, v težave, s katerimi se mora boriti naše gozdno in lesno gospodarstvo. Hotela je zbrati predloge, kako rešiti propadajoči kmetijski gozd in kako povečati njegov donos. Smatrala je tudi za potrebno, da za gozdarstvo in za njegove potrebe zainteresirano javnost, ki žal preveč zanemara to važno panogo slovenskega narodnega gospodarstva.

Ta namen ankete je bil tudi v polni meri dosežen. Kmetijska zbornica je z gozdarsko anketo zbrala dragoceno gradivo za njeno bodoče delo v prid gozdnega gospodarstva v Sloveniji, velik obisk gozdarske ankete pa priča, da je s to anketo vzbudila tudi večje zanimanje javnosti za gozdno gospodarstvo. Svoja dognanja in sklepe je anketa v zgoščeni obliki zbrala v resoluciji, ki jo v naslednjem priobčujemo:

Resolucija

Ugotovitve ankete

Gozd igra v narodnem gospodarstvu Slovenije izredno važno in vidno vlogo. Gozdovi pokrivajo polovico slovenske zemlje, gozdno in lesno gospodarstvo pa daje Sloveniji velik del njenih dohodkov.

Gozdovi, zlasti kmečki, pa v Sloveniji vidno propadajo. Z njimi pa propada tudi narodno premoženje in usiha važen vir dohodkov malega posestnika. Ob slabem donosu izcrpanih in zanemarenih gozdov trpi Slovenija vsako leto ogromno izgubo, breznadržna in spekulativna lesna trgovina pa razjedata kmečki gozd in kmečko gospodarstvo.

Gozdarstvo v Sloveniji je deležno premajhne javne podpore, preskromnih javnih sredstev, ki predstavljajo le neznaten del javnih dohodkov iz gozdov in ob katerih je vsak resen napredek gozdnega in lesnega gospodarstva nemogoč.

Predlogi ankete

1. Brez zadostne javne podpore ne bo mogoče ustaviti propadanja gozdov, še manj pa dvigniti gozdno in lesno gospodarstvo. Zato anketa predvsem zahteva, da se v javnih proračunih zagotovijo zadostni krediti za gozdarstvo, oblastva pa v večji meri upoštevajo predloge, ki jih za izboljšanje tega gospodarstva stavljajo gozdarski krogi.

2. Pri delu za izboljšanje gozdarskih razmer v Sloveniji naj se upošteva celotna struktura našega

kmetijstva. Zato naj se pri napovedani samoupravi Slovenije skrb za gozdove organizira skupno s kmetijstvom.

3. Anketa poudarja, da je glavni vzrok za propadanje gozdov iskati v težkem gospodarskem stanju malega posestnika, ki v stiski vse globlje in globlje posega v svoj gozd, ga uničuje in ruši temelje svojega gospodarstva. Krivo je tudi pomanjkanje obče gozdarskega osebjaja, ki se pri današnjem številu ne more uspešno boriti proti napredujočemu uničevanju gozdov. Anketa zahteva, da se kmetijstvo zaradi ohranitve gozdov podpre z vsemi razpoložljivimi sredstvi, obče gozdarsko osebeje podvoji, v gozdnatih krajih pa na javne stroške in v strokovno pomoč malemu posestniku, nastavijo občinski gozdarji in logarji.

4. Drobljenje male gozdne posesti naj se zaustavi, pomanjkanju gozdov pri mali posestvi pa odpomore z veleposestniškimi gozdi.

5. Gozdno gospodarstvo naj se s sodelovanjem gospodarskih krogov načrtno in smotreno uredi. V načrtu naj se predvidi tudi nujno potrebna inventarizacija kmečkih gozdov.

6. Anketa poudarja velik pomen gozdarske prosvete kmečkega ljudstva za gozdno in lesno gospodarstvo. Za napredek tega gospodarstva naj oblastva posvete širjenju te prosvete vso skrb, čimprej pa naj se za iste namene ustanovi tudi poseben gozdarski zavod za Slovenijo.

7. Slaborodna kraška zemljišča in goličave morajo dati zadovoljiv donos le z uvedbo gozdne kulture. Pogozdovanje teh zemljišč naj se pospeši in izdatneje podpre z javnimi sredstvi.

8. Nepravilno gospodarstvo v hudourniških območjih pospešuje poplave in divjanje hudournikov. To gospodarstvo naj se prilagodi potrebam smotrene ureditve hudournikov, urejanje hudournikov pa podpre z izdatnejšimi javnimi sredstvi.

9. Organizaciji lesnih in gozdnih združenj, ki je za razdrobljeno gozdno posest v Sloveniji najboljša in nujno potrebna rešitev, naj se posveti čim večja javna skrb.

10. Narasčajoči brezposelnosti v Sloveniji bi mogla najbolje odpomore načrtno organizirana lesna industrija in obrt, ki imata varno zaledje v prostiranih gozdnih Sloveniji. Tej industriji in obrti naj se zagotovi čim večji razmah.

11. Zavarovanje gozdnega in žagarskega delavstva naj se v celoti in smotreno izvede. V ta namen naj se pospeši tudi akcija za splošno ljudsko zavarovanje.

12. Davčna bremena na gozdove naj se znova porazdele tako, da bodo upoštevane tudi rentabilnost gozdnega gospodarstva in socialne potrebe prebivalstva.

14. Anketa poudarja potrebo, da se za rešitev posameznih važnejših gozdarskih vprašanih priredijo še posebne javne ankete ob sodelovanju strokovnjakov ter predstavnikov gospodarskih ustanov in organizacij.

Tvornice bučnega olja smejo prodajati bučno olje:

Trgovcem na veliko po din 22.61 za kilogram franko železniška postaja kupca, všteti 6% prometni davek in amortizacijo soda — toda brez banovinske in občinske trošarine.

Trgovcem na malo morajo tvornice prodajati bučno olje pod istimi pogoji, smejo pa pribiti na spredaj navedeno ceno 5% kot brutozasluzek, tako da znaša prodajna cena din 23.74 za kilogram franko železniška postaja kupca, všteti davek na poslovni promet in amortizacijo soda, brez banovinske in občinske trošarine.

Dobitki vojne škode

Pri 14. žrebanju dobitkov vojne škode dne 1. marca 1941 so bili izžrebani naslednji dobitniki:

Ser.	Štev.	Dob.	Ser.	Štev.	Dob.
5057	927	3000	5159	234	3000
5057	931	5000	5216	129	3000
5223	753	3000	5226	917	5000
5244	298	3000	5244	839	20000
5258	198	5000	528	107	3000
5309	25	3000	5312	513	5000
5318	331	5000	5322	635	20000
5396	158	3000	5419	388	3000
5419	516	3000	5443	838	3000
5446	881	5000	5458	469	3000
5585	851	3000	5587	785	5000
5603	120	3000	5627	7	3000
5678	810	20000	5715	561	10000
5735	479	3000	5751	787	3000
5752	956	5000	5776	648	3000
5794	345	20000	589	532	3000
5831	196	3000	5960	262	5000
5983	766	5000	6068	529	3000
6139	739	3000	6421	204	50000
6271	956	3000	6370	524	5000
6448	15	3000	6451	464	200000
6451	506	3000	6454	261	3000
6494	678	3000	6498	40	5000
6506	781	3000	6577	2	5000
6578	335	3000	6580	848	3000
6586	740	5000	6589	726	3000
6634	545	5000	6656	807	50000
6658	998	5000	6664	650	3000
6667	622	20000	6694	869	3000
6697	262	5000	6726	346	3000
6739	784	3000	6785	496	5000
6798	251	5000	6789	450	5000
6801	205	5000	6803	183	3000
6811	400	50000	6833	998	3000
6839	844	5000	6847	708	5000
6852	406	3000	6927	680	3000
6028	136	3000	6938	260	3000
6953	874	3000	6982	58	3000
7024	496	3000	7051	660	3000
7079	306	5000	7095	38	3000
7139	653	3000	7140	38	3000
7161	867	3000	7183	695	20000
7195	458	5000	7200	994	3000
7224	776	3000	7233	368	3000
7239	4	3000	7265	107	3000
7276	502	5000	7345	391	3000
7388	610	3000	7408	991	3000
7412	521	3000	7417	795	50000
7453	919	20000	7471	362	5000
7488	675	3000	7521	794	5000
7538	853	3000	7569	513	5000
7572	664	3000	7604	822	3000
7638	762	5000	7681	892	5000
7698	285	3000	7734	908	3000
7752	447	3000	7752	515	3000
7753	447	3000	7803	895	3000
7832	113	3000	7843	4	20000
7865	777	5000	7881	399	3000
7881	605	5000	7906	606	5000

Ljudsko delo pri izvedbi obrambnih nasipov in regulacij rek in potokov

Gradbeni minister je podpisal pravilnik o porabi ljudskega dela pri izvedbi obrambnih nasipov in pri regulaciji rek in potokov. Ta pravilnik določa, da lahko banska uprava v primerih, ko je izvedba obrambnih nasipov in regulacija rek neobhodno potrebna za javno varnost in asanacija poplavljenih ali nezdravih krajev, odredi izvedbo teh del s porabo ljudske sile iz omejenega področja.

To delo je osebno delo zavezancev, odnosno njih namestnikov ali plačilo, odgovarjajoče povprečne meze navadnega delavca. Zamena mora biti moška oseba, za delo sposobna, od 18—60 let.

Ordri se lahko osebno delo največ za 3 delovne enote. Vsak obveznik izvršuje delo v svoji občini. Če pa je ogroženo ozemlje več občin in je potrebno izvesti delo v eni sami občini, morajo zavezanci iz zainteresiranih občin izvršiti svoje delo v občini, v kateri se imajo dela izvesti.

Zavezanci so vsi moški od 18 do 60 let. Lahko pa se odkupijo s plačilom delavskih mezd. Nadalje mora plačati odkupnino vsak davčni zavezanec z nad 100 din neposrednega davka. Državni banovinski in občinski uslužbenici plačujejo odkupnino v višini 3 dnevne plače (osnovne in položajne). Tudi delniške družbe in eploh vse vrste podjetij plačajo odkupnino.

Za delovno enoto se vzame: pri osebah, ki plačajo do 200 din neposrednih davkov 1 delovni dan, do 500 din 2, do 900 din 3, do 1400 din 4, do 2000 din 5, do 2700 din 6, do 3500 din 7, do 4400 din 8, do 5400 din 9, do 6600 din 10, do 8000 din 11, do 10.000 din 12 dni, osebe, ki plačajo več kot 10.000 din po 1 delovni dan za vsakih nadaljnjih 3000 din neposrednega davka.

Kdor ima voz ali avto mora priti na delo z njim. Nadalje mora vsak prinesiti s seboj svoje domače orodje, če ga ima.

Kdor ne pride na delo ali ne plača odkupnine, bo priveden na delo prisilno.

Registracija uvoznikov kož in izdelkov iz kož

Po naredbi o kontroli uvoza surovih in suhih kož, usnja in usnjenih izdelkov, krzna in krznjenih izdelkov, lubja in ekstraktov ter materiala za strojenje kož od 28. jan. 1941 je bil določen rok za registracijo uvoznikov imenovanega blaga do 15. februarja t. l. Na utemeljeno vlogo Zbornice az TOI, v kateri je podčrtala, da je večina uvoznikov rok za registracijo zamudila, je ravnateljstvo za zunanjo trgovino odgovorilo zbornici, da upošteva težek položaj uvoznikov in da bo ukrenilo potrebno, da se izda nova naredba, na osnovi katere se bo podaljšal rok za registracijo, da se omogoči registracija tudi onim uvoznikom, ki doslej še niso registrirani. Ravnateljstvo samo pripominja, da je dobilo do določenege roka z našega področja zelo majhno število vlog, dasi je to najbolj razvito industrijsko področje. Na določbo registracije se ponovno opozarjajo vsi uvozniki zgoraj navedenega blaga, zlasti tudi trgovci z galanterijskim blagom, krznarji itd.

Cene bučnega olja

Kr. banska uprava, referat za kontrolo cen, objavljaja:

Po naredbi ministrstva za trgovino in industrijo z dne 28. februarja 1941, št. K IV 41916, se določajo tovarnarn cene za bučno olje, kakor sledi:

Ser.	Štev.	Dob.	Ser.	Štev.	Dob.
7958	558	3000	7967	481	100000
7975	918	5000	7990	533	5000
8001	557	3000	8005	598	5000
8079	950	3000	8089	476	3000
8125	145	5000	8127	416	5000
8128	214	20000	8144	717	5000
8177	2	20000	8216	238	3000
8269	578	5000	8272	293	5000
8273	765	3000	8296	469	50000
8351	789	20000	8401	609	5000
8410	543	3000	8415	814	3000
8435	236	3000	8432	772	3000
8435	536	3000	8435	775	3000
8438	569	20000	8475	521	3000
8490	566	3000	8569	734	3000
8585	265	3000	8623	305	3000
8639	958	3000	8692	646	3000
8696	952	20000	8732	890	3000
8737	578	5000	8739	583	20000
8747	576	5000	8794	30	20000
8825	294	3000	8892	954	5000
8920	588	3000	8949	960	3000
8974	808	3000	9082	470	3000
9096	113	3000	9110	114	5000
9139	885	5000	9190	530	3000
6193	356	5000	9209	129	3000
9237	689	5000	9311	156	3000
9319	314	3000			

Naknadno žrebanje bo 4. marca 1941.

Ljudsko milo. Na zadnji seji komisije za norme za milo so razpravljali o produkciji mila za ljudske potrebe. Izdelovalca naj bi se posebna vrsta ljudskega mila. Nadalje so razpravljali o možnosti normiranja toaletnega in medicinskega mila. Dosežen je bil sporazum, da se poveča odstotek svobodnih alkalij od 0.15 na 0.50% v milu za pranje.

Methan d. d. Zagreb, ki protizvaja zemeljski plin, izkazuje za leto 1940 pri glavnici 2.5 milij. dinarjev čistega dobička 0.61 milij. din, dočim je za 1939 znašala izguba 0.456 milij. din. Bilančna vrsta 8.1 (8.1) milij. din.

Zvišanje glavnice. Naše parobrodne družbe, ki se pečajo s prekmorsko plovo, izkazujejo za lansko leto znatne dobičke. Polog tega nameravajo tudi vse družbe zvišati delniško glavnico zaradi visokih dobičkov. Zvišanje glavnice predlagajo Ilirija d. d. za brodarstvo v Zagrebu, katere glavnica znaša sedaj 2.7 milij. din, Svobodna plova Topič d. d. na Sušaku, katere glavnica znaša sedaj 14.4 milij. din in Dalmatija d. d. za brodarstvo v Zagrebu, katere glavnica znaša sedaj 6.5 milij. din.

jugoslovska združena banka Zagreb. Čisti dobiček za l. 1940 znaša 7.36 milij. din (za 1939 6.9 milij. din). Iz čistega dobička se bo plačala uporkom specialnega rezervnega sklada nadaljna kvota 30%, dividenda na prvenstvene delnice znaša kot za 1939 0%, dividenda na prvenstvene delnice znaša kot za 1939 5%, ostanek 1.9 milijona (1939 2.0) pa se prenese na nov račun.

Karte za obleko in čevlje v Bolgariji. V Bolgariji so od 17. februarja 1941 dalje vpeljali sistem kart za mesta Sofijo, Plovdiv, Varno, Burgas, Plevno in še 21 mest. Za vse vrste obutve, tkanice in ženske volnene tkanine in za izgotovljene obleke je treba imeti karte. Vsaka oseba ima pravico za 6 mesecev za 1 par čevljev ali izgotovljenih ali napravljenih po meri in 1 obleko, ženske pa imajo pravico na 1 par čevljev in na 1 izdelano volнено obleko ali po meri. Vsako leto dobij vsak mešan tudi po 1 moški ali ženski plašč. Za otroke do 10 let omejitve ne veljajo. Trgovinsko ministrtvo pravi, da do tega racioniranja ni prišlo zaradi pomanjkanja, temveč zaradi tega, da se izogne Bolgarija pomanjkanju.

Plače zasebnih nameščencev v Bolgariji. Bolgarska vlada je z veljavnostjo od 1. januarja dalje odredila zvišanje plač zasebnih nameščencev za 4 do 15%, v kolikor plače že jeseni niso bile zvišane. Plače do 4000 levov se povšajo za 15, do 5000 levov za 8, do 6000 za 6, do 7000 levov za 5 in do 8000 levov za 4%.

Poostreitev racioniranja v Švici. S 1. aprilom bodo tudi za obede v hotelih in restavracijah potrebne karte. Istočasno bo tudi zmanjšano število jedi na jedilnem listu. Za bankete bo dovoljeno samo: juha, predjed, mesna jed s prikuho, sladkarije in sadje. Sicer pa se o teh ukrepih vrše še velike debate in konference.

Povišanje podpor rezervistom v Bolgariji. Iz Sofije poročajo, da so zaradi zvišanja cen povšane podpore rezervistom v Bolgariji: v prvi skupini (mesta nad 20.000 prebivalcev) na 700 levov za prvega člana družine in 300 levov za nadaljnjege člana družine, z nad 5 člani na 200 levov, stanarina je povšana od 600 na 2000 levov, v drugi skupini (mesta od 10 do 20 tisoč prebivalcev) so podpore za 100 levov manjše, stanarina pa je povšana od 400 na 1000 levov, v tretji skupini (kraji pod 10.000 prebivalcev) pa se globlje podpore od 500 do 1350 levov, stanarina pa je zvišana od 200 na 600 levov.

Racioniranje tekstilnih proizvodov v Franciji. V Franciji nameravajo uvesti karte za tekstilije, za kar bodo potrebovali dobo 1—2 meseca. V prehodni dobi bodo izdajale občine dovoljenja za nakup tekstilij v minimalnih količinah.

Vloga podmornic v sedanji vojni

Kdo je iznašel ali prvi sestavlil podmornico? Mislil je menda najmanj že sto let stara. Prvi modeli niso bili zamišljeni kot bojno orožje, ampak v znanstvene namene. Preizkušnje niso prestali. Prva podmornica, ki je bila za rabo in je bila sestavljena kot bojno sredstvo, je bila »Delfino«, ki jo je sestavil italijanski inženier Pullino in je bila spuščena v morje l. 1896. Ta ladja se je že kmalu poskovala in je končala kot staro železo v vojnem pristanišču Spezziji. Istočasno je konstruiral podmornico Irec John Holland, ki je živel v Ameriki. Zanimivo je, da jo je namenil za vojno oz. vstajo zoper Anglijo in ji dal ime »Fenian Ram«. Bila je veliko boljša od Pullinove in je izkušajo zelo dobro prestala ter napravila nekaj voženj. Bila je tudi dražja in so bili prispevali sredstva za njeno sestavo bogati Amerikanci.

Prvi so začeli podmornice v vojni uporabljati Nemci v minulih svetovni oz. pomorski vojni na Anglijo; zlasti velike uspehe so imeli v letih 1917/18, ko so potapljale sovražnikove transporte, da so postale resnično nevarne. Anglija jih je začela graditi šele med vojno in se je po vojni zelo prizadevala, da bi se po mednarodnih pogodbah to orožje sploh opustilo. Tudi je Anglija v posebnih bombah iznašla uspešno sredstvo proti podmornicam, čijih bližino in prihod naznanjajo tudi posebni slušalniki aparati. Kakor kaže sedanja vojna, v kateri podmornica zopet igra važno vlogo, tako da nič ne zaostaja za letalom, je ostalo to orožje zelo nevarno in uspešno sredstvo za potapljanje sovražnikovih ladij, ako je v rokah držnega in spretnega poveljnika, ki se zna umakniti tudi protipodmorničkim bombam.

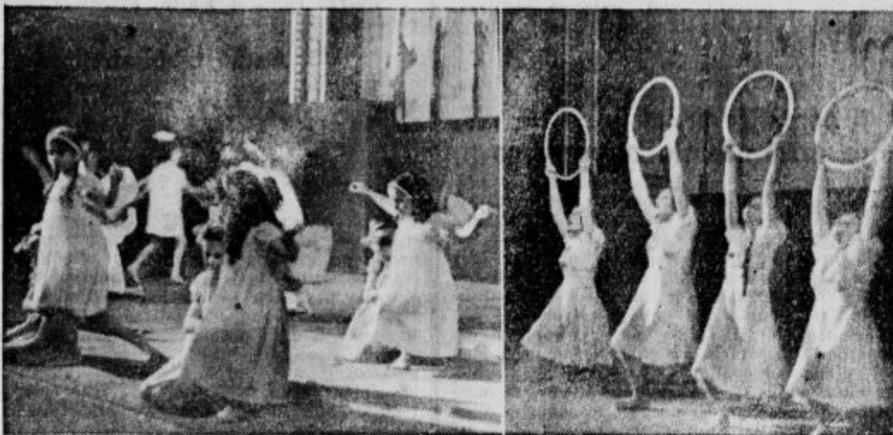
Financiranje državnih potreb v Franciji. Dne 10. junija 1940 je znašal obtok bankovcev v Franciji 16

Delo in uspehi naše mladine

Veličastna zvezna akademija ZFO in ZDK

Vsako leto vlada večje zanimanje za že tradicionalno zvezno akademijo ZFO in ZDK, kjer pokažejo najboljši med člani rezultate svojega dela in treninga. Velika unionska dvorana postaja kar premajhna za te vsakoletne akademije. To se je opazilo zlasti letos, ko so bile že v sredo, polne tri dni pred akademijo vse vstopnice razprodane. To ni nazadnje nič čudnega, saj je marčna akademija v Unioni postala za FO in ZDK po vsej Sloveniji nekaka vzorna šola. Zato tudi obisk z dežele z vsakim letom narašča in razočarani so odhajali mnogi ljubljanci zadnje dni pred akademijo, ker niso dobili več vstopnic. Drugi pa so se na večer priredilve, ko prav tako niso mogli priti več do vstopnic, začudeni spraševali, kdo vendar je že vse vstopnice pokupil. Glede na velikanski obisk bi bilo prav primerno, da bi za ljubljansko

bili obilo priznanja. Mladci FO Trnovo so se postavili s svojim pogumom, ko so nastopili z vajami na švedski omari. To, nam skoraj nepoznano orodje, zahteva izredno prožnost in spretnost. Zaslužni uspeh seveda ni izostal. Na oder je stopil predsednik ZFO dr. Žitko in imel na navzoče kratek nagovor, v katerem je poudaril načela, po katerih vzgaja ZFO mladino. Spomnil se je pokojnega voditelja Slovencev dr. Antona Koroseca, ki je tako rad prihajal na mladinske akademije. Vsa dvorana je velikemu pokojniku zaklicala »Slava!«. Poudaril je, da je sedanja akademija še posebno pomembna, ker je del delovnega programa, ki si ga je letos postavila slovenska mladina, da proslavi polnoletnost in nastop vladarskih poslov Nj. Vel. kralja Petra II. Poudaril je, da slovenska mladina ves trud in vse uspehe

Naraščajnice in mladenke pri rajanju.

občinstvo vodstvo priredilo še eno akademijo, recimo na predvečer v soboto.

Ze pred osmo se je hitro napolnila velika unionska dvorana in občinstvo je z velikim navdušenjem in prisrčnostjo pozdravljalo odlične goste, ki so prihitali, da si ogledajo delo naše mladine. Na prireditve so prišli med drugimi g. ban dr. Marko Natlačen z gospo, ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, general g. Rupnik z gospo, general Masič in general Lukič. Prav tako so prihitali na prireditve številni drugi odlični predstavniki našega kulturnega in prosvetnega življenja. Pričetek akademije so napovedali fanfaristi Sempetrskega fantovskega odseka. Komaj je utihnil zadnji zvok učinkovite fanfare, je prikorakalo po sredi dvorane osem praporščakov s krasnimi prapori fantovskih odsekov, izdelanih po načrtu mojstra arh. Plečnika. Ob zvokih državne himne, ki jo je zaigrala godba »Sloge« in ki jo je vsa dvorana poslušala stoji, so se na odru poklonili praporji mlademu kralju. Vihar navdušenja je pri tem zajel dvorano. Nato so praporščaki zatakneli prapore v stojala ob ozadju, ki je bilo s tem lepo okrašeno in dvorilo lepo vznोजe velikemu in lično izdelanemu državnemu grbu, ki je visel na zavesi in zapiral ozadje odra.

Sledil je učinkovit prizor. Sredi odra stoji trije fantje v narodni noši in v izbranih besedah naših pesnikov izpovedo načela misli,

poklanja svojemu mlademu vladarju v dokaz svoje delovnosti, svoje požrtvovalnosti in pripravljenosti žrtvovati vse svoje sile za blagor in svobodo domovine, kar je dvorana sprejela z navdušenim odobravanjem.

Hitri potek posameznih točk je prekinil krajši odmor, nato pa so nastopili naraščajniki. Očetje so s ponosom, čeprav hkrati z neko tesnobo v sre, gledali svoje sinčke, ki so se z največjo resnostjo

igrali mlade vojake. Naraščajniki FO Ljubljana-mesto in FO Vič so s papirnatimi čakami in lesenimi puškami doživeli izreden uspeh. Mladike krožka Trnovo in Sv. Peter so pokazale nekaj zanimivih načinov uporabe švedske klopi, ki spada zaradi svoje vsestranske uporabljivosti in razmeroma nizke cene v vsako šolsko telovadnico. Mladike so pritegnile gledalce zlasti s svojo naravno prožnostjo in nepriljeno živahnostjo. Na bradlji so nato nastopili orodni telovadci. Poleg starih znancev smo videli nekaj novih mlajših moči, ki so se kljub tesnemu razpolženju prvega nastopa kar dobro uveljavili. Posebej moramo opozoriti na *Herziga* iz Celja, ki je že za brezhibno izvedeno težko vajo na konju, kakor tudi za sicer kratko, a elegantno izvedeno vajo na bradlji žel burno odobravanje. Pri naslednji točki so nastopili smučarji. Poleg lahke atletike je smučanje najbolj razširjeni šport z naši organizaciji in člani FO iz Šiške so z uspehom pokazali učinkovite pripravljalne vaje za vsakega smučarja. Članice vaditeljskega zbora ZDK so nastopile samo z eno točko, ki pa je bila najbolj dovršeno izvedena.

Pokazali so v njej, kakšno naj bo gibanje. Komaj viden gib, ali močan zamah, počasen dvig, ali hiter poskok in obrat, vse mora izhajati iz težišča telesa, to so nam nastopajoče dobro pokazale. Vaditeljski zbor ZDK naj bi nadaljeval s svojim delom v tej smeri in razširil med množice svojega članstva to, kar tako ljubosumno čuvajo plesne šole v ozkem krogu svojih izvoljenih. Živahna je bila naslednja točka: talna telovadba v skupini. Mladci FO v Trnovem so z navdušenjem pokazali spretnosti, ki smo jih bili svoj čas navajeni videti le pri poklicnih akrobatih. Z vztrajno vajo si bodo pridobili še več elegancije in prisotnosti duha. Naj se zaradi uspeha, ki so ga doživeli, ne prevzamejo.

Spet so nastopili orodni telovadci. To pot na drugo. Medtem ko so v glavnem nastopili le mlajši, sta presenetljiva še posebej naša stara znanca *Kermavner* in *Hvale*, ki sta svoji vaji na drugo brezhibno izvedla in s tem dokazala, da je z rednim treningom mogoče obdržati formo tudi čez 40. leto. Razumljivo je, da so vse orodne vaje žele zasluženo priznanje občinstva, ki je večkrat še pred koncem vaje nagradilo nastopajočega. V zaključni točki so nastopili na zvoke nove udarne koračnice ZFO »Tebl, naša zemlja sveta«, ki jo je uglasbil Matija Tome, člani podmladka na klasični gimnaziji. Vaje so izvedli brezhibno in so bili nekateri prizori prav učinkoviti.

Dve uri trajajoča akademija je bila s tem končana. Prijatelji katoliške slovenske mladine so bili zadovoljni domov, saj so videli, da vzgajata ZFO in ZDK svoje članstvo trdno po načelih: Bog — narod — domovina in da jim nudita sodobno telesno vzgojo v polni meri. Kakor je vsak rad dal zasluženo priznanje nastopajočim, tako je bila tudi hkrati splošna sodba, da gre vsa pohvala tudi odboroma za telesno vzgojo ZFO in ZDK, ki sta akademijo pripravila, prav tako kakor tudi načelniku ZFO Ivo Kermavnerju, ki je akademijo vodil.

Špekulacije rdečih hlapcev na naši univerzi

Enkrat za vselej je treba razgnati poščico plačanih razdiralcev

Na naši univerzi so se spet pojavila rovarjenja plačanih hujškačev, ki bi radi zanesli na našo najvišjo prosvetno ustanovo nemire ter od tod širili nezadovoljstvo in prevratno miselnost še dalje med ljudi. Ti plačanci so kljub temu, da so zadnja leta doživeli ob odpornosti slovenskih katoliških in drugih pošteno mislečih akademikov neuspeh za neuspehom, tudi letos poskusili speljati že nekajkrat dobro misleče akademike na led ter iz njih narediti slepo orodje za svoje umazane cilje. Letos je bilo sprva njihovo delovanje bolj skromno in boječje: pobirali so najprej prispevke za svoje tovariše, »ki jim je oblast vzela svobodo«, Polagoma so prešli na drugo polje. Začeli so z bolj odkritim delovanjem, ki je šlo za tem, da se širi med dijaštvo nezadovoljnost in razburjenje. Začeli so sklicevati razne sestanke, kjer so postavljali zahteve po izboljšanje študijskih pogojev, zahteve po otvoritvi novih semestrov, proteste zoper ukinitve »akademske svobode in svobodne znanosti«, izdajali letake s prevratno in protidržavno vsebino itd.

V zadnjem času se je njihova akcija osredotočila okrog medicinske fakultete. Njihov namen je, da z raznimi alarmantnimi vestimi izkovejo med tovariši čim večjo nezadovoljnost in pripravijo nerazpoložene za štrajk, ki naj bi manifestiral voljo akademске mladine.

Zadnje dni vodi dobro misleča in poštena akademska mladina akcijo za resnično izboljšanje nekaterih študijskih pogojev (ureditev taks, ureditev državnih dotacij itd.). Te zahteve so prišle do izraza v spomenici, ki so jo podpisala vsa strokovna društva na naši univerzi, in ki so jo objavili tudi nekateri listi. Rdeči hujškači so poštenost akademikov takoj zlorabili in skušali speljati njih akcijo na svoj komunistični mlin. Ti maloštevilni govnači, ki zaslužijo v teh resnih časih mesto, ki je nekje drugje, ne pa na naši slovenski univerzi, so skušali iz akcije poštenih akademikov, ki jo odobrava vsa slovenska javnost, narediti neko protidržavno in zločinsko agitacijo. Vendar je naša akademska mladina o njihovih namenih dobro poučena in jim ne bo nasledala.

Nova uredba o akademskih društvih, proti kateri komunisti najbolj vpijejo, ni nikak razlog, da bi se duhovi morali razburjati, saj je usmer-

jena v glavnem zoper zlorabe, ki so jih uprizarjali komunisti na belgrajski, pa tudi na naši univerzi. Šesti semester medicinske fakultete, ki bo letos otvorjen, je komunistom zopet dobrodošla kost, ki ob njej skušajo sejati razdor med akademsko mladino in pripravljati tla za svoje ničvredne namene. Na ves glas namreč hujškajo tovariše, češ, šesti semester ne bo otvorjen. Šesti semester bo gotovo otvorjen in naši akademiki naj nikar ne verjamejo hujškačem, ampak naj se le vpšejo.

Ob tej, kakor tudi že ob prejšnjih podobnih akcijah, bi bilo najmoj storiti nekatere energične in uspešne korake. Ljudje, ki si privoščijo tako početje, nikakor ne spadajo na univerzo. Treba jih je dosledno poiskati in jih poslati v kraj, kjer svojega delovanja ne bodo mogli več zlorabljati v škodo miru in ugleda države tukaj na severni meji.

Lepi uspehi naših vojakov-smučarjev

Med vojaštvom je močno razširjen smučarski šport in vedno pogostejše so tekme, ki jih prirejajo razne vojaške jedinice. Ne samo kvantiteta, temveč tudi kvaliteta smučarskega športa pri naši hrabri vojski je danes na tako visoki stopnji, da smo tudi v tem pogledu lahko ponosni na svoje vojake. Brez smučarskih oddelkov si dandanes ne moremo misliti vojaške jedinice, ki mora v zimskem času, zlasti v gorskih pokrajinah, izvrševati svojo težko službo. Teža se zavedajo vojaški krogi vseh držav in zato močno propagirajo smučanje, ki igra neprecenljivo vlogo v vojaški službi. Jasno, da tudi naša vojska ne zaostaja v tem pogledu ki ima od leta do leta večje število dobro izvežbanih smučarjev.

Mladina, ki prihaja danes služiti vojaški rok, že zna smučati. Ne vsa, toda že toliko, da se kader izvežbanih smučarjev-vojakov stalno povečava. Poleg tega pa prirejajo vojaške jedinice razne smučarske tečaje povsod, kjer so količkej dane prilike za ta zimski šport. Da se še bolj razširi smučski šport med vojaštvom, da se dvigne kvaliteta naših smučarjev-vojakov, so se vpeljale razne tekme, med katerimi igrajo teki patrolj s streljanjem glavnog vlogo.

Nimela
Preprečuje popuščanje zank in podaljšuje trajnost ženskih nogavic. Steklenica z navodilom 30 din, zadostuje za 20 parov. V drogerijah in trgovinah. Samoprodaja „Nimela“, Celje, p. predal 2

Zagrebska tvrdka slovenskim visokošolcem

Iz poučenih virov smo zvedeli, da je zagrebska tvrdka Kaštel, tvornica kemijsko-farmaceutskih proizvodov, za dvajsetletnico svojega obstoja naklonila dekanatu ljubljanske medicinske fakultete vsoto 10.000 din in izrazila željo, da se iz tega zneska plačajo tri nagrade za najboljše naloge, ki bi jih o določenih temah iz medicinske znanosti oddali slušatelji medicinske fakultete v Ljubljani. Brez dvoma je to lep primer, vreden posnemanja zlasti na slovenskih tleh.

Posledice grdega jezika

V vasi Piljušič pri Težnju blizu Banjaluke živi dve ženski, Saha Hajder in Saliha Merdič po imenu. Obe ženšini sta na glasu, da imata vsaka zase nagradi jezik daleč okoli. In druga drugo opravljata in obrekujeta. Mnogo tožb je že bilo zaradi teh dveh kleptulj. Pred kratkim je Saha v svojem prepripi s Saliho dejala, da je Salihin mož nič prida pritepenec. Saliha je to seveda tako gorko nesla možu na nos, nakar je ta pri prvi priliki Sahi primazal zaušnico. Ta je to takoj povedala svojemu možu Avdu Merdiču. Ta je planil pokoncu, vzel debel kamen in z njim na njivi do smrti pobil Salihinega moža. Zaradi tega je bil Merdič zdaj v Banjaluki obsojen na šest let hude ječe. — Posledica grdih jezikov.

En milijon dinarjev za reveže

Osnredni odbor za zimsko pomoč v Belgradu, ki mu predseduje kneginja Olga, je zbral prispevke po vsej državi. Zdej je sklenil, da bo od zbirane denarja poslal banovinskemu odboru banovine Hrvatske en milijon za njegove reveže.

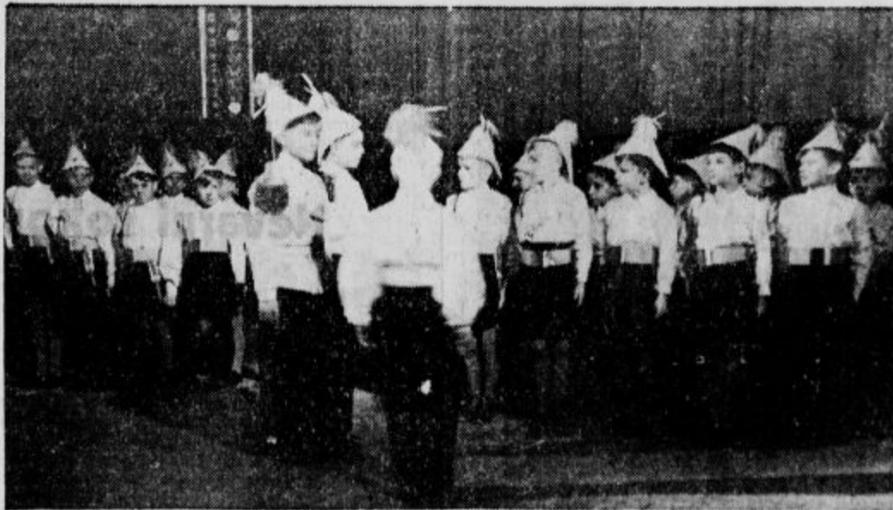
Kneginja Olga obiskuje v spremstvu prosvetnega min. dr. M. Kreka žensko gimnazijo v Belgradu.

Rudi Finžgar, član FO Krova, ki je preteklo nedeljo skočil na planiški skakalnici 101 m daleč ter s tem postavil nov jugoslovanski rekord.

v katerih vzgaja ZFO in ZDK svojo mladino. Bog — narod — domovina, kako pomenljive so te besede prav v današnjih dneh. Mladina, ki skrbno čuva v sebi te svetinje, je najboljši porok za srečno bodočnost slovenskega naroda in vse Jugoslavije. Druga za drugo so se vrstile pestre in izbrane točke, v katerih je tehnično vodstvo ZFO in ZDK skušalo podati svojim podrejenim edinicam smernice za sodobno telesno vzgojo. Saj je dobro uspela točka na zvezni akademiji najboljša jamstvo, da se bo v njej obdelana snov vadila tudi v mnogih odsekih ali krožkih.

Najmlajšim pač najbolj prija igra. S smehom na obrazu in s solzami v očeh so matere opazovale svoje hčerkice, ki so se tako ljubko igralo rožice in metuljčke. Male gojenke šempetrskega DK so žele zasluženo in navdušeno odobravanje. Nato so nastopili naši najboljši z vajami na konju. Marsikdo je z občudovanjem nasledoval tekoči ritem izredno težkih vaj, ki so zasluženo žele spontano ploskanje. Mladike krožka Sv. Peter so z neverjetno lahkoto izvedle vajo z obroči, ki so ji gledalci sledili z napeto pozornostjo. Člani posamezniki so v talni telovadbi pokazali poljubne proste vaje. Pri teh vajah, ki so vsako leto bolj zanimive in bolj razgibane, so posamezniki do-

Mladi vojaki na akademiji ZFO: »Ko bomo pa kedaj dorasli, vojaki bomo mi zares.«

Drobne novice

Koledar

Torek, 4. marca: Kazimir, spoznavalec; Lucij I. papež in mučenec; Hadrijan, mučenec.
Sreda, 5. marca: Kvatre; Janez Jož. od Križa, spoznavalec; Evzebij, mučenec.

Letopis

4. marca 852. leta se hrvaški knez Trpimir (846 do 864) v darilni listini imenuje »Trpimirus dux Croatiae munere divino iuvatus«. To je najstarejši hrvaški diplomatski spomenik, tu se prvič omenja hrvaško ime.

4. marca 1152. leta je bil izvoljen za nemškega kralja v Frankfurtu Friderik I. Barbarossa, zadnji veliki vladar srednjeveške Nemčije, ki je skušal dvigniti ugled rimsko-nemškega cesarstva, pri tem pa je doživel odpor močnih lombardskih mestnih republik. V šestih pohodih preko Alp je skušal urediti italijanske razmere. Na prvi poti v Rim ga je kronal papež za rimsko-nemškega cesarja, toda v naslednjih letih je prišlo do spora med papežem in cesarjem. Na petem pohodu v Italijo je bil pri Legnanu premagan, nakar se je moral pogoditi s papežem in lombardskimi mesti ter opustiti svoje italijanske načrte. Posvetil se je nemškemu razmeram, se maščeval nad Henrikom Levom, ker mu ni hotel poslati pomoči v Italijo, končno pa šel na križarsko vojno, kjer se je na poti preko Balkana pogajal v Nišu s Srbi in Bolgari za pomoč proti Bizancu, nato pa v Mali Aziji v reki Salef l. 1190. utonil.

4. marca 1849. leta je cesar Frane Jožef po zmagi nad Madžari razpustil ustavodajni državni zbor, dal z balkonca razglasiti upirajoče se poslance in isti dan razglasil oktroirano »državno ustavo za avstrijsko cesarstvo«. Ustava je bila zmerno liberalna, a strogo centralistična; uvajala je dvodomni državni zbor na Dunaju in deželne zbornice v kronovinah, pri čemer sta bili Ogrska in Hrvaška izenačeni z ostalimi pokrajinami. »Marčna ustava« je vzela Ogrski stare pravice in razburila Madžare do skrajnosti. Napeli so vse sile, prešli v ofenzivo in porazili cesarske vojske. Šele ruska vojska pod Paskievičem je nato zatrla ogrsko revolucijo in rešila Habsburžanom krono sv. Štefana.

4. marca 1844. leta se je rodil na Muljavi pri Krki Josip Jurčič, eden od največjih naših pripovednih talentov in še danes najpopularnejši slovenski pisatelj.

4. marca 1866. leta je bila osnovana v Zagrebu Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti.

4. marca 1879. leta se je rodil v Ljubljani Josip Murn-Aleksandrov, ki je s Cankarjem, Kettejem in Zupančičem ustvaril moderno slovensko liriko. Murn je bil boječ, nezapurna narava in se ni dobro počutil v mestu ter med ljudmi, odločil se je za življenje v prirodi in v njegovi liriki s simboliko zime in jeseni, zatona in noči. Dobro se je počutil le med preprostimi kmečkimi ljudmi; o prirodi in kmetu ni dostaj nihče tako lepo in toliko peš kot on. Murnove balade in romane se odlikujejo po mojstrskem podajanju čustev in občutij, romane često tudi po humorju.

Novi grobovi

† V Ljutomeru je umrl g. Golobič Jakob, posestnik. Pogreb rajnega bo jutri po sv. maši zadušnici, ki bo ob 6. Blag mu bodi spomin!

† V Ljubljani je umrl g. Kotnik Ludovik, bivši trgovec in fotograf. Pogreb pokojnika bo jutri ob 5. popoldne z Zal, kapela sv. Petra. Naj v miru počiva!

Radijska postaja razpisuje mesto pomožnega

napovedovalca ali napovedovalke

Pogoji so: jasna in lepa izgovorjava, temeljito znanje slovensčine ter znanje tujih jezikov v govoru. Pismene ponudbe z navedbo študijev in osebnih podatkov sprejema do 15. marca: **Uprava Radiofonске oddaje postaje, Turševa cesta 29/1., Ljubljana.**

— Propagandne zaklopne znamke v slovensčini je izdala uprava Ljubljanskega veleposlaništva za svoj letošnji jubilejni veleseljem, ki bo od 31. maja do 9. junija. Poštno ministertvo je uporabo teh znamk dovolilo. Uprava Ljubljanskega veleposlaništva prosi trdke, da znamke nalepljajo na vse svoje poštne pošiljke. Znamke se dostavijo na pismeni ali telefonski (41-41) poziv trdki brezplačno.

— Zgubljeno. Dne 2. marca sem zgubil na poti od Komne do Sv. Janeza v Bohinju kratek, temno-modri smučarski suknjič. Če ga je kdo našel, prosim, naj ga proti nagradi odda ali pošlje

na naslov Sanatorij »Emona«, Ljubljana, Komenškega 4.

— **Ukradene smuči, gumijast plašč in pnevmatiko od kolesa so našli.** Orožniki v St. Vidu nad Ljubljano so prijeli nekoga umoviča, pri katerem so našli smuči, ki so bile ukradene v februarju pred gostilno Petra Bajda v Podutiku, in gumijast plašč ter pnevmatiko za kolo, ki ju je tat odnesel izpred kina Adria in St. Vidu. Oškodovani lastniki naj se zglašajo na orožniški postaji v St. Vidu.

Tečaj...
 za dekorativno pisavo, za katero vlada posebno med travostvom veliko zanimanje. priredi **Klub izložbenih aranžerjev v Ljubljani**

Tečaj, ki se prične v ardo 5. marca t. l. bo obsegal 7 vrst dekorativne pisave. — Prijave in informacije: SIMONČIĆ L. trgovec, Pred škofijo, Odbor.

Skandalozno početje

Na pustni dan človek rad malo ponori, po starem pravilu, da je prijetno včasih malo ponoreti. Vendar ima tudi razigrana zabava svoje meje. V nekem mestecu ob Savi na Slovenskem so kakor v toliko drugih krajih hodile po ulicah na pustne dni maškare. Do tukaj vse v redu. Na pepelnih dan pa so pokopavali kurenta, in sicer za katoličana na skrajno žaljiv in zločinski način. Igralec, ki je v sprevodu igral vlogo pogrebnika, je bil oblečen v oblačila katolišk-ga duhovnika, pogrnjen s plaščem in šolo, na kateri je bil naslikan že od daleč viden križ, ter tako oblečen uganjal svoje trapaste norčije. Ljudje, ki so videli to sramotno početje, so se zelo zgražali ter se zaman spraševali, kje so pristojne osebe, da bi preprečile take izgrede, ki so zločinski in po zakonu kazniv.

7300 dinarjev za telefonski pogovor

Iz Šibenika poročajo: Dalmatince Deltoni, ki služijo kot kapitan na parniku neke tuje države ter plove ob Južni Ameriki, je te dni iz glavnega mesta republike Brazilije, iz Rio de Janeiro, telefonično klical svojo v Šibeniku prebivajočo ženo k telefonu. Ona je govorila z glavne telefonske centrale v Šibeniku. Njun pogovor je trajal več enot časa. Vsake tri minute pogovora so namreč ena enota. Može glas iz Rio de Janeiro je ona prav dobro in jasno slišala. Tisto pa, kar ji je njen mož imel povedati, je bilo vsakokrat nekaj važnega, da se je baje izplačalo. In res je bilo nekaj važnega, ker je on za ta edini pogovor s svojo ženo plačal nič manj kakor 7300 dinarjev našega denarja.

Veterinarsko ambulanto bodo gradili na Hrvaškem

V letošnjem letu bo banovina Hrvatska zgradila v najpomembnejših vinorodnih okrajih osem veterinarskih ambulant, ki naj bi pomagale živinorejcem kadar bi njihova živina bila potrebna živino-zdravniške pomoči. V teh ambulantah bodo delovali banovinski veterinarji. Ambulante bodo zadostno založene z vsemi potrebnimi instrumenti, zdravili in drugim na račun banovine Hrvatske. Veterinarske ambulante bodo na razpolago vsem živinorejcem, vendar bodo veterinarji zdravili živino siromašnega prebivalstva popolnoma zastonj, srednje dobrim kmetom po znižani ceni, imovitim živinorejcem pa po zmernih cenah. Vsi dohodki banovinskih veterinarskih ambulant bodo šli v banovinsko blagajno, ki bo ambulante vzdrževala. Prva taka ambulanta je bila organizirana l. 1937 v Oborovu v okraju Dugo selo. Dobri uspehi te ambulante so sedaj sprožili akcijo za zgraditev novih. Tako so bile zgrajene ambulante že v Lekenku, Sv. Ivanu, Zabno in Kloštar-Ivančju. Graditi so tudi že začeli ambulante v Retkovcih, Ilaci, Nijemcih in Otoku. Te štiri so vse v Sremu. Spomladi pa bodo začeli graditi tri ambulante v Hrvaškem Zagorju, in sicer v Gornji Rijeki, v Bedni in Petrijancu ter eno v Kratečku pri Sisku. Poseben veterinarski zavod z ambulanto pa bo zgrajen v Vinkovcih, podoben pa v Karlovcu, kjer je že pod streho, tako da bo lahko odprt še leto. Vsaka veterinarska ambulanta s stanovanjem

za banovinskega veterinarja velja okrog trideset milijona dinarjev. Veterinarski zavod v Vinkovcih bo veljal 2 milijona dinarjev, zavod v Karlovcu pa 800.000 din. Banovina Hrvatska si od uspešnega dela veterinarskih ambulant obeta mnogo koristi za razvoj živinoreje.

500 stražnikov maršira k maši

Zagrebaška policija je uvedla novost, ki so jo Zagrebčani simpatično pozdravili, kakor poročajo zagrebški listi. Preteklo nedeljo je namreč v sprevodu šlo 500 službe prostih policijskih stražnikov in gojencev policijske šole k maši v stolnico. Vso pot iz vojašnice do stolnice je pred sprevodom igrala zagrebška policijska godba. Službe božje v stolnici so se udeležili tudi policijski ravnatelj z vsemi višjimi uradniki in poveljniki. Po maši je sprevod spet z godbo korakal skozi Vlaško ulico v vojašnico.

Dr. Mačkov zagovornik umri

Dne 2. sušca je v zagrebški bolnišnici umrl znani varaždinski odvetnik ter podpredsednik krajevne organizacije SDS v Varaždinu dr. Josip Mrzljak. Rajnik je bil tudi član glavnega odbora SDS. Bil je star šele 56 let. Ko je doštudiral pravo, se je posvetil sodni, nato pa politično-upravni službi. Toda pozneje je zaradi politike izstopil iz državne službe ter je postal odvetnik. Kot tak je med diktaturo dvakrat v političnem procesu zagovarjal hrvaškega voditelja dr. Mačka.

K poroki je prišel — pa našel nevesto že poročeno

Josip Štakić je mlad ključavničarski pomočnik, ki zdaj dela v Knjaževu v Srbiji. Ko je delal še v Zagrebu, se je seznanil s služkinjo Anko Viskić. Dometila sta se, da se bosta za gotovo vzela. On je odpotoval v Knjaževac, kjer je dobil delo ter neprenehoma pisaril svoji nevesti v Zagreb, kateri je bil poprej zaupal še svojih 3000 dinarjev, da nakupi potrebnih stvari za prihodnjo družino. Ona mu je na pisma odgovarjala. Tako sta se zmenila, da se bosta dne 28. svečana poročila in da takrat pride Josip v Zagreb k poroki. Vse je bilo po njegovem mnenju že urejeno. Tistega dne je bil fant res že v Zagrebu. Toda od sile se je začudil, ko je izvedel, da je njegova nevesta že nekaj časa poročena z drugim; vzela je namreč svojega bivšega gospodarja. Zdej je bil fant hud. Kdo bi ne bil! Šel je na njen dom ter zahteval nazaj vsaj tistih 3000 dinarjev. Pa tudi tistih ni bilo več vseh, nesrečna Anka je namreč že 1500 dinarjev svojeja prejšnjega ženina zapravila. Opeharjeni fant pa ni hotel svoje bivše neveste tirati pred sodišče, marveč sta se pobotala, da mu bo drugih 1500 dinarjev že še vrnila. — Še so plemeniti fantje na svetu.

Ban boter osemnajstemu otroku

Redke so pri nas družine, ki bi se moglo postaviti z več kakor desetimi otroki. Prave gotovo pa ni nobene take, kakršna živi v vasi Radgonci v bližini Dola pri Liji. Tam ima 45-letni posestnik Franc Oblak res tako veliko družino, da ne morejo vsi jesti za eno mizo, pa če bi bila še tako velika. Sobe v kmečkih domovih namreč niso tako velike, da bi vanjo lahko postavil tako veliko mizo. 43-letna posestnikova žena Rozalija je namreč pred nedavnim povila v ljubljanski porodnišnici osemnajstega otroka, krepkega fantja, med tem ko je njen najstarejši sin star 21 let in bo v kratkem šel služiti vojske. V številni družini, za katero se oče in mafi pehata kolikor le moreta in si prizadevata, da bi jo vzgojila v krščanskem duhu in za poštene in zavodne Slovence je pred kratkim rojenim najmlajšim fantikom deset fantov in šest deklet. Dva fantja pa sta umrla. Človek bi mislil, da bo kar zmanjkalo imen. Res je zanimivo kako lepa imena so dobili otroci v tej družini. Poleg 21-letnega Jožefa živi 20-letna Jožefa, 19-letni Stanislav, 17-letni Edigij, 16-letna Karolina, 14-letni Blaž, 13-letni Emilij, 12 letna Morska, 11-letni Alojziji, 10-letna Ursula, 9-letna Stefanija, 6-letni Martin, 5-letni Franc, 3-letni Peter in eno leto stara Marija. Daniel in Avguštin pa sta umrla. Z veseljem je g. ban dal priznanje krščanski in pridni družini ter prevzel botstvo nad 18 otrokom. V nedeljo popoldne je g. ban sam držal krepkega fantika pri kretu, kjer je dobil ime po svojem visokem botru Marko. G. ban je tudi obiskal srečno mater in ji dal za malega Marka lep dar.

Za elektrifikacijo občine Mozirje

Trg Mozirje ima svojo lastno zadržno elektrarno, ki daje trgu razsvetlavo že 23 let. Elektrarna je majhna in konaj znore potrebe trga, do čim je priključek več motorjev za obrt in industrijo sploh nemogoč, kaj šele za napeljavo v okolico. Tok je slab in je luč zlasti v zimskih mesecih medla. Razumljivo je, da seo količani, ki nimajo elektrike, upravičeno bore za izvedbo elektrifikacije mozirske občine, posebno še danes, ko imajo težave z nakupom petroleja in si morajo mnogi svetilni s trskami. Delničarji zadržne elektrarne, ki so žrtvovali za izvršitev omrežje v trgu in elektrarno samo precej denarja, pa se protivijo izvedbi elektrifikacije v trgu po KDE, ker bi bili oškodovani in so zato ostali pri svoji zadržni elektrarni. Kr. banska uprava je pripravljena izvesti elektrifikacije mozirske občine podpreti, kakor je podprla tudi druge občine v Sav. dolini. Za elektrifikacijo po KDE se je prijavilo občinskemu uradu v Mozirju precej občanov: posestniki iz Brezja za 44 luči, iz Mozirja za 30, Preseke 22, Kolovrata 13, Zekovca 33, Strunovega vrha 81, Lok 94, Lubije 492, Brda 32, Ržiš 65, Lepe njive 49, Završ 4, Trnav 53, Sol 22, Prečne 40, Šmihela 468, Dobrovlja 71, skupno za 1613 luči, poleg tega še za 111 motorjev. Posebno se zavzemajo za priključek na vod KDE Ločani, mimo katerih pelje električni vod. Transformator bodo postavili najbrž med Lubijo in Mozirjem, odloč bi peljali vodi na Preseko, Kolovrat, Brezje, Brdo, Strueljev vrh in Zekovec. Prebivalstvo želi, da bi se elektrifikacija čimprej izvedla.

Nevarni rokovanjaci pod ključem

Sv. Barbara v Halozah, 3. marca. Posrečilo se je končno izslediti velikopotezne vlomilce in tatove, katerim je dokazano 47 vlovov in tatvin, ki sta jih že dolgo izvrševala po Zavrču že večkrat obsojena Lazar Stefan iz Križovljan-Cestica v Hrvaški banovini in Ropič Karel iz Zavrča. Pri njima so našli devet ključev, s katerimi sta lahko odpirala in zapirala ukradene srambe. V drugi tolpi je bil glavni rokovanjaci Jožef Vindiš iz Gruškova v Podlehniku. Ta je kradel vse, kar mu je prišlo pod roke: komate, kose, vino, žganje in sploh vse. Dokazane ima tri vlove in devet tatvin: Tudi on je imel ponarejene ključce. Je znan postopač, delomrznež in je tudi že bil mnogokrat

Ljubljana, 4. marca

Gledališče

Drama: Torek, 4. marca: »Krog s kredoc. Red B. — Sreda, 5. marca: »Ugrabljeni Sabinec. Red A. — Četrtek, 6. marca: »Protekcija. Red Četrtek.
Opera: Torek, 4. marca: »Vesele žene windsorske. Red Torek.

Radio Ljubljana

Torek, 4. marca: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Pisan zvoki (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Koncert slovske glasbe (Rad. ork.) — 14 Napovedi, poročila — 14.15 Šolska ura: Naše narodne pesmi pojo učenke II. dekl. mešč. šole; vodi gđe. M. Laharnar — 17.30 Ruske pesmi (plošče) — 18 Cello-solo koncert (g. prof. Čenda Šodlbauer, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek) — 18.40 Magični strupi v življenju in znanosti (g. prof. Miroslav Adlešič) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nacionalna ura: Ljubljana govori: Jan. Ev. Krek na delu za našo narodno državo (g. prosv. inšp. S. Kranjec) — 19.40 Plošče — 19.50 Šolska posvetovalnica (g. prof. E. Bojc) — 20 Polke in koračnice (plošče) — 20.30 V operetnem žaru. Poje g. Ado Darian, igra Rad. ork. Dirigent D. M. Siljanec — 22 Napovedi, poročila.

Drugi programi

Torek, 4. marca; Berigrad: 19.40 Slovenske narodne — Zagreb: 20 Operetne arije — Bratislava: 20.30 Slovaška gl. — Praga: 19.15 Smetanin in Dvořakov večer — Sofija: 20 Pevski koncert — Bero-münster: 19.40 Ork. konc. — Budimpešta: 19.20 Opereta — Sotens: 20 Niccodemijeva igra »Postrežek — Švedske postaje: 21.15 Švedska glasba. **Belgrajska kratkovalovna postaja:** YUA, YUB (49.18 m); 19.40 Poročila v slovensčini — YUF (16.69 m); 0.30 Poročila v slovensčini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovensčini za Severno Ameriko.

Predavanja

Ženski spolni hormoni in rak. O tem bo predaval jutri, 5. marca, na Ljudski univerzi (mala dvorana Filharmonije, Kongresni trg) ob 20 g. primarij dr. Savnik.

Vrtinarski tečaj za lastnike malih vrtov pri Sadjarski in vrtinarski podružnici Ljubljana I, ima prihodnje predavanje v torek, dne 4. t. m. ob 19 v kmetijski dvorani I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici. Z njim se prične tretji del tečaja, določen gojiti cvetlice na malem vrtu. Predaval bo ravnatelj mestnih vrtov g. Lap o »Pripravi zemlje za cvetlične nasade in gojitvi in izboru eno- in dveletnih cvetlic na malem vrtu«. Skioptične slike. Vstop prost!

Sestanki

Upokojeno učiteljstvo ima redni mesečni sestanek v četrtek, 6. t. m. ob 16 pri »Novem svetu« v Ljubljani.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočevnar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste-Zaloška cesta 47.

Izkaznice za obleko v 6 državah

S 17. svečanom je tudi Bolgarija uvedla izkaznice za obleke. S tem je že 6 evropskih držav uvedlo to vojno novost. Najprej je take izkaznice uvedla Nemčija skupaj s Češkomoravskim protektoratom. Sledile so Holandija, Norveška, Švica, Finska in zdaj Bolgarija. Vse te države pa so si vzele za zgled nemško izkaznico. Vsakdo dobi izkaznico z določenim številom pik. Določeno število pik pa pomeni ali blago za obleko ali perilo. Holandska izkaznica ima 100 pik, nemška 150, norveška 300, švicarska 90 — če gre za moško ali žensko izkaznico, če gre za izkaznico za mladeniče in dekleta, je le 72 pik na njej, če pa gre za otroke, je le 54 pik. Na Finskem na primer velja cela moška obleka 45 pik, na Nemškem 80 pik, na Norveškem 240 pik. Seveda pa se trgovci ne zadovolji s pikami, marveč je seveda poleg pik šteti tudi denar. Na Francoskem izkaznice za obleko uvajajo, medtem ko je v Belgiji treba dobiti od oblasti posebno dovoljenje, če si hočeš kupiti obleko. Po drugih evropskih državah takih izkaznic sicer še ni, pač pa povsod oblast nadzoruje izdelavo in prodajo blaga, sukanca, obleke in perila.

Nemiri v južni Afriki

V Johannsburgu je prišlo že nekajkrat do večjih nemirov zaradi trenj med gibanji, ki so za Angleže in proti Angležem. Tako so bile tudi pred dnevi velike demonstracije pred uredništvu listov »Transvaal« in »Vaterland«. Oba lista namreč zagovarjata ekstremno krilo republikanske stranke in sta glasili protiangleških družtev. Množica je naskočila poslopji uredništva obeh listov in ju poškodovala. Prišlo je do hudih preteпов med pristai obeh skupin. Nazadnje je morala policija uporabiti solzne pline. 140 ljudi išče sedaj pomoči v bolnišnicah. V mestu pa zopet vlada red in mir.

Italijanski dijaki so se prostovoljno zglašili za vojs kot re zdaj v slovensnem sprevodu korakajo k svojim polkom.

LJUBLJANA

Navodilo za ravnanje s plinskimi maskami

Eno glavnih sredstev osebne zaščite pri napadu z bojnimi plini je plinska maska, ki čisti oči ter dihalne in prebavne organe. Plinska maska očisti vdihani zrak bojne plina ali dima in pušča skozi cedilo samo čisti, nezasturpljeni zrak. Popolnoma nas zavaruje pred učinkom bojne plina samo, če zrak ni preveč nasičen s plinom.

Plinskih mask imamo več vrst: večina civilnemu prebivalstvu namenjenih mask sestoji iz naličnice in cedila (filtra), važna pa je tudi pločevinasta škata ali platnena torba, v kateri masko hranimo in prenašamo.

Naličnice so treh velikosti: velike, srednje in male. Pri izbiri oziroma kupovanju maske je treba temu posvetiti posebno veliko pozornost! Naličnica je pravilno nataknjena na lice samo tedaj, če se njen rob tesno prilaga k licu v širini 2 cm. Elastične robove naličnice lahko poljudno podaljšamo ali skrajšamo in tako naličnico bolje pritrjemo na lice.

Pravilno natikanje in snemanje maske ter pravilno nošenje zahteva mnogo vaje. Plinska maska ne koristi, če je napačno nameščena, ali pa oseba, ki si jo natakne, ne more vzdržati pod njo.

Masko nataknejo na obraz takole: vzamemo jo iz škatle oziroma torbe, v kateri je shranjena, ter jo (če že ni sestavljena) sestavimo, to je privijemo cedilo na naličnico. Nato pregledamo in preizkusimo oba ventila, vdihalnega in izdihalnega. Posebno pozornost moramo posvetiti izdihalnemu ventilu, ki je v kovinastem delu naličnice. Izdihalni ventil je v redu, če je gumijeva krpica, ki ima obliko metuljčka, dobro pritrjena na izdihalno cev.

Če ima maska obehalni trak, ga nataknejo čez glavo na vrat, nato pa raztegemo s palcem obeh rok čelno ter temenske trakove naličnice, nagnemo glavo nazaj in vtaknemo brado čim globlje v spodnji del naličnice. Temenske trakove potegnemo nato čez glavo.

Prepričati se je treba, če se rob naličnice dobro prilaga na obraz, in pritegniti vse tra-

kove! Če je maska pravilno nataknjena, morajo biti vsi trakovi napieti, v nobenem primeru pa ne smejo biti zviti in zlasti ne sme biti podvihan rob ali naličnice, ker sicer maska pušča zastrupljeni zrak. Da je naličnica dobro pritrjena, se prepričamo s tem, da odvijemo cedilo in zapremo z dlanjo cev, ki je na njo bilo pritrjeno cedilo. Če potem dihamo, ne sme zrak nikjer vhati izpod naličnice, ki se mora tesneje priviti k licu, platnene ali gumijaste stene naličnice pa se nagrbnajo.

Če imamo masko nataknjeno na lice, moramo dihati počasi in globoko!

Masko snamemo z obraza tako, da primemo osnovo (tam, kjer je cedilo pritrjeno na naličnico) in jo navzgor potegnemo z glave. Če ima maska vratni trak, ga moramo seveda prej odpeti.

Na poti skozi cedilo teče vdihani zrak skozi dve ali tri plasti raznih snovi, ki zrak čistijo, in zato nastaja pri dihanju upor, ki se mu je treba privaditi. Pogoste vaje globokega in počasnega dihanja odpravijo to neugodnost. Neugodje povzroča tudi naličnica, ker se pod masko prične obraz potiti, včasih pa je neprijeten tudi pritisk trakov na glavo. Tudi te neugodnosti odpravijo ali vsaj ublažijo pogoste vaje.

Maske hranimo v že omenjenih kovinskih škatlah ali platnenih torbica, ki jih spravimo v zaboj ali omare v takih shrambah ali skladiščih, kjer je temperatura vse leto čim bolj enakomerna. Prostori morajo biti suhi, ker vlaga škoduje bistvenim sestavnim delom maske. Če je bila maska uporabljena, je treba po uporabi naličnico znotraj dobro obrisati z vato ali robcem, cedilo pa na zgornjem (ožjem) delu zapreti s posebnim kovinastim pokrovom, na spodnjem (širšem) pa s pokrovom iz lepenke ali papirja. Masko moramo varovati pred udarci, tresenjem itd.

Tako shranjena maska je uporabna tudi za daljšo dobo.

Trafikanti za zvišanje provizije

V nedeljo popoldne je Združenje trafikantov za dravsko banovino imelo svoj redni občni zbor v dvorani hotela Metropol v Ljubljani. Ker je dosednji predsednik izgubil trafiko in mu je s tem prenehalo članstvo, je občni zbor vodil tajnik Fr. Preša, ki je dal tudi poročilo za predsednika. Iz poročila posnemamo, da se Združenje že dolgo vrsto let bori za to, da bi priborilo trafikantom večjo provizijo pri prodaji tobačnih izdelkov. Njihova zahteva je, naj se provizija zviša na 8%, medtem ko je lani bila provizija zvišana samo za en odstotek. Organizacija trafikantov ima obsežno delo na organizatornem polju, saj je v Sloveniji okrog 3000 trafik, v Ljubljani sami pa 150. Kljub temu pa je težko posamezne trafikante pridobiti za vstop v organizacijo, saj šteje Združenje le 576 članov. Pred tremi leti ustanovljena kreditna zadruga trafikantov lepo deluje in je podelila lani že 35.000 din posojil. Vsa poročila je občni zbor sprejel, nato pa je bil sodelovan izvoljen odbor, v katerem so Novak J., Kladnik J., Tre-

bušak Fr., Jerman V., Suštaršič I., Pohar J., Ahčin Izabela, Novak Marjanca, Hafner Anica, Pečar Franja, Košak Štefka, Preša Fr., Langof J. Pri debati so se mnogi pritožili proti nekaterim tovarišem, ki prodajajo koleke za prav malenkostno provizijo, tako da nudijo odjemalcem še poseben popust. Mnogi so tudi ožigalski ponujanje tobačnih izdelkov po gostinah. Soglasno sta bili nato sprejeti resoluciji, ki zahtevata povišanje provizije pri prodaji tobačnih izdelkov in kolekov. Pri podeljevanju trafik naj se upošteva tudi Združenje, trafike pa, ki so jih obdržali sicer lastniki glavnih zalog, naj se ukinejo takoj, ko lastniki nimajo več glavne zaloge. Ekspozitne cigarete naj se ukinejo. Povišaja naj se provizija od poštnih znamk in provizija od vžgalice. Občnega zbora, ki je potekel v najlepšem razpoloženju, se je poleg ljubljanskih trafikantov udeležilo tudi mnogo zastopnikov podružnic iz Jesenic, Kranja, Kamnika, Logatca in Maribora.

Koroški borci so zborovali

V Ljubljani je imela okrajna organizacija Legije koroških borcev svoj občni zbor v veliki dvorani restavracije »Pri levcu«. Predsednik Ciril Zupan se je ob početku svojega poročila spominjal s toplimi besedami našega vrhovnega zapovednika Nj. Vel. kralja Petra II., kateremu so zbrani bivši koroški borci poslali s svojega zbora vdanostno brzojavko. Pozdravno brzojavko so poslali tudi gosp. ministru vojske in mornarice, arm. generalu Pešiču, s pozdravnimi pismi pa so počastili predstavnike naših oblasti.

Vsa ostala poročila so podali društveni funkcionarji, nakar so sledile volitve. Z ogromno večino je bila izvoljena nova društvena uprava pod predsedništvom tov. Dominika Marušiča, rez. kapetana I. razr.

Občni zbor letos ni predlagal običajne letne resolucije, to pa zaradi tega, ker so vse želje in zahteve bivših severnih borcev bile že dovoljno obrazložene merodajnim činiteljem, ki so že pokazali svojo naklonjenost do onih, ki so se z orožjem v roki borili za našo severno mejo takrat, ko je domovina najbolj potrebovala pomoči svojih sinov. Koroški borci so bili pred davnimi leti ena družina in kot taka hoče ostati tudi sedaj, ko so časi še mnogo bolj resni, kot so bili pred 22 leti.

Občni zbor se je v popolnem soglasju in iskrenem tovarištvu končal v poznih večernih urah. Novi upravni odbor bo po svojih močeh pomagal glavnemu odboru pri njegovi borbi za uresničenje zahtev in želja vseh bivših koroških borcev.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 17. in 20. uri zadnjikrat

Tarzan in njegov sin Nasmejana mladina

Zaradi izrednega zanimanja za film danes predstava tudi ob 5 popoldan.

1 Za Društvo prijateljev Golnika bo v petek, 14. t. m. v veliki dvorani Filharmonične družbe dobrodelna akademije pod pokroviteljstvom ge. banice Nije dr. Natlačenove.

1 Sodaliteta Ss. Cordis za ljubljansko mesto bo imela svoj sestanek danes ob 5 popoldne v dvorani duhovskega semenišča. Predaval bo g. univerzitetni profesor dr. Ignacij Lenček o verskem stanju Ljubljane v luči uradne statistike.

1 Za ponedeljkov koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice so vstopnice od danes naprej v predprodaji v Knjižarni Glasbene Matice.

1 Pomladek Rdečega križa na III. moški državni realni gimnaziji priredil v soboto, dne 8. marca ob 8 zvečer v franciškanski dvorani akademijo, da podpre revne dijake. Vstopnice dobite v predprodaji pri Sfilgoju, Frančiškanska ulica, od 6.—8. marca. — Odbor.

1 Opozarjamo na umetniško razstavo, ki je odprta že od 22. febr. v »Galeriji Obernel« na Gosposvetki cesti. Razstavljajo Fr. Kralj, Fr. Godcic in Vl. Lakovič.

1 V Ljubljani umrli. V notici »V Ljubljani umrli« od 21. do 27. februarja, ki smo jo objavili v »Slovenec« od 2. t. m. na 7. strani, se glasi pravilno: **Marijeta Slabina, 89 let, zazevalnica**. S tem popravilom ne želimo pomoto. Izjava z napačnimi podatki, smo dobili uradno.

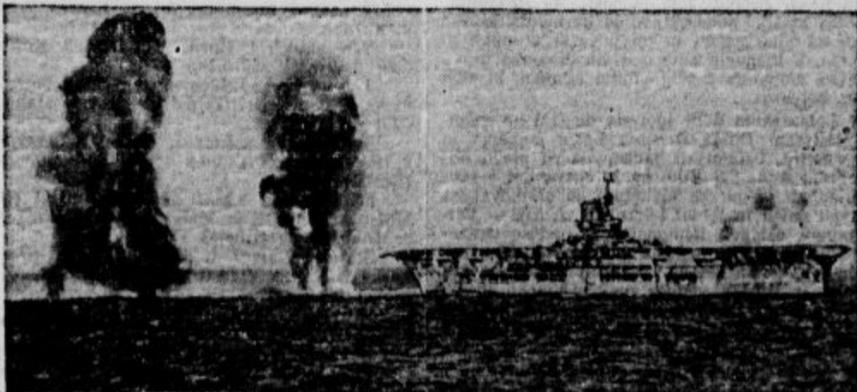
Gornji grad

Občni zbor Rdečega križa. Te dni je bil občni zbor Rdečega križa, ki je polagal račun za leto 1940. Društvo je priredilo Finžgarjevo igro »Divji lovec«, ki se je igrala prikrit v dvorani prosvetnega društva, drugičkrat pa v dvorani sokolskega doma. Aprila in maja je bil 3 tedenski samaritanski tečaj, ki ga je obiskavalo 22 oseb. Po končanih predavanjih in praktičnih vajah so se vršili izpiti, katere so slušatelji tečaja z uspehom položili. Predavatelji so bili: dr. Lautner Pavel, dr. Rak Janko in Bergant Josip, okrajni veterinar. Na pobudo društva Rdečega križa se je ustanovil krajevni odbor za zimsko pomoč, katerega so sestavljali zastopniki politične oblasti, občine, cerkve in vseh društev v Gornjem gradu. Pri volitvah se je za novo dobo izvolil sledeči odbor Rdečega križa: dr. Lautner Pavel, predsednik; dr. Mlinar-Cigale Fran, podpredsednik; Bergant Josip, tajnik; inž. Wenko Boris, blagajnik. Člani upravnega odbora so: Kolnik Zorko, šolski nadzornik, ge. Trobej Franja in Kranj Franja. Nadzorni odbor: predsednik dr. Rak Janko; člani: Božič Franc, dr. Mejak Ervin in Miklavžina Stefan.

Krajevni odbor za zimsko pomoč. Pri nabiralni akciji je bilo nabrano v gotovini in v blagu v vrednosti 4300 din. Obdarovanih je bilo 41 družin oziroma posameznikov. Odbor se najtopleje zahvaljuje vsem, ki so sodelovali pri akciji ter vsem darovalcem.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju

Moka po 10 din. V nekaterih tukajšnjih trgovinah prodajajo moko že po 10 din — za cel dinar dražje, kakor je to predpisano. Tudi ni dobiti pšenične moke več kot 1—2 kg, četudi je pri hiši 6—7 ljudi. Odvečne nakaznice lahko ljudje potem zavržejo.

Bombe iz nemških letal padajo tik velike angleške nosilke letal

Prvi banovinski zdravnik v Skočjanu pri Mokronogu

V Skočjanu pri Mokronogu je ustanovljeno novo mesto banovinskega zdravnika. Okoliš zdravstvene občine obsega upravne občine Skočijan, Bučka in Šmarjeta. Za prvega zdravnika je bil imenovan dr. Lojze Baraga, ki je te dni že nastopil svojo službo. Poleg splošnega zdravništva izvršuje tudi zobozdravniško prakso in vodi lekarno. Gospoda doktorja iskreno pozdravljamo v naši sredi in mu želimo mnogo sreče in uspeha!

Novo mesto

Zveza bojevnikov, skupina Novo mesto, vabi na sklopično predavanje: »O spomenikih v vojni padlim žrtvam«, ki bo v sredo, dne 5. marca t. l. v risalnici meščanske šole. Spored predavanja: ob 15 za ljudsko šolo, ob 17 za gimnazijo in smihelsko meščansko šolo, ob 20 za ostalo občinstvo. Predavanje in slike nam bodo pokazale trdote in napore vojaškega življenja, kar bo gotovo zanimalo vsakega vojaka. V svrhu kritja stroškov se bodo pobirali prostovoljni prispevki, katerih čisti dobiček je namenjen skladu za postavitev dostojnega spomenika novomeškim vojnim žrtvam. Pokažimo s svojim obiskom in prispevkom, da znamo ceniti njihove žrtve! K obilni udeležbi vabi odbor.

Loka pri Zidanem mostu

Nabiralna akcija za zimsko pomoč je lepo uspela. Nabralo se je v denarju 2055,50 din, v živilih v vrednosti 450 din, občina je prispevala z oddelitvijo koruze 175 kg ter še nekaj v denarju. Vse se je razdelilo med najrevnejše in šolsko kuhinjo. Največ so darovali sledeči: TPD 300 din, g. Majer, restavratore, Zidani most 200, g. Juvančič 100, in še nekateri tudi po 100 din. Vsem najlepša zahvala.

MARIBOR

Zločin v pohorskih gozdovih Iz Nemčije prišel, da bi obračunal s svojo izvoljenko

Maribor, 3. marca.

V soboto, 1. marca se je pripetila pri Trbonjah v Dravski dolini žaloigra, ki je razburila vso okolico, tembolj, ker se take stvari v pohorskih gozdovih le redko dogajajo. Omenjenega dne je prišel okrog 1 popoldne h 57 letni kočarici Mariji Sagmeister v Trbonjah 27 letni delavec Tajzelj Marko. Omenjeni je nemški državljani ter doma iz Sv. Lovrenca pri Gabudu, vendar se zadržuje po večini v Trbonjah. Ko je prišel k Sagmeisterovi, je bil zelo razburjen ter je že pri prihodu zakričal: »kje je hčerka Julijana«. V tistem trenutku pa je potegnil tudi že iz žepa na sukni pištolo ter je hitro zaporedoma trikrat ustrelil. Meril je na Sagmeisterovo. Prvi strel jo je zadel v sklep leve roke v rami, drugi v levo roko, tretji pa — ker se je medtem vsa zmedena in na smrt prestrašena obrnila, da bi pobegnila, jo je udaril v levi kolik na mestu, kjer se nahaja sklep ter jo je podrl na tla. Slednja poškodba je bila življenjsko nevarna, pa tudi ostali dve sta povzročili hudo izgubo krvi. Sagmeisterova je obležala pod temi strelci nezavestna, zaradi česar je storilec očitno sklepal, da je mrtva, pa je pobegnil in izginil v gozdu. Čez nekaj minut so se za-

slišali iz gozda v smeri, v kateri je begunec izginil, še štirje strelci. Nevarno ranjeno Sagmeisterovo so sosedje, katere so strelci alarmirali, prenesli v hišo ter poklicali zdravnika, ki ji je rane obvezal, odredil pa je tudi takojšen prevoz v bolnišnico. Takoj so bili na mestu tudi orožniki, ki so izvršili ogled ter preiskali ves bližnji gozd, vendar o storilcu ni bilo nobenega sledu. Mislili so, da je pobegnil čez mejo v Nemčijo. Toda danes zjutraj so našli ljudje Tajzla mrtvega v bližini Sagmeisterove kočice. Tri krogle si je pognal v prsi, pa se ni do smrti zadel, zato pa je nameril orožje še četrtič v glavo ter si prestrelil možgane. Pri njem so našli pištolo večjega kalibra ter zanimive krogle, ki jih je sam napravil. Ozadje dogodka pa je naslednje: Tajzelj Marko in 32 letna šivilja Julijana Sagmeister, hčerka ranjene kočarice Marije Sagmeister, sta si bila dve leti dobra. Lansko jesen pa sta se sprla. Dne 1. marca pa je Tajzelj izvedel, da ima njegova bivša izvoljenka že drugega fanta, s katerim si dopisujeta, pa ga je to tako razburilo, da je sklenil z njo in s seboj obračunati. Dekle je imelo srečo, da je Tajzelj ni našel doma, pa je v zameno streljal na neno mater ter jo ranil, nato pa je obračunal še s seboj.

m Dekliški krožek Maribor I. Drevo strogo obvezna tolovadba. Vaje za akademijo!

m Slovenska tekoatletska zveza ima jutri v sredo ob 8 zvečer sejo v navadnih prostorih.

m Sam ne ve, kje in kako se je ponesečil. Včeraj so pripeljali v mariborsko bolnišnico nezavestnega mladega fanta. Po listinah, ki so jih našli pri njem, se je ugotovilo, da je to 21 letni Vinko Tomažič iz Jarenine. Ko se je prebudil iz omedlevice, se ni vedel spomniti, kje in kako se je ponesečil, le to se mu je svitalo, da je nekje na cesti padel s kolesa.

m Se ena zanimiva kuharska razstava je bila preteklo petindvajseto sredo v Mariboru in sicer v dvorani restavracije Gambirinus. Priredil jo je mladi kuharski strokovnjak g. Vilko Račič, sin lastnice restavracije. G. Račič se je izučil kuharske umetnosti v znanem hotelu »Srpski kralj« v Belgradu, kjer je obenem dovršil gostinsko šolo. Nadaljeval je potem šolanje v hotelu »Kraljica Marija«, vodilnem podjetju Novega Sada. S pomočjo banske uprave, trgovske zbornice in gostinske organizacije je potem odšel v tujino, kjer je absolviral višjo hotelirsko šolo v Aix le Bains-u v Franciji, potem pa se je izpopolnjeval v velikih in znamenitih francoskih podjetjih. Svojo tam pridobljeno spretnost je sedaj pokazal Mariborčanom z razstavo, ki je žela splošno občudovanje ter so ji vsi strokovnjaki izrekli nedeljeno priznanje.

m Umrli je davčni kontrolor v p. g. Josip Masten. Pokojnik je bil v Mariboru znana in spoštovana osebnost. K večnemu počitku ga bodo položili danes popoldne ob pol 4 popoldne. Naj mu sveti večna luč, preostalih naše globoko sožalje.

m Občni zbor Združenih slovenskih nameštencev, podružnica Maribor, bo danes zvečer ob 8 v Delavski zbornici. Člani, vsi!

m FO Sv. Magdalena. Danes ob 8 redni sestanek. Vsi in točno!

m Plesni večer Marte Pavlinove v gledališču bo drevo. Umetnica je Ljubljanka in predstavnica moderne plesne smeri, ki si izbira povsem svojstvene plesne motive ter je imela s svojim nastopom v Ljubljani odlični uspeh. Na klavirju jo spremlja znani pianist Marjan Lipovšek.

m Občni zbor Zgodovinskega društva bo v nedeljo, dne 9. marca, ob 10 v Studijski knjižnici.

Gledališče

Torek, 4. marca, ob 20: Plesni koncert Marte Pavlinove. Red A.

Sreda, 5. marca, zaprlo. (Gostovanje v Celju.)

Iz Carigrada v London

Upravitelj trgovskega društva za bližnji Vzhod Lord Glendonner naj bi v kratkem odpotoval iz Carigrada v London na pogovore o ureditvi trgovine med Anglijo in Turčijo. Po nemških poročilih je carigradsko časopisje obširneje pisalo o njegovem potovanju. Lorda Glendonnerja vodi pot iz Turčije preko Egipta skozi Kairo, odtod pa bo krenil preko »Ritca Dobre nade« v London Upa, da bo v štirih mesecih že zopet v Carigradu, Pot, za katero si potreboval še pred nedavnim le nekaj dni, traja torej v sedanjih razmerah štiri mesece.

KULTURNI OBZORNIK

Štrosmajer in Slovenci

Franjevački vijesnik, ki ga izdajajo bosanski franjevcini na Visokem in pri katerem ima veliko besedo veliki prijatelj Slovencev o. dr. R. Drlić, ki je nekaj časa študiral tudi na ljubljanski univerzi, se redno spominja tudi slovenskih knjižnih novosti. Tako se v št. 10-11 spominja dr. Snojevega uvoda v sveto pismo nove zaveze. Posebno pa nas v isti številki zanima članek, ki ga je dr. Drlić napisal sam pod naslovom »Iz dokumenta o vezama Slovencev s biskupom J. J. Štrosmajerom« (str. 365 do 369). Tu pravi, da je o teh vezavah že več govoril Cepelič v spominski Biskup J. J. Štrosmajer, Zagreb 1900, str. 778-788), da pa je ostalo še mnogo gradiva v škofjskem gradivu v Djakovu, pa tudi v arhivu Jugoslovenske akademije v Zagrebu. »Tu dobimo lahko obilno podatkov cerkvenega, političnega, knjižnega in splošno kulturnega značaja, ki nam govore o intimnih vezavah djakovskega škofa s Slovenci. Ti aktualni dokumenti pričajo, da je bil Štrosmajer v zvezi z uglednimi slovenskimi osebnostmi iz področja cerkvenega, političnega, knjižnega in umetniškega sveta, od bogoslovcov in drugih študentov, pa preko dela v narodnih domovih, čitalnicah in skupnega nastopanja proti Dunaju, kakor to priča politična korespondenca med Štrosmajerjem in I. Hribarjem kateri bi bilo treba v celoti raziskati in kritično izdati.« Po tem uvodu pravi raziskovatelj: »Da pa vsaj v neki meri podrobneje osvetlino ozke zveze med djakovskim škofom in Slovenci, prinašamo nekoliko zanimivih pism iz raznih let, od raznih osebnosti in raznih poklicev, da se potrdi, kako živa in bliska je sila med Ljubljano in Djakovom v XIX. in XX. stol. vse do Štrosmajerjeve smrti.« Nato ponatkuje šest primerov te korespondence, objavlja pa, da bo drugič priobčil tudi pisma dr. Mahnič in dr. Jegliča.

Najprej priobčuje pismo bogoslovca Janeza Parapata iz Ljubljane z dne 13. IX. 1864, v katerem se klanja vladini domoljubnosti »Znana je povsod, ni tedaj čudno, da je pri nas na Slovenskem polno Vaše slave: zakaj posebno proti Slovincem se kaže sijajne Vaše prevzišnosti domoljubje.« Škof se mu je zahvalil in mu poslal 10 for.

Drugo pismo se tiče gradnje Narodnega doma, za katerega je djakovski škof poklonil 300 for. Tajnik I. Hribar se mu zahvaljuje za to podporo med drugim z besedami: »Neka nam vjeruje Vaša Preuzvišenost, da nije puka uljudnost, ako Vašu Preuzvišenost uvjeravamo, da nijedna potpora koju dosele primi društvo naše, nije od naroda slovenskoga bila primljena s toliko zanosom i ushitom, kao što će biti primljena ovim o ovom znamenitijem potpori... koja dokazuje da u srdcu Vaše Preuzvišenosti ima poleg Boga i Hrvatske mjesto i ovaj ubogi ali pošten narod slovenski.« Nato mu izraža v imenu odbora splošno željo, naj to zgradbo, ki je vsa posvečena kulturnemu napredku naroda, v kateri bo narodni muzej in bo last Matice Slovenske ter v malem to, kar Jugoslovenska akademija v Zagrebu »posveti Vaša Preuzvišenost« (brez datuma).

Tretje pismo je Gregorčičevo (I. VII. 1888), v katerem se zahvaljuje škofu za tolažilno pismo v času napadov nanj z besedami: »Milostivi vladiko! Uzoru i diko Slovenstva Ko sem izdal prvi zvezek poezije, planili so nekoli na me in me javno kot brezverca ožigosali in trdili, da pesmi moje narod kvare. Kako me je to v dno duše bolelo, ni mogoče popisati. V onih bridkih časih donašali so mi tolažbe mnogi prijatelji; a najbolj me je tešil Vaš zlati list, v kojem ste izjavili blagovolili, da pesmi moje od neba izhajajo. Te besede Vaše Preuzvišenosti so mi dajale pogum, da nisem zavrgel

lire svoje, nego i dalje na njej pesmi ubiral. Nekoje teh se osmeljujem zdaj Vam, uzor moj, pokloniti kot skromen izraz brezmejnega spoštovanja in srčne zahvalnosti. Bog vzbudi tudi med nami Slovenci moža, ki bi Vam bil vsaj sličan, ko Vam enak pač biti ne more! Z najodličnijim štovanjem do poslednjega diha Vaš gorečič čestitelj S. Gregorčič.« Renče, 1. julija 1888.

Se zanimivejše je pismo Lujze Pesjakove z dne 13. V. 1888, s katerim je ponadila Štrosmajerju Korytkovo zbirko *Jugoslovenskih narodnih noš v odkup*. Tu opisuje, kako je »Milosez« Korytko hodil z njenim očetom dr. Chrobotom po Kranjskem in izven mej in zbiral gradivo za narodne noše, katere je potem risal akad. slikar Kurz pl. Goldenstein. Zbirka obsega »55 dovršenih akvarelov v velikem 4° formatu, 12 natisnih podobice, dva portreta Vodnikov očetov in ilustracije neke narodne pesmi. Delo se je ustvarjalo pod nadzorom Prešernovim, dolgoletnim prijateljem in koncipientom mojega očeta. Dalje opisuje, kako je prišlo delo v njeno last, kako bi ga rada prodala Rudolfinu, pa ji ne more plačati toliko, kolikor bi ona rada, ker je v slabih razmerah Obenem se tudi sama predstavi kot pisateljica in slovenska domoljubka. Ljubljanski župan Grasselli potrdi veljavnost podatkov. Štrosmajer je zraven pripisal, naj zbirko prouči strokovnjak in naj jo kupi akademija v Zagrebu, kateri bi tudi on priskočil na pomoč.

Slikarica Ivana Kobilca pošilja iz Sarajeva Štrosmajerjev portret, »da vidite Preuzvišenost moj posao«, potem pa da iz Djakova pride v Ljubljano. (Sarajevo, 18. VI. 1899.)

Zanimivo je zadnje politično pismo Ivana Hribarja, ki se je 23. V. 1901 obrnil na djakovskega škofa, naj sedaj, ko italijanski kralj pričakuje rojstvo prvega svojega otroka, posreduje preko tasta italijanskega kralja, črnogorskega kralja Nikole za pravice »beneških Slovincem« s pomočjo svojevrstnega predloga: da bi prevzel za svojega svorojenca naslov »duce degli Slovinci«. Pismo se glasi:

»Vaša Preuzvišenost! Sad mi pak dovolite da se obratim k Vama s važnom političkom zadjevom. U Kraljevski Italiji živi preko 50.000 Slovencev kompaktno. Ova braća naša ne uživaju ni najelemtarnijih narodnih prava. U Rimu pripravljaju se na radostnu zgodu u kraljevskoj obitelji. Kralj, koji već teško čeka roda, bit će radostno raspoložen narodi li mu se muško ili žensko dijete.

Vaša Preuzvišenost! Izvolite po knjazu cernogorskom, junačkom svome prijatelju posredovati, da se ovomu djetetu podjeli medju ostalim i naslov duca (duchessa) degli Sloveni. Ovako bi se Slovenaca sjetili u Rimu, pa bi im uslijed toga bilo možda moguće izvojevati se njekakovih prava. Proseć Vašu Preuzvišenost, da mi ove dosada ne zamjeri, ostajem u najpodunijem poštivanju presmjerno odani I. Hribar.«

Teh šest pism, ki dokumentirajo najrazličnejša polja, na katerih je prišel škof Štrosmajer v stik s Slovenci, priobčuje o. dr. Drlić iz arhivov, potrjuje s tem Cepeličevimi trditvami, da je »brat« Slovence smatral škof že od mladih nog za najbolje in najbolj sorodne Hrvatom. Vidi se, da je veliki škof slovenske probleme prav tako zasledoval kakor hrvatske ter jih v narodnem pogledu podpiral. Zanimivo bi bilo objaviti v celoti to korespondenco, ki se nanaša na medsebojne zveze zlasti sedaj, ko se te zveze oživljajo in znova potrjujejo. Da bi se to pospešilo, zato poročamo obširneje o teh kulturno-zgodovinskih paberkih, ki jih sedaj priobčuje dr. Drlić v Franjevačkem vijesniku. id

Prvi nastop Sibinovič-Mlejnikove

V sobotni uprizoritvi Bizet-jeve opere »Carmen« v kateri je pela naslovno vlogo gdč. E. Karlovičeva, je privrkat nastopila kot Micaela ga. Sibinovič-Mlejnikova, ki je kot pojava prav simpatična na odru. Seveda ni mogoče po tem nastopu izreči dokončne sodbe za njen nadaljni uspeh in napredek v pevsko-tehničnem ter muzikalno-oblikovalnem smislu, prav tako tudi ne v igralskem. Njena igra je bila pač močno začetniška in ni seveda preporočevalno vplivala na gledalca. Peveko je bila boljša v prvem dejanju, dočim ni zadovoljila čuti v tehničnem, niti v muzikalno-oblikovalnem oziru v tretjem. Mlada pevka ima prav lepo barvan glas, v nižinah in srednji legi dovolj prodoren in lepo zaokrožen. Vendar zelo moči neprijeten vibrato v vseh legah. Višine so še neizdelane in tehnično pomankljivo zastavljene — zaradi neuvežbane pravilnega dihanja stinjeje in mestoma komaj vzdržljive (tretje dejanje). Predvsem ovira njeno naravno dobro glasovno dispozicijo pomankljiva dihalna tehnika; preveč se pevka naslanja na prsno dihanje, ki ji ovira tudi podporo in razvite visokih tonov. Z zboljšanjem te funkcije in ekonomičnejšim uporabljanjem sapa bi gotovo pridobila tako na lepoti tona samega, kakor bi tudi muzikalna interpretacija ne trpela toliko na distonaciji, ki je bila v tretjem dejanju zelo občutna, ko je poslušalec imel občutek, da plava cijena arija mestoma mimo orkestra. Prav tako je muzikalno oblikovanje trpelo v nekoliko pregostca, oddihalnem prekinjanju pevkinih fraz. V dobro pa ji moram šteti, da je svojo arijo drugače oblikovala v zgolj muzikalnem pogledu v vsem dinamičnem niansiranju — brez jokavosti in kake teatralne pretirane sentimentalnosti. Kar se tiče igre, pa je pripomniti, da je ista šele takrat dobra, kadar igralec pozabi, da ga kdo gleda — njegov svet je samo oči. S to oceno nočem niti zmanjšati veselja do dela, niti omalovaževati truda in prizadevnosti, ampak opozoriti le na napake, ki so napredku in popolnosti v napoto. Zdi se mi bolj upravičena odkrita beseda že takoj ob začetku, kakor pa da bi napake pevca z drugačnim dobrim materialom opravičeval »s prvimi nastopom«. Zato naj bodo te vrstice v vzpodbudo za nadaljnje delo, vendar naj se pevica v začetku posveti le majšnili vlogam. V sistematičnem podrobem delu — v stremiljenju za odpravo pomankljivosti — uspeh ne bo izostal; glasovni pogojji so namreč dobri. — V celoti je bila predstava zelo dobra, predvsem je seveda omeniti gdč. Karlovičeva, ki je učitelja mesta muzikalno še zboljšala. Igralka pa še ni popolnoma dognana v prvem dejanju, dasi vedno boljša. Tu pogršamo nekoliko bolj poudarjene rafiniranosti ciganke. Boljšo je igral topot g. Franc Josenja, močno je učinkoval v igri in petju g. Lupša, dalje gdč. Polajnarjeva, kvintet zlasti v drugem delu izvrsten. Omeniti moram tudi orkester, ki je pod dirigentom g. Švaro, prav dobro igral — in lepi skladnosti in preciznosti. V splošnem smo imeli zopet prav dobro predstavo. Kar se tiče prinašanja cvetja pred zastor, bi bilo pripomniti, da morajo biti tudi to neke meje, da prepreči občutek smešnega prebravanja — saj ni gledališče mesto za teknovanje darovalcev cvetlic v najrazličnejših šopkih in celo cvetlic v lončkih. SIL.

II pevskemu koncertu Glasbene Matice v Mariboru

Pevski koncert Glasbene Matice v Mariboru 5. t. m., ki ga vodi dirigent Milan Pertot, ima na programu izbrane pesmi slovenskih, hrvatskih, srbskih in bolgarskih skladateljev ter bo zategadelj še bolj privlačen na severni meji južnega slovanstva.

Slovence zastopajo na sporedu v prvi vrsti Emil Adamič. Letos potoke peto leto, odkar smo ga izgubili. Lahko trdimo, da je bil Adamič eden najplodovitejših slovenskih glasbenikov in nam je zapustil cele skladovnice zborovskih del. Težko je sestavljati spored vokalne glasbe, ne da bi bil tudi on zastopan. Med slovenskimi glasbeniki je on brezdvomno zadnji najbolj pristno slovensko noto tudi v vizionalnih delih, kjer ni primerne narodne metodike. Poleg tega je seveda na originalen način harmoniziral slovenske narodne pesmi. — Anton Lajović, ki je tudi zastopan v slovenskem delu sporeda, je naravnost orjak v svojem glasbenem izrazu. Malo nam je sicer dal, a kar nam je dal, je vse kot čisto zlato. — Med Slovenci je zastopan še Kario Pahor. Njegov glasbeni izraz je sodoben — moderen in s svojimi benim svetom. Leto za leto je osvojil nagrade s svojimi kompozicijami, letos pa ga je zadela izredna čast, da je prejel za svoje kompozicije prvo nagrado in pohvalo pri natečaju »Cvijete Zuzorič« v Belgradu.

V drugem delu sporeda umetnih in narodnih pesmi južnih Slovanov so zastopani Hrvatje po Jakovu Gotovu in B. Papandopolu ter Srbi po Milojju Milojeviću in Stevanu Mokranjcu.

Kdo še ni slišal v operi »Ero s onoga svijeta«? Jakov Gotovac je uglasbil kos podezelskega življenja in uporabil pri tem skoraj izključno narodno motiviko. Papandopulo je skladatelj iste smeri. Lani smo slišali prekrasne »Svatske pesmi«, v katerih se, pa tudi v drugih kompozicijah za zbor, drži domače hrvatske melodike. — Milojević zavzema med sedanjimi kompozitoni eno zelo vidnih mest. Je tudi zelo plodovit. — Mokranjec je srbski klasik. Nedosegljivo je harmoniziral vse srbske narodne pesmi in jih povezal v šopke in rukovete. V njegovih kompozicijah diha res prava južnjaška melodika z originalnim ritmom, ki sliči onemu Bolgarov.

V bolgarskem delu sporeda na GM bo zastopan predvsem Dobri Hristov. Letos januarja je umrl v Sofiji. Primerjati ga smemo po plodovitosti našemu Adamiču. Tudi on je uporabljal v svojih skladbah bolgarsko melodiko, jo oblikoval na svojstven način in ji dal koncertni značaj. — Petko Stajnov, oslepeli kompozit, je nadvse uvažen in ni ga skoraj sporeda v Bolgariji, da bi ne peli tudi njegovih skladb — Manj znana sta Šumančev in Morlov, vendar sta oba mnogo obetajoča komponista. Skladba Šumančelova, ki jo daje PZGM, je še v rokopisu in bo v Mariboru prvič izvajana.

Dirigenta Milana Pertota vežejo z vsemi imenovanimi še prijatelje vezi od časa, ko je vodil po Bolgariji kot dirigent Učiteljski pevski zbor iz

Verdijev »Requiem« Glasbene Matice v Belgradu

Od leve na desno: Madžarski poslanik baron Bakacs Besseney, ga. Malka Krekova, madžarski prosvetni minister Homan, naš prosvetni minister dr. Krek, na skrajni desnici belgrajski nadškof dr. Ujčić.

ŠPORT

Veliki dan v Planici

Finžgar Rudi (FZO) je postavil s skokom 101 m nov jugoslovenski rekord — Nemeč Gering pa s skokom 118 m nov svetovni rekord — Novšak (Bohinj) je z dotikom skočil 103 m

Pretekla nedelja bo prav gotovo zapisana z zlatimi črkami v zgodovini jugoslovenskega športa. V Planici, ki je postala zadoja leta svetovno znana zaradi svoje edinstvene sportne naprave: »mamutske skakalnice«, ki dopušča skoče, odosno polete preko 100 m, se je dogodilo nekaj, česar prav gotovo ni nihče pričakoval, celo največji optimisti ne. Bil je dosežen nov svetovni rekord v smuških poletih

s poletom 118 m

Bil je to nemški sportnik Gering, ki je plaval 118 metrov po zraku. Kako strahovita brzina je v zraku pri taki meri, ve le oni, ki je kdaj gledal skoče okrog 100 m. Je pa to brez dvoma znamenja, ki se je močno približala meji, kjer se bo reklo: do tu in nič več dalje! Kajti brzine in zračnega pritiska skakalec enostavno ne bo več prenesel. Pa pustimo to. Znamka 118 m je bilo dosežena pri letošnjih poletih v naši Planici, uspeh, za katerega bo zvedel ves sportni svet in kateremu se bodo čudili vsi; nekateri mu morda ne bodo hoteli verjeti. Toda bilo je tako, četudi se nam zdi skok od zadnjega svetovnega rekorda malce prevelik, kajti močno se bo moral zavzeti oni, ki bo hotel ta rezultat za kak meter zboljšati. Za naš slovenski in jugoslovenski sport pa je bilo važno pri letošnjih poletih to, da je bila prvič prekoračena meja 100 m.

Finžgar Rudi je skočil 101 m

in postavil nov jugoslovenski rekord v smuških poletih. Skromen in miran fant, član ZFO, ki je imel pri treningu smolo, ker je tako padel, da je izgledalo, da eplah ne bo mogel v nedeljo nastopiti, je s tem svojim uspehom postavil rezultat, na katerega smo lahko ponosni vsi sportniki Jugoslavije. Izborni se je odrezal tudi Novšak, ki je skočil 103 m, le žal z dotikom, kateremu je sledil pri izteku še padec. Na ta uspeh smo prav tako ponosni.

V naši nedeljski številki smo pred tekmo napisali, da smemo pričakovati nove rekorde in to: svetovne in jugoslovenske. In tako se je v resnici tudi zgodilo. Nismo pa pričakovali tako visokih mer, zlasti kar se tiče novega svetovnega rekorda. — Sedaj si pa še oglemo rezultate, ki so jih dosegli posamezni naši skakalci:

Novšak Albin 67, 86, 93, 103 m (dotik);
Zupan Ivan 75 in 78 m (oba s padcem);
Finžgar Rudi 71, 81 (dotik), 101 m;
Razinger Tone 69 (dotik), 72 m (padec);
Mežik Janko 71, 87 (padec);
Zalokar Jože 76 m;
Nedog Jože 66 (padec), 80 m;
Pribiček Franc 81, 56 (padec);
Javornik Jože 56 m (padec).

Nemci:

Palme H.: 87, 91, 103, 109 p.
Klopper H.: 87 p., 90, 101, 103.
Gering R.: 94, 98, 108, 118.
Schneidenbach P.: 84, 85, 100, 101.
Lahr H.: 91, 95, 107, 111.
Kraus P.: 94 p., 101 p., 105 p., 112.
Hoell G.: 98 p.
Mair F.: 87, 100, 99 p.

Kot zastopnik Nj. Vel. kralja Petra II. je bil na tekmah divizijski general Stefanovič, ministra vojske in mornarice je zastopal generalštabni major Komarčević, ministra za telesno vzgojo dr. Narančič, bana dravske banovine dr. Orcl, dalje so bili še navzočni brigadni general Lukič, komandant planinske brigade general Opačič, upok. admiral Prica, poleg tega naš konzul Stojkovič iz Celoveca in Gauleiter Kutšera iz Beljaka. Zvezo za tujski promet in Slovensko športno zvezo je zastopal dr. Ciril Pavlin. Zvezo fantovskih odsekov je zastopal njen predsednik g. dr. Zitko.

Tekme gorenjskih smučarjev v Mojstrani

Tekme gorenjskih smučarjev, ki so bile izvedene o priliki IV. izleta v Mojstrani, so dale naslednje rezultate:

Tek na 18 km: 1. Knific J. (Bratstvo) 1:13.32, 116 točk. 2. Razinger Tone (Bratstvo) 1:15.14, 155 točk. 3. Smolej Franc (Bratstvo) 1:16.33. 4. Zemva Lovro (Bratstvo) 1:16.55, 148 točk.

Klasična kombinacija: 1. Knific. 2. Rožič. 3. Kordež.

Solo skoki: 1. Kordež 147 točk. 2. Knific 146 točk. 3. Praček 137 točk.

Tek na 5 km: 1. Lichteneger (Dovje-Mojstrana) 31:32. 2. Knific Dr. (Bratstvo) 31:41. 3. Malej Ciril (Bohinj) 31:20.

Juniorji na 8 km: 1. Razinger Lojze 45:08. 2. Poldja Janez (Dovje) 45:55. 3. Stana Roman (Bratstvo) 46:00.

Mladinci na 5 km: 1. Zima Srečko (Dovje-Mojstrana) 16:01. 2. Malej Janez (Bohinj) 16:40. 3. Erlah Franc (Ilirija) 17:02.

Slalom. Dame: 1. Praček Lojzka (Gorenje) 1:03.2. 2. Katnik Vida (Skala) 1:15.8. 3. Pohar Silva (Sokol Jesenice) 1:22.0.

Ljubljane in bil ob tej priliki odlikovan za usluge na kulturnem zblizanju med Jugoslovani in Bolgari od carja Borisa z visokim redom komandrskega križa III. reda.

Slalom. Juniorji: 1. Stare Marijan (Gorenje) 0:40. 2. Aman (Tržič) 0:42.2. 3. Kovač Franc (Gorenje) 0:42.2.

Veslalom. Seniorji: 1. Zvan Lojze 2:34.4. 2. Praček Ciril 2:36.4. 3. Znidar Emil 2:39.5.

Maraton — prvak Maribora v rokoborbi

Nastopilo je 25 atletov, in sicer 15 Maratoncev in 10 od PSK. Atleti so nastopili samo v šestih kategorijah. V teški kategoriji ni bilo konkurence.

Bantam kategorija: Nastopili so štirje. Rezultati: 1. Sajbert (SPK). 2. Teršovec (Maraton). 3. Grič (Maraton) Stanje točk: 3:3.

Perolahka kategorija: 6 tekmovalcev. 1. Ludvik Dolinšek (Maraton). 2. Jezernik (PSK). 3. Lepenik (PSK) Stanje točk: 3:3.

Lahka kategorija: Nastopilo šest tekmovalcev: 1. Babič (Maraton). 2. Kozl (PSK). 3. Jug (Maraton). Stanje 4:2 za Maraton.

Polsrednja kategorija: 4 tekmovalci: 1. Ivanič (Maraton). 2. Savorič (PSK). 3. Ules (Maraton). Stanje: 4:2 za Maraton.

Srednja kategorija: Trije tekmovalci. Od PSK ni nastopil noben atlet: 1. Verbošt. 2. Blatnik. 3. Verbošt. Vsi od Maratona. 6:0.

Polteška kategorija. Nastopil trije: 1. Pirher (PSK). 2. Orešnik (Maraton). 3. Skrofič (PSK). 2:4 za PSK.

S tem si je Maraton priboril prvenstvo Maribora v rokoborbi z 22:14 točkami.

Lep nastop Silve Pametove v inozemstvu

Zaradi uspešnih nastopov v Ga-Pa, posebno v naši narodni noši, je bila Silva Pametova povabljena tudi na sodelovanje ob zaključku drsalne sezone na Dunaju, kjer je drsalna zveza priredila ob sodelovanju svetovnih mojstrov Herber-Baier, Pausinovič itd. eno največjih prireditev, da se med takimi »kanoni« ni lahko uveljaviti, je razumljivo, toda naša Silva je korajžno nastopila in vse tri večere vselej pred 8000 gledalci žela ogromen uspeh. Prvi večer s kresnicami, drugi z nošo in tretji z dunajskim valčkom. Ponašljati je morala vse ples; ples v narodni noši pa je tako ugajal, da je napovedovalec naročil gledalcem, naj se zahvalijo Silvii v slovenskem jeziku v zboru »na svidenje, nakar se je ona zahvalila s častno rundo. Osvojila si je v teh treh dneh razvajeno dunajsko občinstvo in tako tudi prejela povabila za nastope v Berlinu in Bratislavi, kjer naj bi se prav tako predstavila v lepi naši narodni noši.

Domač nogomet

Hrvatska liga:

Gradjanski : Concordia 3 : 0,
Hajduk : Slavija (Varaždin) 7 : 0,
Bačka : Split 0 : 0,
Hašk : Sašk 2 : 2,
Železničar : Slavija 3 : 1.

Srbska liga:

BSK Belgrad : ŽAK Subotica 3 : 2,
Jugoslavija (Belgrad) : Vojvodina (N. Sad) 1 : 1,
Jugoslavija (Jabuka) : BASK (Belgrad) 2 : 1,
Jedinstvo (Belgrad) : Gradjanski (Skoplje) 2 : 0.

Razpis

tekme v veslalomu v nedeljo, dne 9. marca 1941 na Golteh pri Mozirski koči za pokal g. Meštrova.

Zimskošportni odsek Savinjske podružnice Slovenskega planinskega društva v Celju razpisuje za 9. m. a. z. 1941 tekmo v veslalomu za pokal g. Meštrova. Tekmovanje bo na smuški progi od Kala v Zeloku (pol ure nad Mozirsko koč). Proga je dolga 2000 metrov, z višinsko razliko 600 metrov. Start točno ob 10 dopoldne.

Pravico starta imajo vsi verificirani člani Slovenske zimskošportne zveze. Zmagovalec prejme za leto 1941 prehodni pokal, ki preide v trajno last po dveh zaporednih zmagah ali po štirih zmagah v presledkih. Za tekmovalce tekmuje na lastno odgovornost. Prijave je treba poslati najpozneje do 7. marca do 11 dopoldne na naslov: Zimskošportni odsek Slovenskega planinskega društva v Celju, Kralja Petra cesta 9. Naknadne prijave se bodo sprejemale dve uri pred startom dne 9. marca ob 8 zjutraj v Mozirski koči na Golteh. Prijavnina znaša 10 din. Zrebanje za start bo 9. marca ob 8 zjutraj v Mozirski koči na Golteh. Tekmuje se po pravilih in pravilnikih SZSZ.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Planina — lahka atletska sekcija. Odborova seja danes ob 19.30 v Rokodolskem domu. Vei in točna — Tajnik.

Slavenska tabletenis zveza — slušbeno. Zveza je določila za izbirno tekmovanje za sestavo slovenske reprezentance sledeče igralce, ki so razdeljeni v dve skupini, in sicer: 1. skupina: Belak Blažič, Djinovski, Knific, Krečič Medved in Nemeč J., 2. skupina: Brađska, Božič, Bogatnjak, Koch, Lackner, Strojnik A. in R. Izbirno tekmovanje se vrši v soboto 8. marca 1941 od 2 dalje za prvo skupino v prostorih Mladike na Kodeljevem, za drugo skupino pa v prostorih Korotana na Rakovniku. Izven Ljubljanske igralce igrajo v nedeljo dopoldne in uridejo na svojo stroko. Isti se morajo prijaviti najkasneje do četrtega 6. marca na naslov Zveze.

ZFO

Akademija zasavskega okrožja

V nedeljo 9. t. m. bo ob 8 zvečer v Ljudskem domu v Mostah okrožna akademija z izbranim programom. Vse prijatelje naše mladine vabimo, da si pravočasno rezervirajo vstopnice, in sicer od torka dalje pri br. Gradški v Zadržni gospodarski banki vsak dan od 8—14.

CELJE

Občni zbor koroških borcev

Pred tremi tedni si je članstvo krajevne organizacije Legije koroških borcev v Celju izbralo na rednem običnem zboru svoje novo vodstvo. Nekaj dni nato je iz posebnih ozirov večina odbora podala ostavko in stlekan je bil za minulo nedeljo izredni občni zbor v hotel Evropu.

Predlagana je bila samo ena lista. Bori so pokazali vso discipliniranost in soglasno izvolili nov odbor: predsednik Viktor Kovačič, polkovnik v p. prvi podpredsednik Franjo Roš, drugi podpredsednik Janko Wagner, tajnik Anton Mulej, namestnik Hribar Jože, blagajnik Hvalec Mirko, namestnik Primec Ferdo, odborniki: Mikeln Fric, Repnik Anton, Kotnik Bogomil, Pačnik Danimir, Kronovšek Alojz, Fazarine Anton, Jeras Bazilij, Kos Josip; nadzorni odbor: Arnej Matej, Rudolf Dušan, Fajgelj Rudolf, Skufca Franc in Rajhman Josip; za delegate: Kovačič Viktor, Roš Franjo, Mulej Anton, Snažil Filip, Derša Vinko, Mikeln Fric, Primec Ferdo, Potnik Bogomil in Pačnik Danimir.

Občni zbor Slov. šahovske zveze

Celje, 3. marca.
Slovenska šahovska zveza je priredila letošnji občni zbor izven svojega središča, v Sošanju, da bi s tem poudarila priznanje tudi šahovskim klubom izven Ljubljane. Zborovanja, ki ga je vodil predsednik, gimn. ravn. dr. Bajec iz Ljubljane, se je udeležilo 12 klubov.

Slovenska šahovska zveza je zgrajena na zdravih temeljih, zato je tudi dosegla zadnja leta izredne in razveseljive uspehe, priredila več šahovskih prireditev, tekmovanj, o katerih so poročali ne le slovenski časopisi, temveč tudi hrvaški in srbski ter inozemski. V Zvezi je sedaj večletnih 21 klubov s 585 verificiranimi člani. Iz Zveze so bili izključeni ptujski, kranjski, slovenjegraški in šentpetrski klub. Zlasti pobjave vredno je bilo delovanje mariborskih šahovskih klubov ter ČSK, ki je bil edini šahovski klub v državi, deležen odlikovanja sv. Save IV. stopnje. Zveza je v minulem letu priredila prvenstveni turnir moštev, brzoturnir posameznikov in v novembu pokalni brzoturnir. Sedaj je v teku prvenstveno tekmovanje za letošnje leto, ki bo končano v maju.

Na zborovanju je bilo tudi govora o važnosti pozitivne dela v šahovskih odsekih ZFO in Sokola. Jugoslovanska šahovska zveza je v razsulu, zato bo morala Slovenska šahovska zveza gledati, da ne bi trpela zaradi teh razmer škode. Lahko rečemo, da deluje v Jugoslovanski šahovski zvezi le Slovenska šahovska zveza, ki ima resen namen sodelovanja, dočim hrvaška zveza postavlja zahtevo članstva v Fide.

Zvezino imetje je naraslo na 9245 din, blagajna pa izkazuje 18.606 din prometa. Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor z dr. Bajcem na čelu. Po zborovanju se je odigrala simultanka z mojstrom Freinfaltom. Igral je z 20 igralci, izgubil dve partiji, z dr. Bajcem in inž. Piušem, remiziral z Grašerjem, Bezrukovicim, Langusom, Berdnikom in Jurharjem, dočim je ostale partije dobil.

c ZZZ v Celju vedno močnejša organizacija. Krajevna organizacija ZZZ v Celju je v nedeljo podala obračun svojega dela za dobo petih mesecev od zadnjega izrednega običnega zbora. Zborovanja se je udeležilo okrog 200 članov, senator g. Alojzij Miheličič, župan dr. Voršič, dr. Hanželič in predsednik Združenih slovenskih nameštencev Kroljič Jože. V dobi petih mesecev je število članstva naraslo od 56 na 315. Od zadnjega izrednega običnega zbora je imela blagajna 28.000 din prometa. Mezdni poravnani in zaključkov raznih sporov je uspešno dosegla organizacija 84. Izvršila je obnem tudi več sto drugih intervencij. Pri volitvah je bil izvoljen odbor z Jankom Zagarjem na čelu.

c Operni in koncertni tenorist Slavko Lukman priredi v soboto ob 8 zvečer v celjskem Mestnem gledališču koncert z bogatim in lepim programom. Na koncertu bo nastopila tudi z recitacijami ga. Zora Jugova.

c Narodno gledališče v Mariboru priredi jutri ob 8 zvečer Nušičevo komedijo »Sumljiva oseba«.

c Predavanje o obdelovanju površine bo v četrtek ob 8 zvečer v telovadnici okoliške šole.

c Poroka. Na Teharjih pri Celju sta se poročila v cerkvi sv. Martina g. Martin Lejšek in Nada Mežnarica iz Laškega. Bog daj srečo!

c V celjski bolnišnici je umrla 77 letna Frančiška Horvat. Naj v miru počiva!

c Frankolovska planica v Lindeku je imela v nedeljo popolno številni obisk na smučarskih deskah. Najmlajši smučar je bil star 8 let, najstarejši 46. Prvenstvo je odnesel g. Klančnik iz Voj-

nika, prvak mladcev v smuku pa je postal Šlosar iz Lipe. Najlepše je skakal g. Lapajne iz Vojnika. Med mladi je skočil najdalje Podpečan Franc. Skakalcev je nastopilo 10. med njimi se je odlikoval posebno Podpečan Ivan. V smuku je tekmovalo 19 fantov, med njimi 6 Vojničanov. Snega je bilo dovolj, le veter je nagajal. Zadovoljni so se vračali tekmovalci in gledalci z željo, da se spet pomerijo na belih poljanah pod Stenico drugo leto.

c Salezijanci v Gaberjih so pričeli akcijo za povečanje Mladinskega doma. Dosedanji prostori za mladino so že dolgo pretesni, ker prihaja v Dom vedno več mladine. Prav tako je postala premajhna kapelica in gledališka dvorana. Načrte za povečanje že izdelujejo. Poslopje bodo razširili ob Prečni ulici in ob novi projektirani cesti.

c Upravičeno razburjenje med delavstvom. Okrožni urad v Celju zaposluje pri gradnji nove palače v Vodnikovi ulici nekaj Bosancev. Dejstvo, da je v Celju ozir. na področju ekspoziture Borze dela v Celju 1498 brezposelnih, ki bi radi delali, utemeljuje zahtevo delavstva, da Okrožni urad zaposli pri javnih delih v Sloveniji Slovence. Upamo, da bo ta apel našel na merodajnem mestu razumevanje.

Črni general ameriške armade

Javno mnenje v Združenih državah severne Amerike je zadnja leta večkrat zavzemalo odklonilno stališče do protizidovskih nastopov v nekaterih evropskih državah. Sploh je ameriško javno mnenje vedno dosledno odklanjalo vsakršne antisemitizem. Zato pa je na evropski strani vedno sprotili prihajal odgovor: Nimate pravice, brigati se za evropske žide, dokler so pri vas v Združenih državah Severne Amerike zamorci docela brezpravna rajal Zidom se v Evropi mnogo bolje godi, kakor pa zamorec v Ameriki!

Resnica je, da je zamorsko vprašanje v Ameriki mnogo bolj pereče kakor pa je ali pa je bilo židovsko vprašanje v Evropi. Prave enakopravnosti zamorci v Ameriki resnično še ne uživajo in je tudi še dolgo ne bodo. Zlasti velja to za južne države Združenih držav severne Amerike. V teh državah, kjer se je zamorsko suženjstvo ohranilo najdlje in ga le zmaga severnih držav v državljanski vojni odpravila, v teh državah je nekako izročilo, da je zamorec socialno in družabno bitje druge vrste. Treba pa je vendarle priznati, da so se nekdanja velikanska nasprotja že močno zbrusila in omilila ter da se povprečno stališče zamorskega človeka tudi v teh državah počasi izboljšuje. Tako vlnjudni Američani zamorecu ne rekajo več »črnc« — »Nigger«, ker ima ta beseda že nekako žaljiv prizvok, marveč jim vlnjudno vele »Coloured Men« — »Človek druge barve«.

Ni še dolgo, ko so zlasti v južnih državah zamorske ljudi, če so bili osumljeni kakega zločina in spravljeni v preiskovalni zapor, belci napadli, jih s silo izvlekli iz ječe ter jih zunaj na trgu kruto umorili — brez sodbe in proti volji sodnikov. Tako ljudsko sodbo so v Ameriki imenovali »lynche«. Tako je bilo včasih linčanih na stotine zamorskih ljudi, ki so bili belci množiči sumljivi samo zato, ker so bili črne barve. Vse to je zadnja desetletja že skoraj docela izginilo celo tam, kjer je bilo linčanje prepovedano kakor narodna šega.

Včasih zamorec sploh ni imel nobene pravice med belimi ljudmi. Zdjaj pa že v ameriški poslanski zbornici sedi zamorski poslanec. »Može druge barve« dobite na sodiščih, pri policiji, na vsučiliških stolicah, med duhovščino te ali druge cerkve, med tovarniškimi ravnatelji itd. Zamorci se udeležujejo tudi v ameriški armadi. Mislimo pri tem tisto armado, ki je bila stalna ameriška ustanova v mirni dobi. V njej je služilo 4700 zamorcev, in sicer v dveh korničarskih in dveh pehotnih polkih. Ti polki so imeli črne častnike, katerih je bilo v predvojni ameriški armadi sicer le pet. Razume se, da je v sedanji novi ljudski armadi, katero postavlja Amerika na noge, število zamorcev zelo veliko.

Med črnimi častniki, katere je Amerika imela pred vojno, je bil tudi B. O. Davis, kateri je zdaj postal prvi črni general. Ta je bil tudi v zgodovini drugi zamorec, ki je postal častnik ameriške armade. Prvi je bil Henry Flipper, ki je leta 1877 postal poročnik. Za njim pa dolgo ni bilo nič, dokler ni prišel sposoben Davis. Ta je pred vojno kot polkovnik poveljeval 365 pehotnemu polku, v katerem so služili zamorci. Ta polk je bil eden izmed tistih štirih zamorskih polkov. Ko se je leta 1917. Amerika udeležila prve svetovne vojne v Evropi, je bil Davis kapitan ameriške

Bogovi v zakloniščih

Na Grškem so nedavno zgradili največja in najbolj trdna podzemna zaklonišča v vsej Evropi. To so velikanske kleti z debelimi betonskimi zidovi, ki so deset metrov pod zemljo in ki so njih stene debele po pet metrov. Toda te orjaške kleti niso zgrajene za ljudi, ampak za bogove. Določili so najpoglavitejša in najvažnejša umetniška dela grške umetnosti, ki so bila doslej postavljena na prostem ali v odprtih ložah muzejev, da jih dajo zdaj v te proti bombam zavarovane kleti. Najprej so spravili pod zemljo velikanski kip Zeusa, nato Herme in Praksitela, nato je sledila Afrodit, potem so predejali obe božanstvi z reliefov iz Delhija, ki jima je še zdaj videti, kot da razpravljata o trojanski vojni. Zares je to pisana družba, ki je zbrana v tej kleti: Kentavri tekači in drugi marmornati kipi, navadni ljudje, marmornate umetnine lepo združene z vsemogočnimi bogovi. V te kleti so vžidane tudi jeklene omare za majhne, posebno dragocene umetnine; to so zlate vaze, dragocene čaše, pokali in druge dragocenosti iz zasebnih zbirk. Druge velikanske grške umetnine, to so stavbe kot tempelj Palade Atene in veliki Partenon ni moči zavarovati, ker stojijo na Akropoli, videti jih je daleč naokrog in le po srečnem naključju bodo ušle furijasti roki vojske.

Otroški kofiček

Carična Vesna

17.

V velikem naslonjaču je sedela zdravnica Metuljka in spala.
»Halo, halo, prosim, zbudite se,« je klicala Vesna. »Jaz, jaz potrebujem takoj zdravilo,« je stokala carična, »pa je ni morem prebuditi.«

18.

Opogumila se je, vstopila tik pred starko in jo potegnula za nos. Carično je tako večkrat prebudila njena mamica, ko je še živela.

1400 vagonov zlata v trdnjavi

Amerika ima svoj zlati zaklad shranjen v sloveči trdnjavi Knox, katero so tako utrdili prav zato, da lahko v njej hranijo svoje zlato zaklade, da bi bili na varnem pred sovitimi ameriški gangsterji. Odkar pa je v Evropi zadnjavla strahovita vojna, je tega zlata v tisti trdnjavi vedno več.

Kakor poroča nemški poročevalski urad iz Washingtona, so zadnje dni spet odpeljali za poldevetsto milijardo zlatih palic v trdnjavo Knox. Prevoz so seveda najstrožje nadzorovali, kljub temu, da nihče ni vedel, kdaj in kako bodo vozili tisto zlato na varno. Danes namreč človek nikdar ne more biti preveč previden, saj je bila previdnost potrebna že v mirnem času.

Riba, ki lahko tudi utone

Newyorški akvarij je kupil posebno redko ribico, ki je med najbolj čudnimi bitji na svetu. Ta riba namreč diha s pljuči ter se znanstveno latinsko imenuje »protopterus annectans«. Živi pa ta riba le v vodah osrednje Afrike. Dolga je nekaj nad 30 centimetrov ter je precej podobna jegulji. Ima pa to posebno, da v vodi utegne tudi utoniti. Druga njena posebnost je pa ta, da riba lahko štiri leta živi brez hrane in vode. Da so to ugotovili, so napravili ta-le poskus:

Ribo so zakopali v blato, kakor so to blato posušili kakor opeko. To opeko so imeli skrbno shranjeno cela štiri leta. Ko so čez štiri leta opeko razbili, je iz nje padla riba. Ko so jo nato vrgli v vodo, je riba takoj spet oživela ter začela plavati. Profesor C. W. Coats, ki je voditelj newyorškega akvarija, je dejal, da je ta riba zaradi tega tako trdoživa, ker more iz svojih žlez izločati posebno snov, s katero po-

tem vse svoje telo nekako »zapečati«. Ker je potem ribje truplo tako zaprto, so iz njega ne izgublja tekočina in truplo ostane sveže.

Kakor povedano, riba diha s pljuči. Zato je tudi umavno, da bi v posebnih okoliščinah utegnla utoniti. To se dogaja zlasti takrat, kadar riba plava na površini, katera pa se naenkrat razburka. Zato ta riba najraje živi kje v kakih mirni in blatni vodi, odkoder more ob vsakem času spet na površje po zrak. Kadar pa otrpne, takrat pa ji pomanjkanje zraka in hrane prav nič ne škoduje.

PRISTOPAJTE

K SLOVENSKE STRAŽI!

Pisarna: Poljanski nasip 12-X.
Štev. čekovnega računa 11.827.

Grazia Deledda: 2

Marianna Sirca

Sardinska povest.

Njegove velike in živahne, črne oči, ki so razsvetljevale vso njegovo otožno postavo, so takoj iskale Marianno; in komaj je pred njo, ki se je molče dvignila, gibčno skočil s konja, ji je položil roko okoli ramen. Ker je bil manjši od nje, je zaupno, a tudi zvijačno gledal kvivku proti njej. Toda ona ga je zavrnila. Pazljivo je opazovala drugega lepega, visokega mladca, ki se ji je smehljaje približal. Zdelo se ji je, da ga pozna, a ni bila prepričana. In zdelo se ji je, da je že videla tiste zobe, ki so se bliščali med svežimi ustnicami, zasenečnimi po rahlem puhu, in tiste podolgovate oči v temnem obrazu, ki so se zdale temnomodre zaradi beline, ki je imela čudovit plavkast blešč.

Ko je dospel do nje, se je ustavil, ravno kot vojak pred predstojnikom. Marianna je zarudela, a takoj se je smehljala in mu je ponudila roko.

»Simone Sole!
Potrdil je z glavo in jo prijel za roko, ne da bi je stisnil. Da, on je bil — razbojnik Simone Sole.

Pred nekaj leti, ko je bil Simone še deček, je bil za hlapca v njihovi hiši. Poznala je tudi njegovo revno, a pošteno družino, ki je bila dobrega rodu. Oče in mati sta bila bolehnata; lepe, a ošabne sestre so šle z doma le takrat, ko so šle v cerkev. Tam so poklekile v polutemi, pred oltarjem Najsvetejšega; tam se je ustavila navadno tudi Marianna. Simonove sestre so živele v lastni hišici pod hribom Santu Nofre, kjer so molče samevale v žalosti in bolesti, kot da bi bil njihov brat mrtev.

»Simone,« je Marianna ponovila s pomirjenim glasom, potem ko je povesila oči, ki jih je pa zopet dvignila proti njemu. »Torej?«

»Torej smo tu.«
In zopet se je smejal s stisnjenimi zobmi kot otrok, ki bi se rad obvladal, da ne prasne v krohoto. Zdelo se je, da se veseli, ker jo je iznenadil, a še posebno, ker ga je ljubeznivo sprejela.

»No, Marianna, ali bi šla tudi ti z doma in se lotila razbojništva?«

Oba sta se smejala, kot da bi bila zmenjena. A Marianna je takoj opazila, da jo iščejo njegove oči s pogledom, ki jo je vznemirjal. Ko se je približal, da bi se dotaknil njenega kolena, se je ponosno umaknila.

Medtem se je prikazal na vratih kuhinje oče, ki si je krvavo roko sušil ob hlače in gostom namignil, naj se približajo ter vstopijo. Vstopili so in, četudi je bilo vroče, sedel okrog ognjišča.

Simone se je oziral po kuhinji in pozdravljaj z očmi vse predmete, ki so mu bili dobro znani: stene, očrnele od dima, nizek strop, ležišče, na katerem je spal in sanjal kot mladenič, primitivne klopi, posoda iz plutovine, kože in kamni ter drugi hišni predmeti, ki so dišali po siru in po koži. Vse to je dajalo prostoru poseben, primitiven izraz, ki je spominjal na šotore svetovisemskih pastirjev.

Nasproti okna, skozi katero se je videl zelen gozd, je bil vhod, ki je vodil v sobico. Ta je bila z vrati zvezana z goljavo. Spominjala ga je na nekdanje čase. Čista sobica, z belo Mariannino posteljo, z mizo in malim ogledalom ter s sliko na steni, je bila očitno nasprotje črne kuhinje.

Marianna je zaprla vhod v sobico in ko je zapazila, da sledi Simone s hudomušnimi očmi vsem njenim gibom, se je vsedla tik Sebastianu. Toda on se je okrenil in jo opazoval še nadalje.

»Marianna,« je rekel Simone, »zdi se mi, kot da bi sanjal, ker te zopet vidim.«
»Tudi men, Simone.«
»Že davno sem te hotel obiskati, a nisem vedel, če ti bi bilo po volji...«

Marianna mu je z roko dala znamenje, češ naj neha govoriti o tej nevhvaležni zadevi; in on, ponosen na zaupanje, ki mu ga je na ta način izkazala, je zardel.

»Kaj pomeni, da si prišel v te kraje? Že dolgo te nisem videla,« je rekel oče, medtem ko je Sebastiano prijel za Mariannin predpasnik in ga nekoliko vlekel ter ji namigaval, naj skloni glavo. Mora ji povedati nekaj tajnega. Stala je nepremično; zdelo se ji je, da jo Simone opazuje in je hotela, da jo v njenem novem položaju bogate posestnice smatra za resno ženo. Toda Simone je opazoval in odgovarjal na vprašanja kot nekoč, ko je bil njen služček tovariša.

»Da, stric Berte, skoraj je že leto dni, kar sem šel tod mimo. In že pol leta je, odkar nisem videl vaše Marianne. Kanonik je torej umrl.« Kakšen čuden mož je bil! Marianna, ali se spominjaš, kako si je dodajal leta? Kar deset let si je prišel. Mogoče je to storil iz razloga, ker se mu je zdelo življenje prekratko. Sveda, prekratko je za tiste, ki jim nič ne manjka, ki se jim dobro godi kot se je njemu. In nekoč, ko je služkinja Fidele — ali še živi ta hudobee? — šla v cerkev, da je izvedela njegovo pravo starost, se je zelo razhudil.«

»Prav tako je bilo, da; mogoče je mislil, da bo živel tako več časa,« je dodal Sebastiano. »In ker je dobro živel, je imel tudi vzrok, da si je leta pomnožil.«

»Ali ni huje za tiste, ki leta skrivajo? Kot Zenske? Pa tudi nekateri moški. Poglejte našega Cristora, ki jih ima vedno dvajset!«

Vsi so se smejali in zrl v velikansko postavo hlapca, ki je bil zunaj in se je bližal s trdo hojo, kot da bi bil iz lesa. Ustavil se je na vratih. Ko je zagledal Simona, svojega nekdanjega tovariša, se ni prav nič začudil. Ni se zganil s praga niti, ko sta ga gosta klicala in izpraševala o zdravju, živini in o pastirjih sosednjega brloga.

Hotel je govoriti z Marianno in je morala stopiti na prosto, da se je pomenila z njim.

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

ALOJZIJ PLANINSEK,

Ljubljana, Beethovnova ulica 14
javlja izid žrebanja z dne 3. marca

V razreda 41. kola:

50.000 din št.	65294,				
30.000 din št.	30257,	57473,	85852,		
20.000 din št.	30932,	41386,			
10.000 din št.	13302,	92134,			
5.000 din št.	47832,	57419,	80018,	83707,	99127,
	12.000 din št.	3700,	22434,	26705,	57825,
		92201,			59497,
10.000 din št.	8276,	9208,	16886,	16970,	31320,
	43826,	46103,	62835,	68470,	69215,
8.000 din št.	1574,	5725,	24005,	45029,	52439,
	56839,	59459,	89759,		
6.000 din št.	4212,	4501,	11865,	25588,	28343,
	40839,	51878,	74710,	77859,	92659,
	94578,				
5.000 din št.	9566,	28251,	28952,	29222,	30934,
	50069,	61030,	82792,	84657,	84926,
	94230,				
4.000 din št.	7029,	11587,	21014,	24376,	26512,
	30379,	37196,	38872,	54965,	62177,
	52199,	56609,	59381,	61805,	66202,
	68091,	69185,	77440,	80355,	81270,
	84389,	94855,	98771		

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko števil dobitkov po 1000 din.
Ker so bili dobitki javljeni telefonično, event. pomota ni izključena.
Prihodnje žrebanje bo v torek 4. t. m.
Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »Vrelec sreče«, naj srečke takoj predložijo v izplačilo.
Novim naročnikom so srečke še na razpolago.

Obveščamo naše cenjene odjemalce, da za spomladansko saditev

dobavimo razno drevje za okras in drevoredarazno igličasto drevje (konjefere), lepotečne grmičevje, zimzelene, gozdne, plezalke ter sadike za živo mejo-pezene itd. Cenik na zahtevo brezplačno.

Uprava veleposilstva v Tišini, p. Rankovci (Prlekija)

Dekoracija montirane zastore!

Franc Jager
tapetništvo
Ljubljana
Sv. Petra cesta 17
Telefon 20-42

Zaloga najmodernejših Couch-zof, otoman, vseh vrst foteljev in žimnic. V zalogi vedno žima, gradl za modroce ter blago za prevleko pohištva.
Konkurenčne cene! Solidna izdelava!

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; šentovnanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane neslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlitna vrstica po 3 din. — Za pisane odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Salva Cosma
CREAM ZA BRIJANJE

Dobiva se v vseh strokovnih trgovinah.

Službe
Jstejo:
Šiviljska pomočnica mlada, isče zaposlitev v Ljubljani. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 3211.

Službe
Dobe:
Mesarskega pomočnika sprejemem takoj. — Ivan Javornik, mesarja, Ljubljana, Domobranska c.

Službe
Dobe:
Polirja za visoke zgradbe sprejemem takoj v službo Emil Tomažin, stavbenik, Ljubljana, Kersnikova 8.

Službe
Dobe:
15-18 letno deklico sprejemem za pomožna dela. Zglasiti se od 13-15 pri »Tribuna«, Karlovska cesta 4.

Službe
Dobe:
Tri mizarske pomočnike za pohištvo, sprejme Ludvik Pangos, Trata št. 15, št. Vid nad Ljubljano.

Službe
Dobe:
Hlapca h konjem zanesljivega sprejemem takoj. Jožef Puh, Gradaška ulica 22.

Službe
Dobe:
Pomožnega tajnika isče občina Škofja vas pri Celju. Prijaviti se je do 15. marca.

Službe
Dobe:
Prodajalce srečk Državne razredne loterije za Zagreb in podeželje sprejemem. Ponudbe na »Publicitas«, Zagreb, Illica 9, pod »Sreča«.

Službe
Dobe:
Enonadstropno hišo novo, v Ljubljani, prodam. — Dobro zidana in ima lep donos. Prevzame se lahko večja hipoteka. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 3200.

Službe
Dobe:
Parcela ob Celovski cesti naprodam. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 3104.

Službe
Dobe:
Ali ste že naročili na Slovenca? Vsak naročnik zavarovan

Službe
Jstejo:
Izvežbana šivilja perila gre sivat na dom. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8021.

Službe
Jstejo:
Krojačica prvovrstna, z več kot 3 leta pomočniške dobe, želi stalno zaposlitev. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Prvovrstna« št. 2961.

Službe
Jstejo:
15 leten fant bi se šel učiti mehanične obrti. Marolt Franc, Zakraj l. p. Nova vas pri Rakeku.

Službe
Jstejo:
16 letno dekle z že enoletno učno dobo, želi mesta vajenke pri šivilji z vso oskrbo v h. št. Ivanka Parfant, Zg. Grušoviče, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Službe
Jstejo:
16 leten fant posten, priden, močan, se želi izučiti v trgovini — najraje na deželi, če mogoče z oskrbo v hiši. — Naslov v upr. »Slov.« pod št. 2955.

Službe
Jstejo:
Pouk
Krojni tečaj
Jožice Kumelj-Rus se prične
11. marca 1941
Ljubljana, Jadranska 22. (tramvajska postaja Slan in dom). Po naročilu izdelujem vse kroje (šnite) po meri in žurnalu.

Službe
Jstejo:
»REALITETA« zavod za nakup in prodajo nepremičnin jevamo v Ljubljani, Prešernova ulica 64, I. nadstr. Telefon 44-20.

Službe
Jstejo:
Enonadstropno hišo novo, v Ljubljani, prodam. — Dobro zidana in ima lep donos. Prevzame se lahko večja hipoteka. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 3200.

Službe
Jstejo:
Parcela ob Celovski cesti naprodam. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 3104.

Službe
Jstejo:
Ali ste že naročili na Slovenca? Vsak naročnik zavarovan

Službe
Jstejo:
Vse stvari, ki jih potrebujete, kupite pri nas. — Najboljše cene, najhitrejša dostava. — Vsi izdelki so v skladu s slovenskimi standardi. — Vsi izdelki so v skladu s slovenskimi standardi. — Vsi izdelki so v skladu s slovenskimi standardi.

Prodamo
Konjsko vprego (Brustgeschier), in kolesa z oljnatimi osmi, prodam. Trzaska cesta 47.

Prodamo
Dobro vpeljana gostilna v Ormožu se event. prodaja zaradi nakupa drugih nepremičnin. Interesente naj se obrnejo na Kletarsko društvo, Ormož.

Prodajo
DRVA
PREMOC
IVSCHUMI
DOLNJIŠKA
CESTA

Knjige
Kupim liste: Vigred, Mentor, Zadrugar ter predvojne slovenske povesti in romane. — Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Knjiga« št. 3110.

Šivalni stroji
Krojaški šivalni stroj zaradi smrti naprodam. Prim., Ljubljana, Lanišpetova ulica 13.

Pridelki
Koruzno moko in zdrob sveže blago dobite v Javnih skladiščih pri tvrdki Fran Pogačnik, Ljubljana, Tyrseva cesta št. 33.

Sadije
Fige za žganjekuho po najnižji ceni oddaja tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, telefon 26-07.

Sobe
Jstejo:
Opremljeno sobo boljše, s posebnim vhom, od kolodvora do univerze, iščem. Ponudbe v upr. »Slovenca« pod »Soba« št. 3228.

Kupimo
VSARKOVSTNO
ZLATO
SREBRO - PLATINO
BRILJANTE
SHABACKE SAFIRJE RUBIN
KISERE I.Y.D. STARIŠKE
NAKITE TER UMETNINE
PO NAJVIŠJIM CENAM
STARA TVRKA
JOS EBERLE
LJUBLJANA, TYRŠEVA 2
HOTEL SLOM

Sportni otroški voziček
kupim. Ponudbe v upr. »Slov.« v Mariboru pod št. 431.

Vsakovrstno zlato
briljante in srebro kupuje po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Francišanska ulica 3

Nekaj oken in vrat
starih, se dobro ohranjenih, in stedinik, kupim. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 3198.

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNI, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 8

Goril! Strašne besede, še hujše posledice!
Požari!
Zato:
Preskrbite si pravočasno dobre gasilne naprave, ki jih dobavljajo:
Gospodarski procvit, družba z o. z., Ljubljana, Resljeva cesta 13 — Tel. št. 20-74
Na zalogi: vse vrste gasilnih aparatov, vstavljive ročne brizgalne, brentače, kometne cevi ter kompletne gasilske garniture v smislu pravilnika pred zračnimi napadi.

Zavod »Čačak«
sprejme takoj — večje število:
elektromehaničkov — radiomehaničkov
telefonskih mehaničkov — orodničarjev
preciznih ključavničarjev
in strugarjev.
V pošteve pridejo prvovrstne delovne moči z daljšo prakso.
Kandidatje se morajo obrniti osebno s pravilno kolkovano prošnjo, listinami o obrti, obnašanju, dosedanjem praktičnem delu in potrdilo o izvršeni vojaški obveznosti, če je služil vojaščino — Dnevnice se določajo po pokazanem uspehu na poskusnem delu in se sučejo med 36 in 120 dinarjev.
Uprava Zavoda »Čačak« T. št. 1180-41

ZAHVALA. Ob smrti nepozabnega soproga, papana in brata, gospoda
JOSIPA KENDE
skladatelja in javnega notarja
se najiskrenejše zahvaljujemo g. dr. Cirilu Komatarju za njegovo požrtvovalno nego in skrb v času njegove hude bolezni, istotako ostalim gg. zdravnikom, ki so ga skušali rešiti, velečastitima gg. župnikoma z Brda in št. Vida za tolažbo v bolezni, za vse izraze sočutja ob priliki njegove smrti, velečastitemu g. msgr. prof. Premrlu za poslovilne besede ob grobu, gospodom pevcem za v srce segajoče žalostinke in mnogoštevilnemu spremstvu na njegovi zadnji poti.
št. Vid pri Lukovici, 4. marca 1941.
Zalujoči: Lojzka, soproga; otroci: Jože, Dunja in Boris, brat prof. Robert ter ostalo sorodstvo.

Po kratki in mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš ljubljani soprog in oče, gospod
Kotnik Ludovik
bivši trgovec in fotograf
3. marca, previden s tolažili svete vere. Na zadnji poti ga bomo spremili v sredo, dne 5. marca 1941, ob 5. uri popoldne z Zal, kapelice sv. Petra, k Sv. Križu.
Ljubljana, Zagreb, Graz, Dunajsko Novo mesto, Newyork, dne 3. marca 1941.
Zalujoči ostali.

Naznanjamo žalostno vest, da nas je po dolgotrajni mučni bolezni za vedno zapustila naša ljubljena soproga, zlata mamica, gospa
Erna Klemenčič
trgovka
Blago pokojnice bomo spremili k večnemu počitku v torek, dne 4. marca ob 4 popoldne iz hiše žalosti na mestno pokopališče.
Sv. maša zadušnica se bo brala v sredo, dne 5. marca ob pol 7 zjutraj v Proštijški cerkvi.
Ptuj, dne 3. marca 1941.
Zalujoči soprog Martin, sinček Boris, in ostalo sorodstvo.

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš dobri in skrbni oče, gospod
Josip Masten
davčni kontrolor v p.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 4. marca 1941 ob pol štirih popoldne. Sv. maša zadušnica se bo darovala v sredo, dne 5. marca ob 6 v Magdalenski cerkvi. V Mariboru, dne 2. marca 1941.
Vili, sin; Neli, hči; Tončka, snaha; Polde, zet.

Globoko potrti sporočava, da je, spravljen z Bogom, danes zjutraj vdano dotrpel in naju za vedno zapustil najin ljubljani atek
Jakob Golobič
posestnik v Ljutomeru
Sv. maša zadušnica bo v sredo, dne 5. marca 1941 ob 6 zjutraj, nato pa ga bomo spremili k večnemu počitku na mestno pokopališče v Ljutomeru.
Prosimo, spominjajte se ga v molitvi!
V Ljutomeru, dne 3. marca 1941.
Zalujoči
Malika in Marta
hčerki.

LJUBLJANA

Navodilo za ravnanje s plinskimi maskami

Eno glavnih sredstev osebne zaščite pri napadu z bojnimi plini je plinska maska, ki štiti oči ter dihalne in prebavne organe. Plinska maska očisti vdihani zrak bojnega plina ali dima in pušča skozi cedilo samo čisti, nezasturpljeni zrak. Popolnoma nas zavaruje pred učinkom bojnega plina samo, če zrak ni preveč nasičen s plinom.

Plinskih mask imamo več vrst: večina civilnemu prebivalstvu namenjenih mask sestoji iz naličnice in cedila (filtra), važna pa je tudi pločevinasta škatla ali platnena torba, v kateri masko hranimo in prenašamo.

Naličnice so treh velikosti: velike, srednje in male. Pri izbiri oziroma kupovanju maske je treba temu posvetiti posebno veliko pozornost! Naličnica je pravilno nataknjena na lice samo tedaj, če se njen rob tesno prilaga k licu v širini 2 cm. Elastične robove naličnice lahko poljudno podaljšamo ali skrajšamo in tako naličnico bolje pritrjimo na lice.

Pravilno natikanje in snemanje maske ter pravilno nošenje zahteva mnogo vaje. Plinska maska ne koristi, če je napačno nameščena, ali pa oseba, ki si jo natakne, ne more vzdržati pod njo.

Masko natakemo na obraz takole: vzamemo jo iz škatle oziroma torbe, v kateri je shranjena, ter jo (če že ni sestavljena) sestavimo, to je privijemo cedilo na naličnico. Nato pregledamo in preizkusimo oba ventila, vdihalnega in izdihalnega. Posebno pozornost moramo posvetiti izdihalnemu ventilu, ki je v kovinastem delu naličnice. Izdihalni ventil je v redu, če je gumijeva krpica, ki ima obliko metaljčka, dobro pritrjena na izdihalno cev.

Če ima maska obehalni trak, ga natačimo čez glavo na vrat, nato pa raztegemo s palcem obeh rok čelno ter temenske trakove naličnice, nagremo glavo nazaj in vtaknemo brado čim globlje v spodnji del naličnice. Temenske trakove potegnemo nato čez glavo.

Prepričati se je treba, če se rob naličnice dobro prilaga na obraz, in pritegniti vse tra-

kove! Če je maska pravilno nataknjena, morajo biti vsi trakovi napeti, v nobenem primeru pa ne smejo biti zviti in zlasti ne sme biti podvihan rob ali naličnice, ker sicer maska pušča zasturpljeni zrak. Da je naličnica dobro pritrjena, se prepričamo s tem, da odvijemo cedilo in zapremo z dlanjjo cev, ki je na njo bilo pritrjeno cedilo. Če potem dihamo, ne sme zrak nikjer vhajati izpod naličnice, ki se mora tesneje priviti k licu, platnate ali gumijaste stene naličnice pa se nagrbničijo.

Če imamo masko nataknjeno na lice, moramo dihati počasi in globoko!

Masko snamemo z obraza tako, da primemo osnovo (tam, kjer je cedilo pritrjeno na naličnico) in jo navzgor potegnemo z glave. Če ima maska vratni trak, ga moramo seveda prej odpeti.

Na poti skozi cedilo teče vdihani zrak skozi dve ali tri plasti raznih snovi, ki zrak čistijo, in zato nastaja pri dihanju upor, ki se mu je treba privaditi. Pogoste vaje globokega in počasnega dihanja odpravijo to neugodnost. Neugodno povzroča tudi naličnica, ker se pod masko prične obraz potiti, včasih pa je neprijeten tudi pritisk trakov na glavo. Tudi te neugodnosti odpravijo ali vsaj ublažijo pogoste vaje.

Maske hranimo v že omenjenih kovinskih škatlah ali platnenih torbicah, ki jih spravimo v zaboj ali omare v takih shrambah ali skladiščih, kjer je temperatura vse leto čimbolj enakomerna. Prostori morajo biti suhi, ker vlaga škoduje bistvenim sestavnim delom maske. Če je bila maska uporabljena, je treba po uporabi naličnico znotraj dobro obrisati z vato ali robcem, cedilo pa na zgornjem (ožjem) delu zapreti s posebnim kovinastim pokrovom, na spodnjem (širšem) pa s pokrovom iz lepenke ali papirja. Masko moramo varovati pred udarci, tresenjem itd.

Tako shranjena maska je uporabna tudi za daljšo dobo.

Trafikanti za zvišanje provizije

V nedeljo popoldne je Združenje trafikantov za dravsko banovino imelo svoj redni občni zbor v dvorani hotela Metropol v Ljubljani. Ker je dosedanj predsednik izgubil trafiko in mu je s tem prenehalo članstvo, je občni zbor vodil tajnik Fr. Preša, ki je dal tudi poročilo za predsednika. Iz poročila posnemamo, da se Združenje že dolgo vrsto let bori za to, da bi priborilo trafikantom večjo provizijo pri prodaji tobačnih izdelkov. Njihova zahteva je, naj se provizija zviša na 8%, medtem ko je lani bila provizija zvišana samo za en odstotek. Organizacija trafikantov ima obsežno delo na organizatornem polju, saj je v Sloveniji okrog 5000 trafik. V Ljubljani samih pa 150. Kljub temu pa je težko posamezne trafikante pridobiti za vstop v organizacijo, saj šteje Združenje le 576 članov. Pred tremi leti ustanovljena kreditna zadruga trafikantov lepo deluje in je podelila lani že 35.000 din posojil. Vsa poročila je občni zbor sprejel, nato pa je bil soglasno izvoljen odbor, v katerem so Novak J., Kladnik J., Tre-

bušak Fr., Jerman V., Suštaršič I., Pohar J., Alčin Izabela, Novak Marjanca, Hafner Anica, Pečar Franja, Košak Štefka, Preša Fr., Langof J. Pri debati so se mnogi pritožili proti nekaterim tovarišem, ki prodajajo koleke za prav malekostono provizijo, tako da nudijo odjemalcem še poseben popust. Mnogi so tudi ožigosali ponujanje tobačnih izdelkov po gostilnah. Soglasno sta bili nato sprejeti resoluciji, ki zahtevata povišanje provizije pri prodaji tobačnih izdelkov in kolekov. Pri podeljevanju trafik naj se upošteva tudi Združenje, trafike pa, ki so jih obdržali stari lastniki glavnih zalog, naj se ukinejo takoj, ko lastniki nimajo več glavne zaloge. Ekspozitne cigarete naj se ukinejo. Poviša naj se provizija od poštnih znamk in provizija od vžigalice. Občnega zbora, ki je potekel v najlepšem razpoloženju, se je poleg ljubljanskih trafikantov udeležilo tudi mnogo zastopnikov podružnic iz Jesenic, Kranja, Kamnika, Logalca in Maribora.

Koroški borci so zborovali

V Ljubljani je imela okrajna organizacija Legije koroških borcev svoj občni zbor v veliki dvorani restavracije »Pri levcu«. Predsednik Ciril Zupan se je ob početku svojega poročila spominjal s toplimi besedami našega vrhovnega zapovednika Nj. Vel. kralja Petra II., kateremu so zbrani bivši koroški borci poslali s svojega zbora vdano brzojavko. Pozdravno brzojavko so poslali tudi gosp. ministru vojske in mornarice, arm. generalu Pešiču, s pozdravnimi pismi pa so počastili predstavnike naših oblasti.

Vsa ostala poročila so podali društveni funkcionarji, nakar so sledile volitve. Z ogromno večino je bila izvoljena nova društvena uprava pod predsedništvom tov. Dominika Marušiča, rez. kapetana I. razr.

Občni zbor letos ni predlagal običajne letne resolucije, to pa zaradi tega, ker so vse želje in zahteve bivših severnih borcev bile že dovoljno obrazložene merodajnim činiteljem, ki so že pokazali svojo naklonjenost do onih, ki so se z orožjem v roki borili za našo severno mejo takrat, ko je domovina najbolj potrebovala pomoči svojih sinov. Koroški borci so bili pred davnimi leti ena družina in kot taka hoče ostati tudi sedaj, ko so časi še mnogo bolj resni, kot so bili pred 22. leti.

Občni zbor se je v popolnem soglasju in iskrenem tovarištvu končal v poznih večernih urah. Novi upravni odbor bo po svojih močeh pomagal glavnemu odboru pri njegovih borbi za uredničen zahtev in želja vseh bivših koroških borcev.

Kino Kodeljevo tel. 41-64
Danes ob 17. in 20. uri zadnjikrat
Tarzan in njegov sin
Nasmejana mladina
Zaradi izrednega zanimanja za film danes predstava tudi ob 5 popoldan.

I Za Društvo prijateljev Golnika bo v petek, 14. t. m. v veliki dvorani Filharmonične družbe dobrodelna akademije pod pokroviteljstvom g. banice Nije dr. Natlačeneve.

I Sodaliteta Ss. Cordis za ljubljansko mesto bo imela svoj sestanek danes ob 5 popoldne v dvorani duhovskega semenišča. Predaval bo g. univerzitetni profesor dr. Ignacij Lenček o verskem stanju Ljubljane v luči uradne statistike.

I Za ponedeljkov koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice so vstopnice od danes naprej v predprodaji v Knjižarni Glasbene Matice.
I Pomladek Rdečega križa na III. moški državni realni gimnaziji priredi v soboto, dne 8. marca ob 8 zvečer v franciskanski dvorani akademijo, da podpre revne dijake. Vstopnice dobite v predprodaji pri Špilgoju, Franciskanska ulica, od 6.—8. marca. — Odbor.

I Opozorjamo na umetniško razstavo, ki je odprta že od 22. febr. v »Galeriji Obernele« na Gosposvetski cesti. Razstavljajo Fr. Kralj, Fr. Godec in Vl. Lakovič.

Prvi banovinski zdravnik v Škocjanu pri Mokronogu

V Škocjanu pri Mokronogu je ustanovljeno novo mesto banovinskega zdravnika. Okoliš zdravstvene občine obsega upravne občine Škocjan, Buča in Šmarjeta. Za prvega zdravnika je bil imenovan dr. Ljodje Baraga, ki je te dni že nastopil svojo službo. Poleg splošnega zdravilstva izvršuje tudi zobozdravniško prakso in vodi lekarno. Gospoda doktorja iskreno pozdravljamo v naši sredi in mu želimo mnogo sreče in uspeha!

Novo mesto

Zveza bojevnikov, skupina Novo mesto, vabi na skioptično predavanje: »O spornikih v vojni padlim žrtvam«, ki bo v sredo, dne 5. marca t. l. v risalnici meščanske šole. Spored predavanja: ob 13 za ljudsko šolo, ob 17 za gimnazijo in šmihelsko meščansko šolo, ob 20 za ostalo občinstvo. Predavanje in slike nam bodo pokazale trdote in napore vojaškega življenja, kar bo gotovo zanimalo vsakega vojaka. V svrhu kritja stroškov se bodo pobirali prostovoljni prispevki, katerih čisti dobiček je namenjen skladu za postavitev dostojnega spomenika novomeškim vojni žrtvam. Pokažimo s svojim obiskom in prispevkom, da znamo prav ceniti njihove žrtve! K obilni udeležbi vabi odbor.

Loka pri Zidanem mostu

Nabiralna akcija za zimsko pomoč je lepo uspeła. Nabralo se je v denarju 2055,50 din, v živilih v vrednosti 450 din, občina je prispevala z oddelčitvijo koruze 175 kg ter še nekaj v denarju. Vse se je razdelilo med najrevnejše in šolsko kuhinjo. Največ so darovali sledeči: TPD 300 din, g. Majer, restavratore, Zidani most 200, g. Juvančič 100, in še nekateri tudi po 100 din. Vsem najlepša zahvala.

Zločin v pohorskih gozdovih Iz Nemčije prišel, da bi obračunal s svojo izvoljenko

Maribor, 3. marca.

V soboto, 1. marca se je pripetila pri Trbonjah v Dravski dolini žalostna, ki je razburila vso okolico, tembolji, ker se take stvari v pohorskih gozdovih le redko dogajajo. Omenjenega dne je prišel okrog 1 popoldne h 57 letni kočarici Mariji Sagmeister v Trbonjah 27 letni delavec Tajzelj Marko. Omenjeni je nemški državljani ter doma iz Sv. Lovrenca pri Gabudu, vendar se zadržuje po večini v Trbonjah. Ko je prišel k Sagmeisterovi, je bil zelo razburjen ter je že pri prihodu zakričal: »kje je hčerka Julijana«. V tistem trenutku pa je potegnil tudi že iz žepa na sukni pištolo ter je hitro zaporedoma trikrat ustrelil. Meril je na Sagmeisterovo. Prvi strel jo je zadel v sklep leve roke v rami, drugi v levo roko, tretji pa — ker se je medtem vsa zmedena in na smrt prestrašena obrnila, da bi pobegnila, jo je udaril v levi kolka na mestu, kjer se nahaja sklep ter jo je podrl na tla. Slednja poškodba je bila življenjsko nevarna, pa tudi ostali dve sta povzročili hudo izgubo krvi. Sagmeisterova je obležala pod temi strelmi nezavestna, zaradi česar je storilec očividno sklepal, da je mrtva, pa je pobegnil in izginil v gozdu. Čez nekaj minut so se za-

slišali iz gozda v smeri, v kateri je begunec izginil, še štirje strelji. Nevarno ranjeno Sagmeisterovo so sosedje, katere so strelji alarmirali, prenesli v hišo ter poklicali zdravnika, ki ji je rane obvezal, odredil pa je tudi takojšen prevoz v bolnišnico. Takoj so bili na mestu tudi orožniki, ki so izvršili ogled ter preiskali ves bližnji gozd, vendar o storilcu ni bilo nobenega sledu. Mislili so, da je pobegnil čez mejo v Nemčijo. Toda danes zjutraj so našli ljudje Tajza mrtvega v bližini Sagmeisterove kočice. Tri krogle si je pognal v prsi, pa se ni do smrti zadel, zato pa je nameril orožje še četrtič v glavo ter si prestrelil možgane. Pri njem so našli pištolo večjega kalibra ter zanimive krogle, ki jih je sam napravil. Ozadje dogodka pa je naslednje: Tajzelj Marko in 32 letna šivilja Julijana Sagmeister, hčerka ranjene kočarice Marije Sagmeister, sta si bila dve leti dobra. Lansko jesen pa sta se sprla. Dne 1. marca pa je Tajzelj izvedel, da ima njegova bivša izvoljenka že drugega fanta, s katerim si dopisuje, pa ga je to tako razburilo, da je sklenil z njo in s seboj obračunati. Dekle je imelo srečo, da je Tajzelj ni našel doma, pa je v zameno streljal na njeno mater ter jo ranil, nato pa je obračunal še s seboj.

Najnovejša poročila

Sovjetsko mnenje o zasedbi Bolgarije

Sovjetska vlada je izjavila po svoji agenciji »Tass«, da znači zasedba Bolgarije razširjenje vojne na Bolgarijo

Moskva, 3. marca. Reuter. Nocoj je izdala sovjetska vlada naslednjo uradno izjavo o nemški zasedbi Bolgarije: Sovjetski poslanik v Sofiji Lovriščev je dobil dne 1. marca od zastopnika bolgarskega zunanjega ministra sporočilo, da je bolgarska vlada privolila v prihod nemške vojske z namenom, da se ohrani na Balkanu mir. Enako obvestilo je dal sovjetski vladi tudi bolgarski poslanik v Moskvi Markov. Sovjetsko zunanje ministrstvo je nato sporočilo bolgarski vladi po bolgarskem ministru Stamenovu tole:
V odgovor na sporočilo bolgarske vlade z dne 1. marca, da je bolgarska vlada pristala na

prihod nemške vojske v Bolgarijo in to z namenom, da se ohrani mir na Balkanu, smatra sovjetska vlada za potrebno ugotoviti:

1. Sovjetska vlada ne more biti mnenja, ki ga izraža bolgarska vlada o svoji politiki v tem vprašanju. Sovjetska vlada smatra, da postopek bolgarske vlade ne služi utrditvi miru na Balkanu, temveč razširitvi vojske na Balkan in da bo s tem Bolgarija potegnjena v vojsko.
2. Sovjetska vlada ne bo mogla podpirati bolgarske vlade v tem vprašanju.

Nemške čete so oddaljene 120 km od Soluna

Solija, 3. marca. m. Kakor poročajo, so oddelki nemških oboroženih čet prispeli na bolgarsko-grško mejo. To so v glavem motorizirane čete, ki so imele nalogo prispeti na grško mejo v 24 urah. Nemške čete so od Soluna oddaljene 120 km. Pred dnevi so se, kakor znano, izkrcali v Solunu angleški oddelki. Trenutno še ni znano, če so angleške letalske moči, osredotočene v severni Grčiji, podvezle kakšne korake. Nedelavnost angleških letalskih enot tolmačijo s tem, da grško vrhovno poveljstvo nasprotuje vsakemu aktivnemu vmešavanju Anglije v vojaške operacije, ker želi preprečiti izzivanje nemških oboroženih sil v Bolgariji.

poslenih zunaj, namesto da bi jih zbrali v Angliji. 2. Churchill in Eden poskušata to popraviti, kar pa je prepozno. 3. Dejstvo, da je odpor italijanskih čet na raznih bojiščih v Afriki in v Sredozemskem morju prekrizal angleški vojni načrt, ki je slonel na napačnih poročilih o italijanski odporni sili, ker so Angličje mislili, da bodo Italijo še pred sprikladjo pomedli z vojaškega pozorišča. To ni pravkar, da Churchill doživlja razočaranja v zvezi z razvojem dogodkov. Angleški ministrski predsednik je suženj svojega temperamenta. Angličji so v njeni zgodovini mnogokrat načelovali predsedniki, ki niso živeli v domišljiji, sedaj doživlja nasprotno. Kajti Churchill in Eden trpita na preveliki domišljiji.

Grško vojno poročilo

Atene, 3. marca. Atenski radio: Nocojšnje grško uradno vojno poročilo pravi, da so Grki zavrnili italijanske napade. — V soboto je sovražnik izvedel dva silovita napada ali je bil obakrat odbit. Prvi italijanski napad je sledil po hudem topniškem obstreljevanju, toda ni uspel. Delovanje grških topov z nad 1800 metrov visokih gorskih grebenov je napad preprečilo. Ta naskok so izvedli Italijani ob sončnem zahodu. Ko je nastopila noč, so Italijani napad ponovili, zopet brez uspeha, imeli pa so po vsej priliki zelo hude izgube.

Osebnosti

Belgrad, 3. marca. AA. V imenu Nj. Vel. kralja so z ukazom kr. namestnikov in na predlog ministra pošte in brzojava napredovali za višjega kontrolorja VI. skup. Milan Ambrožič na pošti Ljubljana I, za kontrolorja VII. skup. Stanislav Turk na celjski pošti ter za pristave VIII. skup. Valerijan Osipovič, Emerik Aplene na pošti Ljubljana I, ter Lidija Arhar na pošti v Murski Soboti.

Maribor

I V Ljubljani umrli. V notici »V Ljubljani umrli« od 21. do 27. februarja, ki smo jo objavili v »Slovenec« od 2. t. m. na 7. strani, se glasi pravilno: Marjeta Slabina, 89 let, zasebnica. S tem popravljamo neljubo pomoto. Izjavo z napačnimi podatki, smo dobili uradno.

m Dekliški krožek Maribor I. Drevi strogo-obvezna telovadba. Vaje za akademijo!

m Slovenska težkoatletika zveza ima jutri v sredo ob 8 zvečer sejo v navadnih prostorih.

m Sam ne ve, kje in kako se je ponesrežil. Včeraj so pripeljali v mariborsko bolnišnico nezavestnega mladega fanta. Po listinah, ki so jih našli pri njem, se je ugotovilo, da je to 21 letni Vinko Tomažič iz Jarenine. Ko se je prebudil iz omedlevice, se ni vedel spomniti, kje in kako se je ponesrežil, le to se mu je svitalo, da je nekje na cesti padel s kolesa.

m Se ena zanimiva kuharska razstava je bila preteklo peplnično sredo v Mariboru in sicer v dvorani restavracije Gambrius. Priredil jo je mladi kuharski strokovnjak g. Vilko Račič, sin lastnice restavracije. G. Račič se je izučil kuharske umetnosti v znanem hotelu »Srpski kralj« v Belgradu, kjer je obenem dovršil gostinsko šolo. Nadaljeval je potem šolanje v hotelu »Kraljica Marija«, vodilnem podjetju Novega Sada. S pomočjo banke uprave, trgovske zbornice in gostinske organizacije je potem odšel v tujino, kjer je absolviral višjo hoteliersko šolo v Aix le Bains-u v Franciji, potem pa se je izpopolnjeval v velikih in znamenitih francoskih podjetjih. Svojo tam pridobljeno spretnost je sedaj pokazal Mariborčanom z razstavo, ki je žela splošno občudovanje ter so ji vsi strokovnjaki izrekli nedolžno priznanje.

m Umrli je davniti kontrolor v p. g. Josip Masten. Pokojnik je bil v Mariboru znana in spoštovana osebnost. K večnemu počitku ga bodo položili danes popoldne ob pol 4 popoldne. Naj mu sveti večna luč, preostalih naše globoko sožalje.

m Občni zbor Združenih slovenskih nameščencev, podružnica Maribor, bo danes zvečer ob 8 v Delavski zbornici. Člani, vsi!

m FO Sv. Magdalena. Danes ob 8 redni sestanek. Vsi in točno!

Gledališče

Torek, 4. marca, ob 20: Plesni koncert Marte Pavlinove. Red A.

Sreda, 5. marca, zaprt. (Gostovanje v Celju.)

Iz Carigrada v London

Upravitelj trgovskega društva za Bližnji Vzhod Lord Glenzoner naj bi v kratkem odpotoval iz Carigrada v London na pogovore o ureditvi trgovine med Anglijo in Turčijo. Po nemških poročilih je carigradskega lorda obširne pisalo o njegovem potovanju. Lord Glenzonerja vodi pot iz Turčije preko Egipta skozi Kairo, odtoč pa bo krenil preko »Rtiča Dobro nade« v London Upa, da bo v štirih mesecih že zopet v Carigradu. Pot, za katero si potreboval še pred nedavnim, le nekaj dni, tjaja torej v sedanjih razmerah štiri mesece.

KULTURNI OBZORNIK

Verdijev »Requiem« Glasbene Matice v Belgradu

Štrosmajer in Slovenci

Franjevaški vijesnik, ki ga izdajajo bosanski frančiskani na Visokem in pri katerem ima veliko besedo veliki prijatelj Slovencev **a. dr. R. Drljič**, ki je nekaj časa študiral tudi na ljubljanski univerzi, se redno spominja tudi slovenskih knjižnih novosti. Tako se v št. 10-11 spominja dr. Snojevega uvoda v sveto pismo nove zaveze. Posebno pa nas v isti številki zanima članek, ki ga je dr. Drljič napisal sam pod naslovom »Iz dokumenta o vezama Slovenaca s biskupom J. J. Štrosmajerom« (str. 365 do 369). Tu pravi, da je o teh vezvah že več govoril Cepelič v spomenici Biskup J. J. Štrosmajer, Zagreb 1900, str. 778-788), da pa je ostalo še mnogo gradiva v škofijskem gradivu v Djakovu, pa tudi v arhivu Jugoslovenske akademije v Zagrebu. »Tu dobimo lahko obilno podatkov cerkvenega, političnega, književnega in splošno kulturnega značaja, ki nam govore o intimnih vezvah djakovskega škofa s Slovenci. Ti aktualni dokumenti pričajo, da je bil Štrosmajer v zvezi z uglednimi slovenskimi osebnostmi iz področja cerkvenega, političnega, književnega in umetniškega sveta, od bogoslovcev in drugih študentov, pa preko dela v narodnih domovih, čitalnicah in skupnega nastopanja proti Dunaju, kakor to priča politična korespondenca med Štrosmajerjem in I. Hribarjem, katero bi bilo treba v celoti raziskati in kritično izdati.« Po tem uvodu pravi raziskovatelj: »Da pa vsaj v neki meri podrobneje osvetlino ozke zveze med djakovskim škofom in Slovenci, prinašamo nekoliko zanimivih pisem iz raznih let, od raznih osebnosti in raznih poklicev, da se potrdi, kako živa in bliska je sila med Ljubljano in Djakovom v XIX. in XX. stol. vse do Štrosmajerjeve smrti.« Nato ponatiskuje šest primerov te korespondence, objublja pa, da bo drugič priobčil tudi pismi dr. Mahnič in dr. Jegliča.

Najprej priobčuje pismo bogoslovca **Janeza Parapata** iz Ljubljane z dne 13. IX. 1864, v katerem se klanja vladilni domoljubnosti. »Znana je povsod, ni tedaj čudno, da je pri nas na Slovenskem polno Vaše slave: zakaj posebno proti Slovincem se kaže sijajno Vaše prevzvišeno domoljubje.« Škof se mu je zahvalil in mu poslal 10 for.

Drugo pismo se tiče **gradnje Narodnega doma**, za katerega je djakovski škof poklonil 300 for. Tajnik **I. Hribar** se mu zahvaljuje za to podporo med drugim z besedami: »Neka nam verjete Vaša Preuzvišenost, da nije puka uljudnost, ako Vašu Preuzvišenost uvjeravamo, da najjedna potpora koju dosele primi društvo naše, nije od naroda slovenskoga bila primljena s toliko zanosom i ushitom, kao što će biti primljena vest o ovoj znamenitoj potpori... koja dokazuje da u srdu Vaše Preuzvišenosti ima poleg Boga i Hrvatske mjesto i ovaj ubogi ali pošteni narod slovenski.« Nato mu izražava v imenu odbora splošno željo, naj to zgradbo, ki je vsa posvečena kulturnemu napredku naroda, v kateri bo narodni muzej in bo last Matice Slovenske ter v malem to, kar Jugoslovenska akademija v Zagrebu »posveti Vašu Preuzvišenost« (brez datuma).

Tretje pismo je **Gregorčičevo** (1. VII. 1888), v katerem se zahvaljuje škofu za tolažilno pismo v času napadov nanj z besedami: »Milostivi vladiko! Uzoru i diko Slovenstva! Ko sem izdal prvi zvezek poezije, planilo se nekoli na me in me javno kot brezverca ožigosali in trdili, da pesmi moje narod kvare. Kako me je to v dno duše bolelo, ni mogoče popisati. V onih bridkih časih donášali so mi tolažbe mnogi prijatelji; a najbolj me je tešil Vaš zlati list, v kojem ste izjavili blagovolili, da pesmi moje od neba izhajajo. Te besede Vaše Preuzvišenosti so mi dajale pogum, da nisem zavrel

lire svoje, nego i dalje na njej pesmi ubiral. Nekoje teh se osmeljujem zdaj Vam, uzor moj, pokloniti kot skromen izraz brezmejnega spoštovanja in srčne zahvalnosti. Bog vzbudi tudi med nami Slovenci moža, ki bi Vam bil vsaj sličan, ko Vam enak pač biti ne more! Z najodličnijim štovanjem do poslednjega diha Vaš goreči čestitelj S. Gregorčič.« Renče, 1. julija 1888.

Se zanimivejše je pismo **Lujize Pesjakove** z dne 13. V. 1888, s katerim je ponudila Štrosmajerju Korytkovo zbirko **Jugoslovenskih narodnih noš** v odkup. Tu opisuje, kako je »Milosez« Korytko hodil z njenim očetom dr. Chrobotom po Kranjskem in izven mej in zbiral gradivo za narodne noše, katere je potem risal akad. slikar Kurz pl. Goldenstein. Zbirka obsega »55 dovršenih akvarelov v velikem 4° formatu, 12 načrtnih podob, dva portreta Vodnikovega očeta in ilustracije neke narodne pesmi. Delo se je ustvarjalo pod nadzorstvom Prešernovim, dolgoletnim prijateljem in koncipientom mojega očeta«. Dalje opisuje, kako je prišlo delo v njeno last, kako bi ga rada prodala Rudolfinumu, pa ji ne more plačati toliko, kolikor bi ona rada, ker je v slabih razmerah. Obenem se tudi sama predstavi kot pisateljica in slovenska domoljubka. Ljubljanski župan Grasselli potrdi veljavnost podatkov. Štrosmajer je zraven pripisal, naj zbirko prouči strokovnjak in naj jo kupi akademija v Zagrebu, kateri bi tudi on priskočil na pomoč.

Slikarica **Ivana Kobilca** pošila iz Sarajeva Štrosmajerjev portret, »da vidite Preuzvišeni moj posao«, potem pa da iz Djakova pride v Ljubljano. (Sarajevo, 18. VI. 1890).

Zanimivo je zadnje **politično pismo Ivana Hribarja**, ki se je 23. V. 1901 obrnil na djakovskega škofa, naj sedaj, ko italijanski kralj pričakuje rojstvo prvega svojega otroka, posreduje preko tasta italijanskega kralja, črnogorskega kralja Nikole za pravice »beneških Slovincov« s pomočjo svojevrstnega predloga: da bi prevzel za svojega prvorojenca naslov »duce degli Slovinci«. Pismo se glasi:

»Vaša Preuzvišenost! Sad mi pak dovolite da se obratim k Vama s važnom političkom zadjevom. U Kraljevski Italiji živi preko 50.000 Slovincaca kompaktno. Ova braća naša ne uživaju ni najelemmentarnijih narodnih prava. U Rimu pripravljaju se na radostnu zgodu u kraljevskoj obitelji. Kralj, koji ve težko čeka rođa, biti će radostno raspoložen narodi li mu se muško ili žensko dijete.

Vaša Preuzvišenost! Izvolite po knjazu cernogorskom, junačkome svome prijatelju posredovati, da se ovomu djetetu podjeli medju ostalim i naslov duca (duchessa) degli Slovinci. Ovakvo bi se Slovincaca stjeli u Rimu, pa bi im usljed toga bilo možda moguće izvojevati se njekakvih prava. Proseć Vašu Preuzvišenost, da mi ove dosada ne zamjeri, ostajem u najpodočnijem počitanju presmjerno odani I. Hribar.«

Teh šest pisem, ki dokumentirajo najrazličnejša polja, na katerih je prišel škof Štrosmajer v stik s Slovenci, priobčuje o. dr. Drljič iz arhivov, potrjuje s tem Cepuličev trditve, da je »brat Slovence smatral škof že od mladih nog za najbližje in najbolj sorodne Hrvatom.« Vidi se, da je veliki škof slovenske probleme prav tako zasledoval kakor hrvatske ter jih v narodnem pogledu podpiral. Zanimivo bi bilo objaviti v celoti to korespondenco, ki se nanaša na medsebojne zveze zlasti sedaj, ko se te zveze oživljajo in znova potrjujejo. Da bi se to pospešilo, zato poročamo obširneje o teh kulturno-zgodovinskih paberkih, ki jih sedaj priobčuje dr. Drljič v Franjevaškem vijesniku. td

Prvi nastop Sibinovič-Mlejnikove

V sobotni uprizoritvi Bizet-jeve opere »Carmen« v kateri je pela naslovno vlogo gđ. E. Karlovcva, je prvkrat nastopila kot Micaela g. Sibinovič-Mlejnikova, ki je kot pojava prav simpatična na odru. Seveda ni mogoče po tem nastopu izreči dokončne sodbe za njen nadaljni uspeh in napredek v pevsko-tehničnem ter muzikalno-oblikovalnem smislu, prav tako tudi ne v igralskem. Njena igra je bila pač močno začetniška in ni seveda prepričevalno vplivala na gledalca. Pevske je bila boljša v prvem dejanju, dočim ni zadovoljila vti v tehničnem, niti v muzikalno-oblikovalnem oziru v tretjem. Mlada pevka ima prav lepo barvan glas, v nižinah in srednji legi dovolj prodoren in lepo zaokrožen. Vendar zelo moči neprijeten vibrato v vseh legah. Višine so še neizdelane in tehnično pomankljivo zastavljene — zaradi neuvezbanega pravičnega dihanja stinjene in mestoma komaj vzdržljive (tretje dejanje). Predvsem ovira njeno naravno dobro glasovno dispozicijo pomankljiva dihalna tehnika: preveč se pevka naslanja na prsno dihanje, ki ji ovira tudi podporo in razvite visokih tonov. Zboljšanjem te funkcije in ekonomičnejšim uporabljanjem esape bi gotovo pridobila tako na lepoti tona samega, kakor bi tudi muzikalna interpretacija ne trpela toliko na distonaciji, ki je bila v tretjem dejanju zelo občutna, ko je poslušalec imel občutek, da plava njena arija mestoma mimo orkestra. Prav tako je muzikalno oblikovanje trpelo v nekoliko pregostem, oddihalnem prekinjanju pevskih fraz. V dobro pa ji moram šteti, da je svojo arijo drugič oblikovala v zgolj muzikalnem pogledu v vsem dinamičnem niansiranju — brez jokavosti in kake teatralne pretirane sentimentalnosti. Kar se tiče igre, pa je pripomniti, da je ista šele takrat dobra, kadar igralec pozabi, da ga kdo gleda — njegov svet je samo odel. S to oceno nočem niti zmanjšati veselja do dela, niti omalovaževati truda in prizadevanosti, ampak opozoriti le na napake, ki so napredku in popolnosti in napeto. Zdi se mi bolj upravičena odkrita beseda že takoj ob začetku, kakor pa da bi napake pevca z drugače dobrim materialom opravičeval »s prvim nastopom«. Zato naj bodo te vrstice v vzpodbudo za nadaljnje delo, vendar naj se pevica v začetku posveti le manjšil vlogam. V sistematičnem podrobnem delu — v stremljenju za odpravo pomankljivosti — uspeh ne bo izostal; glasovni pogoj so namreč dobri. — V celoti je bila predstava zelo dobra, predvsem je seveda omeniti gđ. Karlovcvo, ki je nekatera mesta muzikalno še zboljšala. Igralka pa še ni popolnoma dognana v prvem dejanju, dasi vedno boljša. Tu poigramo nekoliko bolj poudarjene rafiniranosti ciganke. Boljše je igral topot g. Franci Josija, močno je učinkoval v igri in petju g. Lupša, dalje gđ. Poljanarjeva, kvintet zlasti v drugem delu izvrsten. Omeniti moram tudi orkester, ki je pod dirigentom g. Švaro, prav dobro igral — v lepi skladnosti in precioznosti. V splošnem smo imeli zopet prav dobro predstavo. Kar se tiče prinašanja cvetja pred zastor, bi bilo pripomniti, da morajo biti tudi tu neke meje, da preprečijo občutek smešnega pretiravanja — saj ni gledalci mesto za tekmovalce darovalcev cvetlic v najrazličnejših šopkih in celo cvetlic v lončkih. SIL

H pevskemu koncertu Glasbene Matice v Mariboru

Pevski koncert Glasbene Matice v Mariboru 5. t. m., ki ga vodi dirigent **Milan Pertot**, ima na programu izbrane pesmi slovenskih, hrvatskih, srbskih in bolgarskih skladateljev ter bo zategadelj še bolj privlačen na severni meji južnega slovanstva.

Slovence zastopajo na sporedu v prvi vrsti **Emil Adamič**. Letos poteka peto leto, odkar smo ga izgubili. Lahko traimo, da je bil Adamič eden najplodovitejših slovenskih glasbenikov in nam je zapustil cele skladovnice zborovskih del. Težko je sestavljati spored vokalne glasbe, ne da bi bil tudi on zastopan. Med slovenskimi glasbeniki je on brezdvomno zadel najbolj pristno slovensko noto tudi v vizionalnih delih, kjer ni primerne narodne metodike. Poleg tega je seveda na originalen način harmoniziral slovenske narodne pesmi. — Anton Lajovic, ki je tudi zastopan v slovenskem delu sporede, je naravnost orjak v svojem glasbenem izrazu. Malo nam je sicer dal, a kar nam je dal, je vse kot čisto zlato. — Med Slovenci je zastopan še **Kario Pahor**. Njegov glasbeni izraz je sodoben — moderen in s svojimi benim svetom. Leto za letom je osvojil nagrade s svojimi kompozicijami, letos pa ga je zadel izredna čast, da je prejel za svoje kompozicije prvo nagrado in pohvalo pri natečaju »Cvijete Zuzorič« v Beogradu.

V drugem delu sporeda umetnih in narodnih pesmi južnih Slovanov so zastopani Hrvatje po **Jakovu Gotovu** in **B. Papandopulu** ter Srbi po **Miloju Milojeviću** in **Stevanu Mokranjcu**.

Kdo še ni slišal v operi »Ero s onoga svijeta«? **Jakov Gotovac** je uglasbil kos podočelnega življenja in uporabil pri tem skoraj izključno narodno motiviko. **Papandopulo** je skladatelj iste smeri. Lani smo slišali prekrasne »Svatske pesmi«, v katerih se, pa tudi v drugih kompozicijah za zbor, drži domače hrvatske melodike. — **Milojevič** zavzema med sedanjimi komponisti eno zelo vidnih mest. Je tudi zelo plodovit. — **Mokranjec** je srbski klasik. Nedosegljivo je harmoniziral vse srbske narodne pesmi in jih povezal v šopke in rukovete. V njegovih kompozicijah diha res prava južnjaška melodika z originalnim ritmom, ki sliči onemu Bolgarov.

V bolgarskem delu sporeda na GM bo zastopan predvsem **Dobri Hristov**. Letos januarja je umrl v Sofiji. Primerjati ga smemo po plodovitosti našemu Adamiču. Tudi on je uporabljal v svojih skladbah bolgarsko melodiko, jo oblikoval na svojstven način in ji dal koncertni značaj. — **Petko Stajnov**, oslepeli komponist, je nadvse uvaževan in ni ga skoraj sporeda v Bolgariji, da bi ne peli tudi njegovih skladb — Manj znana sta **Sumančelov** in **Morfov**, vendar sta oba mnogo obetajoča komponista. Skladba **Sumančelova**, ki jo daje PZGM, je še v rokopisu in bo v Mariboru prvič izvajana.

Dirigenta **Milana Pertota** vežejo z vsemi imenovanimi še prijete vezi od časa, ko je vodil po Bolgariji kot dirigent Učiteljski pevski zbor iz

Od leve na desno: Madžarski poslanik baron Bakacs Besseney, ga. Malka Krekova, madžarski prosvetni minister Homan, naš prosvetni minister dr. Krek, na skrajni desnici belgrajski nadškof dr. Ujčić.

ŠPORT

Veliki dan v Planici

Finžgar Rudi (FZO) je postavil s skokom 101 m nov jugoslovenski rekord — Nemeč Gering pa s skokom 118 m nov svetovni rekord — Novšak (Bohinj) je z dotikom skočil 103 m

Pretekla nedelja bo prav gotovo zapisana z zlatimi črkami v zgodovini jugoslovenskega sporta. V Planici, ki je postala zadnja leta svetovno znana zaradi svoje edinstvene spornice naprave: »mamutske skalalnice«, ki dopušča skoke, odnosno polete preko 100 m, se je dogodilo nekaj, česar prav gotovo ni nihče pričakoval, celo največji optimist ne. Bil je dosežen nov svetovni rekord v smučskih poletih

s poletom 118 m

Bil je to nemški sportnik Gering, ki je plaval 118 metrov po zraku. Kako strahovita brzina je v zraku pri taki meri, ve le oni, ki je kdaj gledal skoče okrog 100 m. Je pa to brez dvoma znak, ki se je močno približala meji, kjer se bo reklo: do tu in nič več dalje! Kajti brzine in zračnega pritiska skakalec enostavno ne bo več prenesel. Pa pustimo to. Znamka 118 m je bilo dosežena pri letošnjih poletih v naši Planici, uspeh, za katerega bo zvedel vse sportni svet in kateremu se bodo čudili vsi; nekateri mu morda ne bodo hoteli verjeti. Toda bilo je tako, četudi se nam zdi ekok od zadnjega svetovnega rekorda malce prevelik, kajti močno se bo moral zavzeti oni, ki bo hotel ta rezultat za kak meter zboljšati. Za naš slovenski in jugoslovenski sport pa je bilo važno pri letošnjih poletih to, da je bila prvič prekoračena meja 100 m.

Finžgar Rudi je skočil 101 m

in postavil nov jugoslovenski rekord v smučskih poletih. Skromen in miren fant, član ZFO, ki je imel pri treningu smolo, ker je tako padel, da je izgledalo, da sploh ne bo mogel v nedeljo nastopiti, je s tem svojim uspehom postavil rezultat, na katerega smo lahko ponosni vsi sportniki Jugoslavije. Izborni se je odrezal tudi Novšak, ki je skočil 103 m, le žal z dotikom, kateremu je sledil pri izteku še padec. Na ta uspeh smo prav tako ponosni.

V naši nedeljski številki smo pred tekmo napisali, da smemo pričakovati nove rekorde in to: svetovne in jugoslovenske. In tako se je v resnici tudi zgodilo. Niemo pa pričakovali tako visokih mer, zlasti kar se tiče novega svetovnega rekorda. — Sedaj si pa še ogledmo rezultate, ki so jih dosegli posamezni naši skakalci:

Novšak Albin 67, 86, 93, 103 m (dotik); Zupan Ivan 75 in 78 m (oba s padcem); Finžgar Rudi 71, 81 (dotik), 101 m; Razinger Tone 69 (dotik), 72 m (padec); Mežik Janko 71, 87 (padec); Zalokar Jože 76 m; Nedog Jože 66 (padec), 80 m; Pribošek Franc 81, 56 (padec); Javornik Jože 56 m (padec).

Nemci:

Palme H.: 87, 91, 103, 109 p.
Klopfer H.: 87 p., 90, 101, 103.
Gering R.: 94, 98, 108, 118.
Schneidenbach P.: 84, 85, 100, 101.
Lahr H.: 91, 95, 107, 111.
Kraus P.: 94 p., 101 p., 105 p., 112.
Hoell G.: 98 p.
Mair F.: 87, 100, 99 p.

Kot zastopnik Nj. Vel. kralja Petra II. je bil na tekmah divizijski general Stefanovič, ministra vojske in mornarice je zastopal generalštabni major Komarčević, ministra za telesno vzgojo dr. Narančič, bana dravske banovine dr. Orel, dalje so bili še navzočni brigadni general Lukič, komandant planinske brigade general Opačič, upok. admiral Prica, poleg tega naš konzul Stojkovič iz Celovca in Gauleiter Kutschera iz Beljaka. Zvezo za tujski promet in Slovensko športno zvezo je zastopal dr. Ciril Pavlin. Zvezo fantovskih odsekov je zastopal njen predsednik g. dr. Žitko.

Tekme gorenjskih smučarjev v Mojstrani

Tekme gorenjskih smučarjev, ki so bile izvedene o priliki IV. izleta v Mojstrani, so dale naslednje rezultate:

Tek na 18 km: Knific J. (Bratstvo) 1:13.32, 116 točk. 2. Razinger Tone (Bratstvo) 1:15.14, 155 točk. 3. Smolej Franc (Bratstvo) 1:16.33. 4. Zemva Lovro (Bratstvo) 1:16.55, 148 točk.

Klasična kombinacija: 1. Knific. 2. Rožič. 3. Kordež.

Solo skoki: 1. Kordež 147 točk. 2. Knific 146 točk. 3. Praček 137 točk.

Tek na 5 km: 1. Lichteneger (Dovje-Mojstrana) 31:32. 2. Knific Dr. (Bratstvo) 31:41. 3. Malej Ciril (Bohinj) 31:20.

Juniorji na 8 km: 1. Razinger Lojze 45:08. 2. Poldá Janec (Dovje) 45:55. 3. Stana Roman (Bratstvo) 46:00.

Mladina na 3 km: 1. Zima Srečko (Dovje-Mojstrana) 16:01. 2. Malej Janec (Bohinj) 16:40. 3. Erlah Franc (Ilirija) 17:02.

Slalom, Dame: 1. Praček Lojzka (Gorenje) 1:03.2. 2. Katnik Vida (Skala) 1:15.8. 3. Pohar Silva (Sokol Jesenice) 1:22.0.

Ljubljane in bil ob tej priliki odlikovan za službo na kulturnem zblizanju med Jugoslovani in Bolgari od carja Borisa z visokim redom komanderskega križa III. reda.

Slalom, Juniorji: 1. Stare Marijan (Gorenje) 0:40. 2. Aman (Tržič) 0:42.2. 3. Kovač Franc (Gorenje) 0:42.2

Veleslalom, Seniorji: 1. Zvan Lojze 2:34.4. 2. Praček Ciril 2:36.4. 3. Znidar Emil 2:39.5.

Maraton — prvak Maribora v rokoborbi

Nastopilo je 25 atletov, in sicer 15 Maratoncev in 10 od PSK. Atleti so nastopili samo v šestih kategorijah. V težki kategoriji ni bilo konkurence.

Bantam kategorija: Nastopili so štirje. Rezultati: 1. Sajbert (SPK). 2. Teršovec (Maraton). 3. Grill (Maraton). Stanje točk: 3:3.

Perolahka kategorija: 6 tekmovalcev. 1. Ludvik Dolinšek (Maraton). 2. Jezernik (PSK). 3. Lepenk (PSK). Stanje točk: 3:3.

Lahka kategorija: Nastopilo šest tekmovalcev: 1. Babič (Maraton). 2. Kozi (PSK). 3. Jug (Maraton). Stanje 4:2 za Maraton.

Pol srednja kategorija: 4 tekmovalci: 1. Ivanič (Maraton). 2. Savorič (PSK). 3. Ules (Maraton). Stanje: 4:2 za Maraton

Srednja kategorija: Trije tekmovalci. Od PSK ni nastopil noben atlet: 1. Verbošt. 2. Blatnik. 3. Verstovšek. Vsi od Maratona: 6:0.

Polteška kategorija: Nastopili trije: 1. Pirher (PSK). 2. Orešnik (Maraton). 3. Škrofič (PSK). 2:4 za PSK.

S tem si je Maraton priboril prvenstvo Maribora v rokoborbi z 22:14 točkami.

Lep nastop Silve Pametove v inozemstvu

Zaradi uspešnih nastopov v Ga-Pa, posebno v naši narodni noši, je bila Silva Palmetova povabljena tudi na sodelovanje ob zaključku drsalne sezone na Dunaju, kjer je drsalna zveza priredila ob sodelovanju svetovnih mojstrov Herber-Baier, Pausinovich itd. eno največjih prireditev, da se med takimi »kanonci« ni lahko uveljaviti, je razumljivo, toda naša Silva je korajžno nastopila in vse tri večere veselj pred 8000 gledalci žela ogromen uspeh. Prvi večer s kresnicami, drugi z nošo in tretji z dunajskim valčkom. Ponavljati je morala vse ples; ples v narodni noši pa je tako ugajal, da je napovedovalec naročil gledalcem, naj se zahvalijo Silvi v slovenskem jeziku v zboru »na svidenje, nakar se je ona zahvalila s častno rundo. Osvojila si je v teh treh dneh razjaveno dunajsko občinstvo in tako tudi prešla povabila za nastope v Berlinu in Bratislavi, kjer naj bi se prav tako predstavila v lepi naši narodni noši.

Domač nogomet

Hrvatska liga:

Gradjanski : Concordia 3 : 0,
Hajduk : Slavija (Varaždin) 7 : 0,
Bačka : Split 0 : 0,
Hašk : Sašk 2 : 2,
Železničar : Slavija 3 : 1.

Srbska liga:

BSK Belgrad : ŽAK Subotica 3 : 2,
Jugoslavija (Belgrad) : Vojvodina (N. Sad) 1 : 1,
Jugoslavija (Jabuka) : BASK (Belgrad) 2 : 1,
Jedinstvo (Belgrad) : Gradjanski (Skoplje) 2 : 0.

Razpis

tekme v veleslalomu v nedeljo, dne 9. marca 1941 na Golteh pri Mozirski koči za pokal g. Meštova.

Zimskošportni odsek Savinjske podružnice Slovenskega planinskega društva v Celju razpisuje za 8. marca 1941 tekmo v veleslalomu za pokal g. Meštova. Tekmovanje bo na smučki proti od Kala v Zaloku (pol ure nad Mozirsko kočjo). Proga je dolga 2000 metrov, z višinsko razliko 600 metrov. Start točno ob 10 dopoldne.

Pravico starta imajo vsi verificirani člani Slovenske zimskošportne zveze. Zmagovalec prejme za leto 1941 prehodni pokal, ki preide v trajno last po dveh zaporednih zmagah ali po štirih zmagah v prejšnjih. Vsak tekmovalec tekmuje na lastno odgovornost. Prijavo je treba poslati najpozneje do 7. marca dot. 11 dopoldne na naslov: Zimskošportni odsek Slovenskega planinskega društva v Celju, Kralja Petra cesta 9. Naknadne prijave se bodo sprejemale dve uri pred startom dne 9. marca ob 8 jutraj v Mozirski koči na Golteh. Prijavnina znaša 10 din. Zbranje za start bo 9. marca ob 8 jutraj v Mozirski koči na Golteh. Tekmuje se po pravilih in pravilnikih SZSZ.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Planina — lahka atletska sekcija, Odborova seja danes ob 19.30 v Rokodelskem domu. Vsi in točno — Tajnik.

Slovenska tabelna zveza — službeno. Zveza je določila za izbirno tekmovalce za sestavo slovenske reprezentance sledeče igralce, ki so razdeljeni v dve skupini, in sicer: 1. skupina: Belak Blažič, Djinovski, Knific, Krošič Medved in Nemeč J., 2. skupina: Brađoška, Božič, Bogataj, Koch, Lackner, Strojnik A. in R. Izbirno tekmovalce se vrši v soboto 8. marca 1941 od 2 dalje za prvo skupino v prostorih Mladike na Kodeljevem, za drugo skupino pa v prostorih Korotana na Rakovniku. Izven ljubljanske igralce igrajo v nedeljo dopoldne in prišlo na svoje stroške. Isti se morajo prijaviti najkasneje do četrtka 6. marca na naslov Zveze.

ZFO

Akademija zasavskega okrožja

V nedeljo 9. t. m. bo ob 8 zvečer v Ljudskem domu v Mostah okrožna akademija z izbranim programom. Vse prijatelje naše mladine vabimo, da si pravočasno rezervirajo vstopnice, in sicer od torka dalje pri br. Gradjsku v Zadrudni gospodarski banki vsak dan od 8—14.